

คู่มือสากลเพื่อการบริหารจัดการ ประมงอย่างมีส่วนร่วม

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสหภาพยุโรป (อียู)

ดำเนินการโดย

Funded by
the European Union

Protecting People and Planet

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยความสนับสนุนจากสหภาพยุโรป เนื้อหาของเอกสารฉบับนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF) แต่เพียงผู้เดียว และไม่อาจตีความสะท้อนมุมมองของสหภาพยุโรปได้แต่อย่างใด

มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation: EJF) มีพันธกิจในการปกป้องธรรมชาติบนโลกและปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของเราทุกคนที่มีสิทธิ์ใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

EJF ทำงานในระดับนานาชาติเพื่อสร้างนโยบายและผลักดันการปฏิรูปที่เป็นระบบและยั่งยืนเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมและปกป้องสิทธิมนุษยชน เราตรวจสอบและตีแผ่การกระทำย่ำยี พร้อมทั้งสนับสนุนผู้พิทักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชนชนพื้นเมือง นักข่าวอิสระ ผู้ยืนหยัดในแถวหน้าเพื่อต่อสู้กับความอยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม เรามุ่งมั่นสร้างอนาคตที่สงบสุข ยุติธรรม และยั่งยืน

EJF มุ่งมั่นต่อสู้กับการทำประมง ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) รวมถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องในภาคการประมง

เจ้าหน้าที่สืบสวน นักวิจัย ผู้ผลิตภาพยนตร์ และนักบรรณคดีของเราทำงานร่วมกับพันธมิตรระดับรากหญ้าและผู้พิทักษ์สิ่งแวดล้อมทั่วโลก

พันธกิจเพื่อสร้างความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมของเรา มุ่งปกป้องสภาพภูมิอากาศของโลก มหาสมุทร ป่าไม้ และสัตว์ป่า รวมถึงปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของพวกเขาทุกคน

เลขทะเบียนองค์กรการกุศล: 1088128

อีเมล: info@ejfoundation.org

เว็บไซต์: ejfoundation.org

สารบัญ

คู่มือสากลเพื่อการบริหารจัดการประมงอย่างมีส่วนร่วม

- การประมงทางทะเลขนาดเล็กตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคาม 6
- การมีส่วนร่วมของชุมชนประมงทางทะเลขนาดเล็กในการบริหารจัดการประมง 6
- โครงสร้างเนื้อหาของคู่มือฉบับนี้ 8
- บริบทเชิงนโยบายของคู่มือฉบับนี้ 8

บทที่หนึ่ง: การเฝ้าระวังของชุมชนเป็นเครื่องมือต่อสู้กับการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

1. ภาพรวมของบทที่หนึ่ง 10
2. ความรู้ด้านการเฝ้าระวังของชุมชนเบื้องต้น 10
3. ความท้าทายของการเฝ้าระวังของชุมชนมีอะไรบ้าง และจะแก้ไขได้อย่างไร 12
4. ข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าระวังของชุมชนจะถูกไปใช้อย่างไรบ้าง 14
5. แอปพลิเคชัน DASE 16
6. เอกสารและแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม 20

บทที่สอง: สมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (Fisheries Co-Management Associations: CMAs)

1. ภาพรวมของบทที่สอง 22
2. ทำความรู้จักสมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (CMAs) 22
3. ความท้าทายในการจัดตั้งและดำเนินงานสมาคม CMAs และวิธีการแก้ไขปัญหา 28
4. การใช้สมาคม CMAs เป็นกลไกในการตรวจสอบและป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย ทั้งในระดับอุตสาหกรรมและพื้นบ้าน 33
5. เอกสารและแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม 34

บทที่สาม: พัฒนาสมาคมชาวประมงแห่งชาติผ่านการฝึกอบรมเชิงรณรงค์

1. ภาพรวมของบทที่สาม 35
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมาคมชาวประมงแห่งชาติ (NFAs) 36
3. SMART กรอบคิดเพื่อการรณรงค์ 39
4. การประยุกต์ใช้กรอบคิด SMART เพื่อแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อชุมชนประมงขนาดเล็ก 40
5. ความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นกับสมาคม NFAs ในการออกแบบแคมเปญรณรงค์ 44
6. เอกสารและแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม 47

อภิธานศัพท์

คำศัพท์	นิยาม
การเฝ้าระวังของชุมชน หรือ การเฝ้าระวังที่ชุมชนมีส่วนร่วม	หมายถึง การเฝ้าระวังที่ชุมชนประมงและตัวแทนชุมชนเข้ามามีบทบาทตรวจสอบ บันทึก และรายงานการทำประมงผิดกฎหมายและกิจกรรมที่เป็นอันตรายอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตของชุมชนประมงขนาดเล็ก (เช่น เรือประมงอุตสาหกรรมสร้างความเสียหายต่อเรือประมงท้องถิ่นหรือเครื่องมือประมง)
สมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (CMAs)	หมายถึง กลุ่มชุมชนที่บริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน โดยเป็นทำงานเป็นพันธมิตรร่วมกับหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น ภูมิภาค หรือระดับชาติ
เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ)	ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) หมายถึงพื้นที่ในทะเลที่มีระยะไม่เกิน ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากชายฝั่ง ซึ่งรัฐชายฝั่งมีสิทธิและความรับผิดชอบเฉพาะ รวมถึงมีสิทธิ์สำรวจ ใช้ประโยชน์ และอนุรักษ์ทรัพยากร
การจัดการประมงร่วมกัน	องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) กำหนดว่าเป็น “รูปแบบการบริหารจัดการที่ใช้ทรัพยากรและรัฐบาลรับผิดชอบและมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรประมงร่วมกัน โดยได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ อาทิ หน่วยงานภายนอก นักวิชาการ และสถาบันวิจัย”
การทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing)	FAO กำหนดองค์ประกอบของการทำประมง IUU ไว้สามประการดังนี้ การทำประมงผิดกฎหมาย มีลักษณะดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> • กระทำโดยเรือในประเทศหรือต่างประเทศในน่านน้ำที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐนั้น หรือขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับของรัฐนั้น • กระทำโดยประมงโดยเรือที่ชักรธงของรัฐที่เป็นภาคีขององค์การบริหารจัดการทรัพยากรประมงระดับภูมิภาค แต่ดำเนินกิจกรรมขัดต่อมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการที่องค์การนั้นกำหนด และรัฐเหล่านั้นมีพันธะต้องปฏิบัติตาม หรือขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง • กระทำโดยละเมิดกฎหมายภายในประเทศหรือตามพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมถึงกรณีที่รัฐร่วมมือกับองค์การบริหารจัดการทรัพยากรประมงระดับภูมิภาค การทำประมงโดยขาดการรายงาน มีลักษณะดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> • ไม่มีการรายงาน หรือมีการรายงานที่ไม่ถูกต้องต่อหน่วยงานระดับประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับระดับประเทศ • ทำประมงในพื้นที่ภายใต้เขตอำนาจขององค์การบริหารจัดการทรัพยากรประมงระดับภูมิภาคที่ไม่มีการรายงานหรือรายงานผิดพลาด ซึ่งขัดต่อกระบวนการรายงานขององค์การนั้น การทำประมงไร้การควบคุม มีลักษณะดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> • ทำประมงในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตขององค์การบริหารจัดการทรัพยากรประมงระดับภูมิภาค แต่ดำเนินการโดยเรือที่ไม่มีสัญชาติ หรือโดยเรือที่ชักรธงของรัฐที่ไม่ใช่ภาคีขององค์การนั้น หรือดำเนินการโดยหน่วยงานประมงที่ขัดต่อมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการที่กำหนดไว้ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง • การทำประมงในพื้นที่ หรือกับทรัพยากรประมงที่ไม่มีมาตรการอนุรักษ์หรือการบริหารจัดการที่ใช้บังคับและที่มีการทำประมงในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับความรับผิดชอบของรัฐในการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล
เขตยกเว้นการประมงชายฝั่ง (IEZ)	กำหนดโดย WorldFish ว่าเป็น “มาตรการบริหารจัดการรูปแบบหนึ่งที่ใช้เพื่อป้องกันการประมงขนาดเล็ก โดยกำหนดพื้นที่ที่ห้ามหรือจำกัดการทำประมงบางประเภท โดยทั่วไปมักเป็นการทำประมงอุตสาหกรรมหรือขนาดใหญ่”
หมายเลขขององค์การการเดินเรือระหว่างประเทศ (IMO number)	หมายเลข IMO เป็นหมายเลขเจ็ดหลักที่ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดอายุการใช้งานของเรือ โดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนชื่อ ธงสัญชาติ เจ้าของ หรือประเภทของเรือ
เขตอนุรักษ์ทางทะเล (MPAs)	กำหนดโดย IUCN ว่าเป็น “พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ได้รับการจัดการและสงวนรักษาโดยผ่านมาตรการทางกฎหมายหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพอื่น ๆ เพื่อให้บริการอนุรักษ์ระยะยาวของธรรมชาติ บริการระบบนิเวศ และคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง”
หมายเลขระบุอัตลักษณ์ทางทะเล (MMSI number)	หมายเลข MMSI เป็นหมายเลขเก้าหลักที่กำหนดให้กับวิทยุหรือกลุ่มของวิทยุที่อยู่บนเรือ
การติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวัง (MCS)	ในบริบทของการบริหารจัดการประมง MCS ถูกกำหนดโดย FAO ว่าเป็น “การดำเนินการมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนที่ตกลงกันไว้ใช้เพื่อปกป้องทะเลและบริหารจัดการประมง”
สมาคมชาวประมงแห่งชาติ (NFAs)	กลุ่มและองค์กรที่เป็นตัวแทนของชาวประมงและผู้ค้าปลารระดับชาติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนสิทธิของบุคคลและชุมชนที่สมาคมเป็นตัวแทน และเพื่อส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ของชุมชนในระดับประเทศ
การประมงขนาดเล็ก (SSF)	กำหนดโดย FAO ว่าเป็น “ภาคส่วนที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แรงงานหนักเพื่อเก็บเกี่ยว แปรรูป และกระจายเทคโนโลยีเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงทางทะเลและแหล่งน้ำจืด โดยอาจทำกิจกรรมในภาคส่วนนี้เต็มเวลา บางเวลา หรือเฉพาะฤดูกาล โดยมีมุมมองเน้นไปที่การจัดการผลิตภัณฑ์จากการประมงให้กับตลาดท้องถิ่นและตลาดภายในประเทศ รวมถึงเพื่อการยังชีพ”

เครื่องมือที่ใช้ในระดับนานาชาติ เพื่อสร้างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation: EJF) โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก สหภาพยุโรป (EU) ทำหน้าที่ให้แนวทางความรู้เฉพาะด้านสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานร่วมกับชุมชนประมงรายย่อย โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนกลุ่มนี้ในการต่อสู้กับการทำประมง ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) รวมถึงทำงานเพื่อสร้างการประมงที่ยั่งยืน ถูกกฎหมาย และมีจริยธรรม

คู่มือฉบับนี้ประกอบด้วยเสาหลักสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

- การเฝ้าระวังของชุมชนเพื่อตรวจจับและยับยั้งการทำประมง IUU
- การพัฒนาสมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (CMAs) เพื่อส่งเสริมการจัดการทรัพยากรประมงที่ยั่งยืนและมีความรับผิดชอบ
- เสริมสร้างศักยภาพของสมาคมชาวประมงแห่งชาติ (NFAs) เพื่อช่วยให้สมาคมสามารถผลักดันให้เกิดการยกระดับนโยบายการประมงในระดับชาติได้

การประมงทางทะเลขนาดเล็กที่ตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคาม

การทำประมงทางทะเลขนาดเล็กเป็นกลุ่มอาชีพที่จับปลาคิดเป็นจำนวนกว่าหนึ่งในสี่ของการจับปลาทั่วโลก หรือคิดเป็นปริมาณรวม 25 ล้านตันต่อปี การทำประมงประเภทนี้เป็นแหล่งสำคัญในการสร้างอาหารและโภชนาการ ทั้งยังสร้างรายได้รวมจากการขายครั้งแรกประมาณ 58,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อย่างไรก็ตาม การทำประมงกลุ่มนี้กำลังตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคาม องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ประเมินว่าการจับปลาทางทะเลร้อยละ 38 เป็นการจับปลาเกินขนาด ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร โภชนาการ เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของกลุ่มสังคมต่าง ๆ ชุมชนชายฝั่งในกลุ่มประเทศซีกโลกใต้ (Global South) เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากจำนวนประชากรปลาที่ลดลง ซึ่งถือเป็นหนึ่งในปัญหาที่ต้องเผชิญ นอกเหนือจากปัจจัยอื่นที่เกิดขึ้นร่วมกัน เช่น ภาวะโลกร้อน มลพิษ และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณชายฝั่ง ปัจจัยเหล่านี้ก่อปรกับขาดทางเลือกประกอบอาชีพอื่นเพื่อดำรงชีวิต ส่งผลให้คนนับล้านต้องเผชิญกับความยากจนและความไม่มั่นคง

การทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) โดยเฉพาะการใช้วิธีที่ฝ่าฝืนกฎหมายประมง ขอบังคับหรือมาตรการควบคุมถือเป็นภัยคุกคามสำคัญต่อมหาสมุทรของเราและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและวิถีชีวิตของชุมชนชายฝั่ง ปลาทุกห้าตัวจะมีหนึ่งตัวที่จับโดยวิธีการทำประมง IUU ทำให้เศรษฐกิจโลกสูญเสียเงินหลายพันล้านดอลลาร์ต่อปี นอกจากนี้ การทำประมงผิดกฎหมายบางประเภท เช่น เรือประมงอุตสาหกรรมบุกรุกเข้าพื้นที่ที่สงวนไว้ให้เฉพาะชาวประมงรายย่อยหรือกึ่งอุตสาหกรรมเท่านั้น ไม่เพียงเป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังเป็นภัยคุกคามต่อชุมชนประมงขนาดเล็กโดยตรง เนื่องจากเรือประมงอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เสี่ยงชนและสร้างความเสียหายให้แก่อุปกรณ์จับปลา ทำให้ชาวบ้านบาดเจ็บ หรือแม้กระทั่งเสียชีวิต

การปกป้องสิทธิของชุมชนชายฝั่งในการเข้าถึงทรัพยากรปลาอย่างเท่าเทียมและปลอดภัยเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งยวด โดยเฉพาะเมื่อการทำประมงขนาดเล็กนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจชายฝั่ง ทำหน้าที่เป็นเกราะป้องกันไม่ให้เกิดภัยความยากจน ความไม่มั่นคงทางอาหาร ภาวะทุพโภชนาการ และความอ่อนแอด้านอื่น ๆ ใด ๆ อย่างไรก็ดี ชุมชนประมงในกลุ่มประเทศซีกโลกใต้มักถูกกีดกันไม่ให้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการประมง ถึงแม้ว่าตอนนี้จะมีหลักฐานงานวิจัยจำนวนมากระบุว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติจะช่วยให้การอนุรักษ์ธรรมชาติสัมฤทธิ์ผลมากกว่าเมื่อเทียบกับแนวทางดั้งเดิมที่บริหารจากบนลงล่างแล้วก็ตาม

การมีส่วนร่วมของชุมชนประมงทางทะเลขนาดเล็กในการบริหารจัดการประมง

การมีส่วนร่วมของชุมชนประมงในการจัดการร่วมด้านทรัพยากรทางทะเลช่วยสร้างประโยชน์ได้หลากหลายประการ ตั้งแต่การเสริมสร้างความไว้วางใจและทุนทางสังคม ไปจนถึงการสร้างองค์กรและแบ่งปันความรู้ การบริหารจัดการประมงแบบมีส่วนร่วมครอบคลุมกิจกรรมและบทบาทที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับบริบทการบริหารจัดการดังกล่าวสามารถเป็นได้หลายวิธี อาจได้แก่ โครงการเฝ้าระวังของชุมชน ที่ชุมชนประมงช่วยกันตรวจสอบพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งเพื่อตรวจจับการทำประมง IUU หรือการทำประมงแบบทำลายล้าง การคลายความขัดแย้ง การออกแบบและจัดการพื้นที่คุ้มครอง การสนับสนุนเพื่อบริหารจัดการประมงที่ส่งผลกระทบต่อชาวประมงในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ระดับชาติ และนานาชาติ การปรับปรุงนโยบายระดับชาติ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของระบบนิเวศ

EJF ตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดโอกาสให้ชุมชนชายฝั่งมีส่วนร่วมจัดการการประมง ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จึงได้ทำงานร่วมกับชุมชนในประเทศแอมะซอน กานา ไลบีเรีย เซียร์ราลีโอน และเซเนกัล เพื่อสนับสนุนให้ชาวบ้านได้จัดการและกำกับดูแลการประมง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ความสำเร็จดังกล่าวเกิดขึ้นได้ผ่านการฝึกอบรมและการเสริมสร้างศักยภาพ พัฒนาโครงการเฝ้าระวังของชุมชน โดยการจัดการเทคโนโลยีและทักษะที่จำเป็นให้กับชาวประมงรายย่อยเพื่อบันทึกหลักฐานการทำประมงผิดกฎหมาย ผลักดันให้ชุมชนชายฝั่งมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมากขึ้น โดยการจัดตั้งและเสริมสร้างกลุ่มชาวประมงในระดับชุมชนที่เรียกว่าสมาคมการจัดการร่วม (Co-Management Associations: CMAs) สนับสนุนงานของกลุ่มที่เป็นตัวแทนของชาวประมงรายย่อยและผู้ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำในระดับชาติ ซึ่งเรียกว่าสมาคมชาวประมงแห่งชาติ (National Fishers Associations: NFAs)

จากประสบการณ์ดังกล่าว และการสนับสนุนเงินทุนจากสหภาพยุโรป (EU) โดย EJF ได้พัฒนาคู่มือสำหรับการบริหารจัดการประมงแบบมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยให้แนวทางที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถช่วยจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียม สามารถนำไปใช้ในกลุ่มประเทศซีกโลกใต้ เป้าหมายสูงสุดของคู่มือฉบับนี้ คือ สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการประมงอย่างยั่งยืนและหนุนเสริมความมั่นคงทางอาหาร ภาวะโภชนาการ และวิถีชีวิตของชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ชายฝั่งในกลุ่มประเทศซีกโลกใต้

การพัฒนาคู่มือฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ตั้งใจไว้สามประการ:

- 1) เพื่อจัดตั้งกลไกการเฝ้าระวังของชุมชน สำหรับชุมชนประมงขนาดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยยับยั้ง ป้องกัน และจัดการทำประมง IUU
- 2) เพื่อส่งเสริมสมาคมการจัดการร่วมในชุมชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืนและมีความรับผิดชอบมากขึ้น
- 3) การเสริมสร้างสมาคมชาวประมงแห่งชาติ เพื่อผลักดันการปรับปรุงนโยบายระดับชาติ ช่วยให้ชุมชนประมงขนาดเล็กเข้าถึงทรัพยากรประมงภายใต้การจัดการทรัพยากรประมงอย่างมีประสิทธิภาพและมีสิทธิในทรัพยากรที่เท่าเทียมกันมากขึ้น

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงาน เช่น องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรระดับท้องถิ่นหรือนานาชาติ ที่ปรึกษา และหน่วยงานรัฐบาลที่ทำงานร่วมกับชุมชนประมงทางทะเลรายย่อยในประเทศซีกโลกใต้ และผู้ที่กำลังมองหากลยุทธ์ในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมรูปแบบใหม่หรือหนุนเสริมระบบที่มีอยู่แล้วแต่เดิมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ คู่มือฉบับนี้ยังเหมาะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการประมงในวงกว้าง อาทิ สมาคม CMAs และ NFAs ที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นว่าชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประมงได้อย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการต่อสู้กับการทำประมงผิดกฎหมาย คู่มือฉบับนี้ยังได้รวบรวมแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ให้ชาวประมงสามารถนำไปใช้ได้โดยตรง เช่น คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือในการเฝ้าระวังของชุมชน เป็นต้น

คู่มือฉบับนี้ให้ข้อมูลทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติในแง่มุมที่เกี่ยวข้องของการเฝ้าระวังของชุมชนและการจัดการร่วมด้านการประมง นอกจากนี้ยังมีแม่แบบเอกสารสำเร็จรูปสำคัญต่าง ๆ คำอธิบายโดยละเอียด ภาพประกอบ กรณีศึกษา และสื่อภาพยนตร์ นอกเหนือจากเอกสารหลักและแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้เชี่ยวชาญจาก EJP จะจัดการฝึกอบรมและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยทำงานร่วมกับชุมชนในแต่ละประเทศ ประสบการณ์จากการดำเนินโครงการนี้จะช่วยพัฒนาและปรับปรุงคู่มือฉบับแก้ไขในอนาคต เพื่อให้แน่ใจว่า คู่มือฉบับนี้เป็นเอกสารที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวบรวมแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ การนำคู่มือฉบับนี้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และปรับปรุงจากคำแนะนำของชุมชนที่นำไปใช้ ทำให้คู่มือนี้สามารถนำไปขยายผลได้ทั้งในระดับสากลและนำไปใช้งานในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างเนื้อหาของคู่มือฉบับนี้

คู่มือฉบับนี้แบ่งเนื้อหาหลักออกเป็นสามบท ได้แก่

บทที่ 1

ให้ข้อมูลและแหล่งความรู้ที่ช่วยในการดำเนินโครงการเฝ้าระวังของชุมชน เพื่อใช้ในการตรวจจับและรายงานการทำประมง IUU และการทำประมงแบบทำลายล้าง เนื้อหาในบทนี้ ได้แก่ คู่มือการติดตั้งและใช้งานแอป 'DASE' ของ EJF ซึ่งได้รับการพัฒนาเพื่อบันทึกหลักฐานภาพถ่ายและภาพเคลื่อนไหวพร้อมระบุพิกัด GPS ในทะเล

บทที่ 2

ให้ข้อมูลและแหล่งความรู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (CMAs) ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างการประมงที่ถูกต้องตามกฎหมาย ยั่งยืน และเป็นธรรม

บทที่ 3

ให้ข้อมูลและแหล่งความรู้เพื่อเสริมสร้างสมาคมชาวประมงแห่งชาติ (NFAs) ซึ่งเป็นตัวแทนของชาวประมงและผู้แปรรูปสัตว์น้ำรายย่อย โดยวิธีฝึกอบรมด้านการสนับสนุนเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ กรอบแนวคิดตามหลักการ SMART เป็นต้นแบบ

แต่ละบทในคู่มือฉบับนี้ได้พัฒนาให้ศึกษาบทใดก็ได้โดยเป็นอิสระจากกัน แต่ในขณะเดียวกันก็มีเนื้อหาที่ส่งเสริมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม แม้ว่าเนื้อหาทั้งสามบทจะมุ่งเน้นให้เห็นถึงการบริหารจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วมในแง่มุมที่แตกต่างกันแต่ก็มีเนื้อหาเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน ซึ่งแต่ละบทสามารถส่งเสริมเนื้อหาของอีกบทได้ ตัวอย่างเช่น โครงการเฝ้าระวังของชุมชนสามารถให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์เรื่องขอบเขตและลักษณะของการทำประมง IUU ซึ่งนำไปใช้เสริมการจัดโครงการสนับสนุนของสมาคม NFAs หรือช่วยกำหนดแนวทางของสมาคม CMAs ในการจัดการกับการทำประมง IUU ในท้องถิ่นได้เช่นเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน สมาคม CMAs ที่ตื่นตัวและตอบสนองต่อชุมชน สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่น่าเชื่อถือให้สมาคม NFAs เพื่อช่วยเผยแพร่ข้อมูลและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดให้กับสมาชิกของสมาคมได้เช่นกัน

เนื้อหาแต่ละบทของคู่มือฉบับนี้ยังประกอบด้วยแหล่งข้อมูลเพื่อการเรียนรู้จากหลากหลายที่ ซึ่งสามารถนำไปใช้ระหว่างการศึกษาและการทำงานร่วมกับชาวประมงและกลุ่มชาวประมงได้ คู่มือฉบับนี้ได้รับการออกแบบให้เป็น "แหล่งความรู้ที่มีชีวิต" ซึ่งสามารถปรับปรุงและพัฒนาไปตามความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และเมื่อมีแนวปฏิบัติรูปแบบใหม่หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น คู่มือฉบับนี้ก็จะปรับปรุงและรวบรวมประสบการณ์และบริบทของชาวประมงรายย่อยและตัวแทนของกลุ่มคนเหล่านี้ทั่วโลกเอาไว้ ด้วยเหตุนี้เราขอเชิญชวนบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ และไม่ว่าจะอยู่ที่ใด ท่านสามารถร่วมส่งข้อมูลหรือทรัพยากรที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์กับคู่มือฉบับนี้ที่มุ่งหวังจะเป็นกระบอกเสียงสนับสนุนชาวประมงรายย่อยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนชายฝั่ง อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล และปรับปรุงการบริหารจัดการประมงในทุกระดับ

หากต้องการส่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวไป สามารถติดต่อมาได้ที่ globaltoolkit@ejfoundation.org

บริบทเชิงนโยบายของคู่มือฉบับนี้

เนื้อหาและแนวทางของคู่มือนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวทางปฏิบัติโดยสมัครใจขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ว่าด้วยการบริหารจัดการสิทธิในที่ดิน ทรัพยากรประมง และป่าไม้อย่างรับผิดชอบ (Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure - VGGT) และแนวทางปฏิบัติเพื่อความมั่นคงของการทำประมงขนาดเล็ก (Voluntary Guidelines for Securing Small-Scale Fisheries - VGSSEF) ซึ่งแนวทางเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ คู่มือฉบับนี้คาดหวังผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของ VGGT และแนวทาง SSF กล่าวคือ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารและการขจัดความยากจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชากรที่เปราะบางและกลุ่มคนชายขอบโดยใช้วิธีบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีความรับผิดชอบและเป็นธรรม

VGGT ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2012 โดยคณะกรรมการว่าด้วยความมั่นคงทางอาหารโลกแห่งสหประชาชาติ แนวทางเหล่านี้เป็นกลุ่มแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดที่ใช้เป็นแนวให้กับรัฐบาล ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการบริหารจัดการสิทธิในทรัพยากรประมงอย่างรับผิดชอบ ระบบการถือครองสิทธิ

ในทรัพยากร **ตามนิยามของ FAO** กำหนดว่า “การที่บุคคล ชุมชน และภาคส่วนอื่น ๆ เข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติได้ ไม่ว่าจะโดยกฎหมายที่ประกาศอย่างเป็นทางการหรือข้อตกลงที่ไม่เป็นทางการ” และ “กำหนดว่าใครสามารถใช้ทรัพยากรอะไรได้นานแค่ไหน และภายใต้เงื่อนไขอะไรบ้าง” VGGT อิงตามหลักการสำคัญที่เน้นการยอมรับและเคารพสิทธิในการถือครองที่ถูกต้องตามกฎหมายในทุกรูปแบบ รวมถึงทั้งสิทธิที่ได้รับการรับรองทางกฎหมายและสิทธิที่ไม่ได้รับการรับรองทางกฎหมาย แต่ได้รับการยอมรับในสังคมอย่างกว้างขวาง เช่น สิทธิในที่ดินของชุมชนดั้งเดิมบนที่ดินของรัฐ หรือสิทธิในการทำประมงบนแหล่งประมงแบบดั้งเดิมที่ไม่ได้รับการรับรองโดยกฎหมาย

VGGT กำหนดหลักการสำคัญ 10 ประการสำหรับการดำเนินงาน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการสิทธิในทรัพยากรอย่างรับผิดชอบ ได้แก่ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การไม่เลือกปฏิบัติ ความเสมอภาคและความยุติธรรม ความเท่าเทียมทางเพศ แนวทางแบบองค์รวมและยั่งยืน การปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวทาง VGSSF และ VGGT ทำงานสอดคล้องและส่งเสริมกัน โดยเน้นเรื่องสิทธิในการถือครองทรัพยากรอย่างรับผิดชอบในอุตสาหกรรมประมงขนาดเล็ก แนวทางเหล่านี้เป็นผลมาจากกระบวนการที่มีส่วนร่วมและการปรึกษาหารืออย่างกว้างขวาง โดยมีผู้แทนมากกว่า 4,000 คน จากชุมชนประมงขนาดเล็ก องค์กรภาคประชาสังคม หน่วยงานรัฐบาล องค์กรระดับภูมิภาค และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ จากกว่า 120 ประเทศเข้าร่วม แนวทาง VGSSF ได้รับการรับรองในการประชุมสมัยที่ 31 ของ คณะกรรมการว่าด้วยการประมงของ FAO (COFI) ในปี ค.ศ. 2014 และตระหนักถึงบทบาทสำคัญของการประมงขนาดเล็กในการสร้างความมั่นคงทางอาหารและขจัดความยากจน

แนวทาง VGSSF ใช้แนวทางที่อิงกับสิทธิมนุษยชนและกำหนดหลักการชี้ว่า ได้แก่ สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพวัฒนธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ ความเท่าเทียมทางเพศและความเป็นธรรม ความเสมอภาคและความเท่าเทียม การปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แนวทางแบบองค์รวมและบูรณาการ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความอยู่รอดทางสังคมและเศรษฐกิจ

บทที่หนึ่ง

การเฝ้าระวังของชุมชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือต่อสู้กับการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

1. ภาพรวมของบทที่หนึ่ง

เนื้อหาในบทที่หนึ่งของคู่มือฉบับนี้จะแจกแจงรายละเอียดข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้สำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานร่วมกับชุมชนประมงที่ต้องการจัดตั้งโครงการเฝ้าระวังของชุมชนของตนเอง เพื่อตรวจสอบและรายงานการทำประมง IUU หรือการทำประมงแบบทำลายล้าง หรือสำหรับผู้ที่ต้องการให้ความรู้และฝึกอบรมชาวประมงให้ใช้งานแอปพลิเคชัน DASE ของ EJF โดยในบทที่หนึ่งนี้ ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ 4 หัวข้อ ได้แก่

- ภาพรวมของกิจกรรมเฝ้าระวังของชุมชน เฝ้าระวังอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ และการรับมือกับการทำประมง IUU สำคัญอย่างไร
- การเฝ้าระวังของชุมชนมีความท้าทายและแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง
- คู่มือการตรวจสอบและส่งหลักฐานการทำประมงผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายที่รวบรวมได้จากการเฝ้าระวังของชุมชน
- ข้อมูลเบื้องต้นของแอปพลิเคชัน DASE ของ EJF พร้อมวิธีใช้งาน

2. ความรู้ด้านการเฝ้าระวังของชุมชนเบื้องต้น

2.1 การเฝ้าระวังของชุมชนคืออะไร?

ในคู่มือฉบับนี้ การเฝ้าระวังในชุมชนหมายถึงการที่ชุมชนประมงและตัวแทนของชุมชนตื่นตัวและร่วมมือกันตรวจสอบ บันทึก และรายงานการทำประมงผิดกฎหมาย รวมถึงกิจกรรมประมงที่เป็นอันตรายอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้าน (เช่น เรือประมงหรืออุปกรณ์ประมงอื่น ๆ ของชุมชนได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากเรืออุตสาหกรรม)

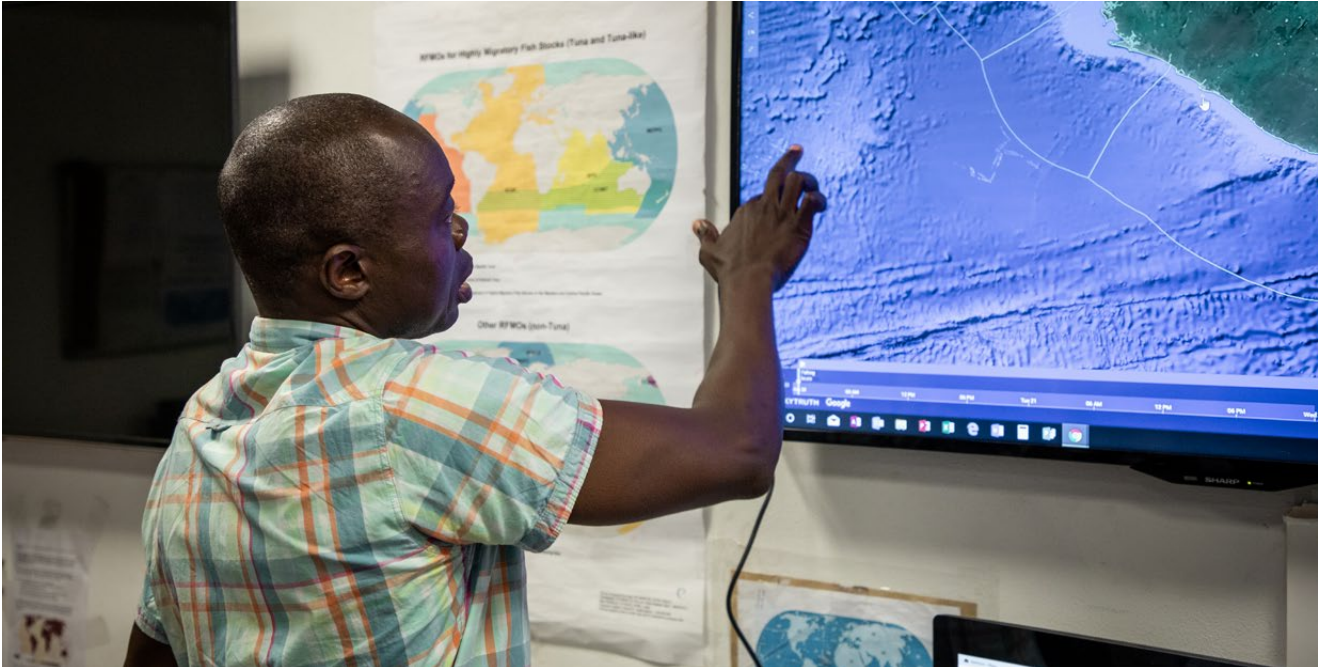
2.2 โครงการเฝ้าระวังของชุมชนช่วยตรวจสอบอะไรได้บ้าง?

โครงการเฝ้าระวังของชุมชนช่วยตรวจสอบกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ อาทิ การทำประมงผิดกฎหมาย การทำประมงแบบทำลายล้าง และสร้างมลพิษ ทั้งนี้ คู่มือฉบับนี้จะมุ่งเน้นไปที่การตรวจสอบและรายงานการทำประมงผิดกฎหมายเป็นหลัก

การทำประมงผิดกฎหมายมีหลายรูปแบบ และการพิจารณาว่าการทำประมงนั้น ๆ ถือว่าผิดกฎหมายหรือไม่จะขึ้นอยู่กับกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่กำกับดูแลกิจกรรมประมงภายในพื้นที่แหล่งน้ำที่เกี่ยวข้อง กรอบกฎหมายดังกล่าวมักสืบค้นได้จากช่องทางออนไลน์ อาทิ [ฐานข้อมูล FAOLEX](#) หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานที่มีอำนาจด้านการประมง (เช่น กระทรวงการประมง หรือคณะกรรมการการประมง) และควรตรวจสอบเพื่อความชัดเจนว่ามีการทำประมง IUU เกิดขึ้นหรือไม่

การเฝ้าระวังของชุมชนเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการช่วยตรวจสอบการทำประมง IUU ในกรณีที่เรือประมงอุตสาหกรรมถูกสั่งห้ามไม่ให้ทำประมงในพื้นที่บางแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพื้นที่หวงห้ามดังกล่าวทับซ้อนกับพื้นที่ทำการประมงของชาวประมงรายย่อย ตัวอย่างของพื้นที่เหล่านี้ได้แก่ พื้นที่คุ้มครองทางทะเล (Marine Protected Areas: MPAs) ที่ห้ามการทำประมงอุตสาหกรรม และเขตห้ามทำประมงชายฝั่ง (Inshore Exclusion Zones: IEZs)

นอกจากนี้ การเฝ้าระวังของชุมชนยังช่วยตรวจหาการทำประมง IUU หรือการทำประมงแบบทำลายล้างรูปแบบอื่น ๆ ได้เช่นกัน เช่น การใช้อุปกรณ์จับปลาที่ไม่เหมาะสม การทิ้งปลาลงทะเล การตัดครีบลาม และการทำลายเรือหรืออุปกรณ์ของชาวประมงรายย่อย อีกทั้งยังช่วยรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการทำประมง IUU รายย่อยที่ชายหาดจอดเรือได้ เช่น การพบอุปกรณ์ผิดกฎหมาย (อาทิ ไฟระยิบ วัตถุระเบิด สารพิษ) หรือชาวประมงที่ออกเรือและ/หรือขึ้นฝั่งพร้อมจับปลาในช่วงฤดูกาลห้ามทำการประมง

2.3 วิธีเฝ้าระวังของชุมชนเหมาะสมกับสถานการณ์ใดบ้าง?

เนื่องจากการทำประมง IUU มีหลากหลายรูปแบบและการทำประมงมีบริบทที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก หมายความว่า การเฝ้าระวังในชุมชนเป็นวิธีที่เหมาะสมกับบางสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐชายฝั่งทะเล โดยอาจเหมาะสมกับสถานการณ์ดังต่อไปนี้

- กรณีที่การทำประมง IUU (ไม่ว่าจะโดยเรือประมงอุตสาหกรรมหรือเรือขนาดเล็ก) ถือเป็นปัญหาสำคัญที่มักตรวจสอบไม่พบและ/หรือไม่ได้รับบทลงโทษ
- กรณีที่ชาวประมงรายย่อยและเรือประมงอุตสาหกรรมมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เดียวกัน
- ในพื้นที่ที่ภาครัฐและ/หรือภาคประชาสังคมมีข้อจำกัดในการดำเนินการหรือมีความมุ่งมั่นในการจัดการกับการทำประมง IUU หรือการทำประมงที่เป็นอันตราย
- กรณีที่ชุมชนรายงานว่าอุปกรณ์ทำการประมงและเรือประมงขนาดเล็กได้รับความเสียหายอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งมักเป็นผลมาจากการที่เรือประมงอุตสาหกรรมทำการประมงผิดกฎหมาย

2.4 วิธีเฝ้าระวังของชุมชนมีประโยชน์กับการจัดการการทำประมง IUU อย่างไรบ้าง?

การรวบรวมหลักฐานด้านการทำประมง IUU ให้น่าเชื่อถือเป็นเรื่องท้าทายอย่างยิ่ง เนื่องจากอุตสาหกรรมการประมงมีความคลุมเครือและมักทำการประมงในพื้นที่ห่างไกล อีกทั้งยังต้องใช้ทรัพยากรทางการเงิน เทคโนโลยี และทรัพยากรบุคคลจากหลากหลายฝ่าย ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในประเทศที่ได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ วิธีการเฝ้าระวังแบบดั้งเดิมที่หน่วยงานอื่น ๆ ไม่ได้ดูในความดูแลของภาครัฐใช้ เช่น วิธีติดตามเรือผ่านอุปกรณ์หนึ่ง มักประสบปัญหาเนื่องจากเรือประมงอุตสาหกรรมมัก “ล่องหน” โดยปิดเครื่องส่งสัญญาณดาวเทียมของตนเพื่อหลบซ่อนการทำประมงผิดกฎหมาย

การดึงชาวประมงรายย่อยได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีเครื่องมือใช้รวบรวมหลักฐานจะช่วยเปิดโอกาสในการเสริมสร้างศักยภาพและต่อสู้กับเรือ “ล่องหน” โดยกลุ่มชาวประมงกลุ่มนี้มีเหมาะสมกับการช่วยบันทึกหลักฐานการกระทำผิดกฎหมายในทะเลเป็นอย่างมาก กลวิธีการเฝ้าระวังของชุมชนจะอาศัยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีต้นทุนต่ำและเข้าถึงได้ง่าย จึงเหมาะสมอย่างยิ่งกับประเทศรายได้น้อยในซีกโลกใต้ที่มักได้รับผลกระทบจากการทำประมง IUU ที่ทำลายความสมดุล

แม้ว่างานวิจัยในประเด็นนี้จะมีอยู่อย่างจำกัด แต่ก็อาจคาดคะเนได้ว่าโครงการเฝ้าระวังของชุมชนไม่เพียงแต่จะช่วยตรวจหาการทำประมง IUU ได้เพียงเท่านั้น แต่ยังช่วยยับยั้งการทำประมงผิดกฎหมายได้อีกด้วย โดยเฉพาะเมื่อมีเผยแพร่โครงการเหล่านี้ ออกสู่ท้องถิ่นและกระจายไปทั่วประเทศ ตัวอย่างเช่น มีรายงานว่าโครงการเฝ้าระวังผิดกฎหมายในชุมชนลดลงอย่างมีนัยยะเมื่อมีโครงการเฝ้าระวังของชุมชนทั้งในประเทศกินีและเซียร์ราลีโอน

2.5 ควรรวบรวมหลักฐานใดบ้างเพื่อให้เฝ้าระวังในชุมชนได้มีประสิทธิภาพ?

หากจะเอาผิดทางกฎหมายหรือดำเนินการกับเรือลำใดลำหนึ่งได้ ชาวประมงต้องรวบรวมหลักฐานและทราบข้อมูลเฉพาะของเรือลำนั้นเพื่อที่จะดำเนินคดีได้รัดกุมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

- **ข้อมูลระบุอัตลักษณ์ของเรือ:** ชาวประมงควรมั่นใจว่าภาพถ่ายหรือภาพเคลื่อนไหวที่บันทึกมานั้นแสดงข้อมูลระบุตัวตนของเรือให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อาทิ ชื่อเรือ สัญญาณเรียกขาน (Call sign) และข้อมูลระบุตัวตนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (เช่น หมายเลขระบุอัตลักษณ์ของเรือที่ออกโดยองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่า 'IMO numbers') — ข้อมูลเพิ่มเติมที่ใช้ระบุอัตลักษณ์ของเรือมีกล่าวไว้ในหัวข้อแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมของคู่มือฉบับนี้ รวมถึง คู่มือ 'Photo Manual for Fisheries Enforcement' ของหน่วยงาน TMT และ Stop Illegal Fishing
- **ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้ง:** การบันทึกพิกัดตำแหน่งที่เรืออยู่เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่สงสัยว่าเรือกำลังทำการประมงโดยไม่ได้รับอนุญาตในเขตหวงห้าม
- **หลักฐานว่าเรือกำลังทำการประมง:** หลายครั้งหลักฐานสำคัญ คือ ภาพถ่ายหรือภาพเคลื่อนไหวที่แสดงให้เห็นถึงการทำการประมง IUU ควรบันทึกภาพที่ช่วยให้เห็นว่าเรือประมงลำดังกล่าวกำลังทำการประมงอย่างจริงจัง ไม่ใช่อยู่ระหว่างการแล่นเรือเดินทาง (เช่น กำลังเดินทางไปยังท่าเรือหรือพื้นที่ประมงอื่น) กล่าวคือ ชาวประมงต้องพยายามจับภาพให้เห็นว่าเรือลำดังกล่าวกำลังใช้อวนหรืออุปกรณ์จับปลาปล่อยลงในน้ำ หรือบันทึกภาพหรือภาพเคลื่อนไหวที่เห็นว่าเรือกำลังขนถ่ายปลาเข้าในลำเรือ

เพื่อให้ได้ภาพที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดังกล่าว ชาวประมงอาจต้องเข้าใกล้เรือเป้าหมายมากพอ แต่อย่างไรก็ดี ควรรักษาระยะห่างที่ปลอดภัยเพื่อไม่ให้เกิดการเผชิญหน้า และเพื่อสามารถหนีออกจากพื้นที่เสี่ยงได้อย่างปลอดภัยและทันเวลาที่หากพบแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอันตราย

3. ความท้าทายของการเฝ้าระวังของชุมชนมีอะไรบ้าง และจะแก้ไขได้อย่างไร

3.1 การสร้างความร่วมมือกับรัฐบาลของรัฐชายฝั่ง

ในกรณีที่บางประเทศยังไม่มีข้อบังคับหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการและกำกับดูแลโครงการเฝ้าระวังของชุมชนโดยตรง อาจเป็นอุปสรรคต่อการนำวิธีนี้ไปปฏิบัติ และอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ดำเนินโครงการและหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ รัฐชายฝั่งบางแห่งอาจคัดค้านไม่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบ ควบคุม และเฝ้าระวัง (Monitoring, Control and Surveillance: MCS) เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวมักอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานการประมงแห่งชาติ ปัญหานี้ อาจเป็นเรื่องท้าทายอย่างยิ่งในกรณีที่กรอบกฎหมายหรือนโยบายของประเทศนั้นยังไม่เปิดรับให้ชุมชน หรือบุคคลที่สามมีบทบาทในการรวบรวมและส่งมอบหลักฐานได้

นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐชายฝั่งอาจไม่เต็มใจที่จะตรวจสอบข้อมูลที่โครงการเฝ้าระวังของชุมชนส่งให้ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ขาดเจตจำนงทางการเมืองในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับการทำประมง IUU ไม่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย มีกลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับภาคการประมง ไม่ไว้วางใจข้อมูลที่ส่งมาจากบุคคลที่สาม รวมถึงขาดความรับผิดชอบหรือการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายด้านการประมง

การทำให้โครงการเฝ้าระวังของชุมชนถูกต้องตามกฎหมาย โปร่งใส และเปิดรับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ระยะแรกนับเป็นวิธีแก้ไขปัญหาลำต้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจขอบเขตและการจัดการของทางโครงการด้วย วิธีดังกล่าวทำให้เกิดขึ้นได้โดยใช้หลากหลายแนวทาง เช่น การจัดประชุมและกิจกรรมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำเสนอโครงการ เปิดรับความคิดเห็น และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ รวมถึงเปิดโอกาสให้เข้าถึงข้อมูลที่ได้รับจากแอปพลิเคชัน (โดยต้องคำนึงถึงการรักษาความลับของผู้ที่ส่งหลักฐาน) นอกจากนี้ รัฐบาลท้องถิ่นหรือระดับชาติก็สามารถมีส่วนร่วมในการเก็บหลักฐานร่วมกับชาวประมงได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ในประเทศเซเนกัลการเฝ้าระวังของชุมชนดำเนินการโดยทำงานร่วมกันเป็นทีม ระหว่างสมาชิกของสภาการประมงพื้นบ้านในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่สถานีเฝ้าระวังชายฝั่งซึ่งเป็นบุคลากรของภาครัฐในระดับท้องถิ่น

3.2 ขาดการยอมรับจากชุมชน

การทำชาวประมงที่มีแรงจูงใจอยากมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังของชุมชน และดึงให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอย่างต่อเนื่องถือเป็นเรื่องที่ทำทนายแต่เป็นเรื่องจำเป็น ในกรณีของกระบวนการเฝ้าระวังของชุมชนจำเป็นต้องใช้แอปพลิเคชันบนโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ซึ่งชาวประมงอาจลังเลที่จะนำโทรศัพท์ส่วนตัวไปใช้ในทะเล เนื่องจากกังวลว่าจะสูญหายหรือเสียหาย

เพื่อแก้ไขปัญหาที่เข้าใจได้นี้ EJJ ได้ทดลองใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ให้ผลลัพธ์ความสำเร็จแตกต่างกัน พิจารณาใช้วิธีการดังต่อไปนี้ได้เมื่อต้องใช้แอป DASE ร่วมด้วย ทั้งนี้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมหรือได้รับการยอมรับมากที่สุดอาจแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละท้องถิ่นและทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลัก โดยอาจทำได้ดังต่อไปนี้

- แจกจ่ายของพลาสติกกันน้ำสำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้กับชาวประมงที่เข้าร่วมโครงการเฝ้าระวังของชุมชน เพื่อป้องกันความเสียหายจากน้ำหรือการสูญหายในทะเล
- จัดหาโทรศัพท์สมาร์ทโฟนพร้อมติดตั้งแอป DASE ไว้ล่วงหน้าให้กับชาวประมง วิธีการนี้อาจมีค่าใช้จ่ายสูง และมีความเสี่ยงที่โทรศัพท์อาจเสียหาย สูญหาย หรือถูกขโมย EJJ พบว่าวิธีนี้เหมาะสมที่สุดเมื่อใช้กับชาวประมงที่ไว้ใจได้และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กรอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ชาวประมงยังอาจลังเลที่จะนำโทรศัพท์ไปใช้ในทะเล หรืออาจให้เพื่อนหรือสมาชิกในครอบครัวยืมโทรศัพท์ไปใช้งานส่วนตัว แทนที่จะใช้ในกิจกรรมเฝ้าระวัง
- แจกจ่ายกล้องดิจิทัลที่ติดแท็กตำแหน่งที่ตั้ง (Geo-tagged cameras) ควบคู่กับการใช้งานแอปบนโทรศัพท์มือถือ กล้องที่ติดแท็กระบุตำแหน่งมักทนทานมากกว่าโทรศัพท์ ใช้งานง่ายกว่า ราคาถูกกว่า และมีโอกาสถูกขโมยน้อยกว่า อย่างไรก็ตาม การแจกจ่ายกล้องดังกล่าวอาจมีต้นทุนสูง และอาจต้องประชุมกับชาวประมงอย่างสม่ำเสมอเพื่อรวบรวมการวัดหน่วยความจำและอัปโหลดข้อมูล กล่าวคือ กล้องเหล่านี้เหมาะที่จะนำไปแจกจ่ายในชุมชนที่อยู่ใกล้กับองค์กรที่แจกจ่ายกล้องให้มากที่สุด

ทั้งนี้ อัตราการรู้หนังสือที่จำกัดอาจเป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีบางประเภท ซึ่งต้องนำมาพิจารณาในการออกแบบและการใช้งานเครื่องมือเฝ้าระวังในชุมชน โดยต้องมั่นใจว่าเครื่องมือเหล่านี้ใช้งานง่าย และมีการจัดฝึกอบรมอย่างครอบคลุมเหมาะสม หากเป็นไปได้ ควรปรับเครื่องมือให้เข้ากับภาษาถิ่นในพื้นที่ หรือประยุกต์ใช้สัญลักษณ์แทนข้อความ

ชาวประมงอาจกลับมาขาดแรงจูงใจในการดำเนินการเมื่อเวลาผ่านไป หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามหลักฐานการกระทำผิดกฎหมายที่ชาวบ้านส่งให้ พบปัญหาทางเทคนิค หรือเมื่อชาวบ้านรู้สึกว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่เชิญชวนให้ตนเข้าร่วมโครงการเฝ้าระวังของชุมชน ด้วยเหตุนี้ การมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่องหลังจากเริ่มต้นโครงการจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งยวด การสนับสนุนดังกล่าวไม่เพียงจำเป็นสำหรับผู้รวบรวมหลักฐานในทะเลเท่านั้น แต่ยังช่วยให้องค์กรที่ร่วมดำเนินการเข้าใจถึงปัจจัยทางพฤติกรรม และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการยอมรับ ตลอดจนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องได้ดียิ่งขึ้น

3.3 ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยต่อชาวประมง

เป็นที่ยอมรับในวงกว้างว่าการทำประมง IUU ถือเป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งในบางกรณีเกี่ยวข้องกับการทุจริต การละเมิดสิทธิแรงงาน และการค้ามนุษย์ รวมถึงเครือข่ายอาชญากรรมระดับโลก ดังนั้น การบันทึกหลักฐานการทำประมง IUU ในทะเลจึงมีความเสี่ยงเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ถูกลูกเรือของเรือที่ต้องสงสัยว่ากำลังทำประมงผิดกฎหมายข่มขู่ ครอบงำ คุกคาม และหาวิธีรับมือกับความเสียหายเหล่านี้ ในประเทศเซเนกัลมีรายงานว่าชาวประมงรายย่อยถูกเรือประมงอุตสาหกรรมฉีดน้ำเดือดใส่ขณะประจันหน้ากับเรือประมงพาณิชย์ลำดังกล่าวที่กำลังทำลายเครื่องมือประมงของชาวประมงเหล่านั้น

การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (มีแหล่งข้อมูลออนไลน์หลากหลายเกี่ยวกับความปลอดภัยในทะเล เช่น คู่มือ 'ความปลอดภัยในทะเลสำหรับชาวประมงรายย่อย (Safety at Sea for Small-Scale Fishers)' ที่จัดทำโดย FAO ชาวประมงควรได้รับคำแนะนำให้หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในทุกกรณีและรักษาระยะห่างที่ปลอดภัยจากเรือเมื่อทำการเฝ้าระวัง นอกจากนี้ ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีสังเกตและรับมือกับภัยคุกคามเพื่อให้มั่นใจว่าตนเองจะปลอดภัย

โครงการเฝ้าระวังของชุมชนควรหลีกเลี่ยงการสร้างแรงจูงใจโดยใช้เงินที่อาจกระตุ้นพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การให้เงินตอบแทนเพื่อถ่ายภาพเรือ หรือเงินค่าตอบแทนเมื่อสามารถหาหลักฐานการทำประมง IUU มาได้

4. นำข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าระวังของชุมชนไปใช้อย่างไรบ้าง

หัวข้อนี้จะกล่าวถึงวิธีการใช้หลักฐานที่รวบรวมได้จากการเฝ้าระวังของชุมชน เพื่อเพิ่มโอกาสในการตรวจหาและนำเรือลำที่ ต้องสงสัยว่าทำประมง IUU ให้ระบบทลงโทษได้ในที่สุด

หลายขั้นตอนที่แนะนำในคู่มือฉบับนี้ต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรทางเทคนิคจำนวนมาก ดังนั้น เนื้อหาในส่วนนี้จึงมุ่งเน้นไปที่องค์กรกำลังทำงานร่วมกับหรือช่วยสนับสนุนชาวประมงอยู่ และสนใจเข้าร่วมพัฒนาโครงการเฝ้าระวังของชุมชนที่มีลักษณะคล้ายกับแอป DASE หรือทำงานร่วมกับชาวประมงที่ใช้แอป DASE

4.1 วิธีตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวมจากโครงการเฝ้าระวังของชุมชน

หลักฐานที่ได้จากโครงการเฝ้าระวังของชุมชน ควรได้รับการตรวจสอบกับแหล่งข้อมูลหลายๆ แห่งก่อนที่จะส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการติดตามผลและบังคับใช้ตามกฎหมายที่อาจเกิดขึ้น ขั้นตอนนี้จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลที่รวบรวมมานั้นสามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมที่อาจผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายได้จริง และช่วยให้ข้อมูลที่ ได้จากการเฝ้าระวังของชุมชนมีความน่าเชื่อถือและถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากชาวประมง มีดังต่อไปนี้

- **เครื่องมือแผนที่ที่ใช้งานง่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น Google Earth** เครื่องมือเหล่านี้เหมาะอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ตรวจสอบการทำประมงในพื้นที่ที่ต้องห้าม เช่น พื้นที่คุ้มครองทางทะเล (MPAs) และเขตห้ามทำประมงชายฝั่ง (IEZs) ตัวอย่างเช่น หากสงสัยว่าเรือประมงอุตสาหกรรมทำประมงผิดกฎหมายภายในเขตห้ามทำประมงชายฝั่งที่สงวนไว้สำหรับชาวประมงรายย่อย ผู้ใช้งานสามารถบอกรหัสพิกัดของเรือลงใน Google Earth ได้ (หากมีข้อมูล เช่น ข้อมูลที่รวบรวมผ่านแอป DASE) และใช้ฟังก์ชันวัดระยะทาง เพื่อตรวจสอบระยะห่างของเรือจากพื้นที่ชายฝั่ง ซึ่งช่วยให้สามารถประเมินมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้นว่ามีการละเมิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือไม่ นอกจากนี้ยังเพิ่มข้อมูลขอบเขตพื้นที่ที่ต้องห้าม เช่น ขอบเขตของ MPAs หรือ IEZs ลงใน Google Earth หรือซอฟต์แวร์ที่คล้ายคลึงกันได้อีกด้วย เช่น ขอบเขตของพื้นที่คุ้มครองทางทะเล (MPAs) ที่มีกำหนดห้ามทำการประมงบางประเภท หรือขอบเขตของพื้นที่ห้ามทำการประมงชายฝั่ง (IEZs) สามารถดาวน์โหลด Google Earth ได้ที่นี่ และดูคู่มือการใช้งานได้ที่นี่
- **เครื่องมือเฝ้าติดตามเรือประมง** อาทิ เครื่องมือที่ใช้งานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (เช่น [Global Fishing Watch](#)) และเครื่องมือที่ต้องจ่ายค่าบริการเพื่อเข้าใช้ (เช่น [Spire Shipview](#) และ [Starboard.nz](#)) เครื่องมือเหล่านี้ช่วยให้ตรวจสอบเรือประมงแบบเรียลไทม์ให้ใกล้เคียงเวลาที่เกิดเหตุจริง และสามารถยืนยันภาพถ่ายและข้อมูลตำแหน่งที่ชาวประมงส่งมาให้ได้ ซอฟต์แวร์ติดตามเรือสามารถใช้ร่วมกับ Google Earth โดยผู้ใช้งานสามารถดาวน์โหลดเส้นทางเดินเรือจากแพลตฟอร์มส่วนใหญ่ (เช่น ไฟล์ .kml) และเพิ่มเข้าไปที่ Google Earth เพื่อเปรียบเทียบกับพิกัดที่ชาวประมงส่งมา ตัวอย่างเช่น หากเรือประมงอุตสาหกรรมที่ถูกถ่ายภาพปิดเครื่องติดตามตำแหน่งของตนเมื่ออยู่ใกล้กับพื้นที่คุ้มครอง อาจถือเป็นหลักฐานเพิ่มเติมที่แสดงถึงเจตนากระทำการประมงผิดกฎหมายได้
- **ตรวจสอบกับรายชื่อใบอนุญาตหรือสิทธิในการเข้าใช้ประโยชน์ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐเจ้าของธงหรือรัฐชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง** โดยเป็นการตรวจสอบว่ากิจกรรมการประมงที่ถูกรายงานผ่านโครงการเฝ้าระวังของชุมชนได้รับอนุญาตให้ทำการประมงจากหน่วยงานที่มีอำนาจหรือไม่ นอกจากนี้ยังช่วยยืนยันอัตลักษณ์ของเรือในกรณีที่สัญลักษณ์บนเรือในภาพถ่ายไม่ชัดเจนได้ รวมถึงประเภทของเรือและชนิดพันธุ์ปลาที่อนุญาตให้จับ ทั้งนี้บางหน่วยงานของรัฐมีการเผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดของเรือที่ได้รับอนุญาตให้ทำประมงในน่านน้ำของตนหรือได้รับอนุญาตให้ทำการประมงภายใต้รัฐเจ้าของธงของตนได้ แต่ข้อมูลเหล่านี้มักไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย หรือเผยแพร่ไม่ต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น ประเทศกานาเคยเผยแพร่รายชื่อเรือจับปลาหน้าและเรือลากอวน รวมถึงเรือกึ่งอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) ของตนในประเทศเซเนกัล หลังจากความพยายามร่วมกันจากองค์กรภาคประชาสังคมทั้งในประเทศและนานาชาติ รวมถึงร่วมกับทาง EJF เป็นเวลา 5 ปี รัฐบาลได้เผยแพร่รายชื่อเรือประมงอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ทำประมงในน่านน้ำของประเทศ ซึ่งรายชื่อเรือที่มีรายละเอียดมากที่สุดหาได้จากองค์การบริหารจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMOs) (ตัวอย่างเช่น รายชื่อเรือที่ได้รับอนุญาตของ [IOTC](#) และ [ICCAT](#)) แม้ว่ารายชื่อเหล่านี้จะเกี่ยวข้องเฉพาะกับการทำประมงในเขตอำนาจของ RFMO ที่เกี่ยวข้อง (เช่น การทำประมงปลาหน้าหรือพันธุ์ปลาที่คล้ายหน้า) **บันทึกข้อมูลเรือประมง เรือขนส่งสินค้าห้องเย็น และเรือสนับสนุนทั่วโลกของ FAO** ก็นำมาใช้เพื่อช่วยตรวจสอบได้เช่นกัน เช่น การยืนยันชื่อเรือ ตัวระบุอัตลักษณ์เฉพาะเรือ และรัฐเจ้าของธง

4.2 การรวบรวมข้อมูลและแบ่งปันให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภายหลังจากดำเนินการตรวจสอบข้างต้นแล้วพบว่าหลักฐานที่ชาวประมงส่งมาบ่งชี้ความเป็นไปได้ที่จะเกิดการทำการประมงผิดกฎหมาย ขั้นตอนต่อไปเป็นการรวบรวมหลักฐานดังกล่าวพร้อมข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำส่งต่อไปยังหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องกับ โดยทาง EJV จะส่งต่อข้อมูลนี้โดยใช้วิธีแจ้งเตือนกิจกรรมเรือ (Vessel Activity Notifications) หรือที่เรียกว่า 'IUU Alerts' และส่งข้อมูลเหล่านี้ให้กับหน่วยงานที่มีอำนาจโดยตรงเพื่อดำเนินการติดตามผลและบังคับใช้ตามกฎหมายต่อไป (ดูตัวอย่างเพิ่มเติมจากหัวข้อแหล่งการเรียนรู้)

เมื่อมีการส่งข้อความแจ้งเตือนกิจกรรมเรือ ควรระบุรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ก. รายละเอียดเจ้าของเรือ – หากเป็นไปได้ ควรระบุบริษัทที่เกี่ยวข้องกับเรือลำนั้น ๆ รัฐเจ้าของธง และข้อมูลระบุอัตลักษณ์อื่น ๆ (เช่น ชื่อเรือ สัญญาเรียกขาน เลขหมายระบุตัวตนในกิจการเคลื่อนที่ทางทะเล (MMSI) และหมายเลขประจำตัวเรือ (IMO))
- ข. คำอธิบายพฤติกรรมของเรืออย่างละเอียด รวมถึงวันที่ สถานที่ และเวลา พร้อมเหตุผลว่าทำไมจึงสงสัยว่าพฤติกรรมนั้นผิดกฎหมาย หากเป็นไปได้ควรอ้างอิงกฎหมายข้อที่อาจถูกละเมิด
- ค. สำเนาภาพถ่ายที่บันทึกผ่านโดยโครงการเฝ้าระวังของชุมชน (ต้องระวังไม่ให้เผยแพร่ข้อมูลที่อาจเปิดเผยตัวตนของชาวประมงที่รายงาน) รวมถึงภาพประกอบหรือภาพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาพหน้าจอเส้นทางเรือใน Global Fishing Watch หรือ Google Earth พร้อมการวัดระยะทางจากชายฝั่ง รวมถึงตารางสเปรดชีตที่ดาวน์โหลดได้ซึ่งระบุพิกัด วันที่ ความเร็วของการทำประมง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
- ง. ข้อมูลห่วงโซ่อุปทานของเรือที่อาจเป็นไปได้ การจะหาข้อมูลห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องกับเรือประมงต้องสงสัยเป็นเรื่องท้าทายเนื่องจากอุตสาหกรรมการประมงมีลักษณะที่คลุมเครือ อย่างไรก็ตาม บางครั้งอาจค้นหาได้จากแหล่งข่าวกรองที่เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ที่ช่วยระบุว่าปลาที่เรือต้องสงสัยลำดังกล่าวจับนั้นถูกส่งไปที่ใด ตัวอย่างเช่น กระทรวงสุขภาพและความปลอดภัยอาหารแห่งสหภาพยุโรป (DG SANTE - ซึ่งเป็นแผนกของคณะกรรมการการยุโรปที่รับผิดชอบนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารและสุขภาพในสหภาพยุโรป) ได้เผยแพร่รายชื่อสถานประกอบการนอกสหภาพยุโรปที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังสหภาพยุโรปได้ โดยข้อมูลเหล่านี้อาจรวมถึงชื่อเรือประมง แม้ว่ารายชื่อดังกล่าวจะไม่ใช้หลักฐานที่ชัดเจนว่าเรือต้องสงสัยมีความเกี่ยวข้อง แต่ก็อาจเป็นตัวบ่งชี้การค้าระหว่างตัวเรือกับสหภาพยุโรป ในบางกรณี ผู้ค้าปลีกรายใหญ่อาจเผยแพร่รายละเอียดของเรือที่จับปลาให้ และ/หรือบริษัทประมงรายใหญ่อาจเผยแพร่ข้อมูลหน่วยงานที่ตนเป็นผู้จัดหาผลผลิตสัตว์น้ำให้ เช่น EJV ได้ข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานของบริษัทเจ้อเจียง โอเชียน แฟมิลี (Zhejiang Ocean Family) ซึ่งเป็นหนึ่งในบริษัทขนาดใหญ่ที่สุดของจีนได้จากข้อมูลที่ระบุในหนังสือชี้ชวนที่จัดเตรียมไว้สำหรับการเสนอขายหุ้นครั้งแรก (IPO) นอกจากนี้การใช้ซอฟต์แวร์ติดตามเรือยังอาจเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีว่าปลาที่เรือจับได้ถูกส่งไปที่ใด เครื่องมืออย่างอัลกอริทึมของการขนถ่ายสินค้าช่วยระบุให้เห็นว่ามีมีการถ่ายปลากลางทะเลไปยังเรือรวบรวมสินค้าหรือไม่ ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถติดตามเรือรวบรวมสินค้าย้อนกลับไปยังตลาดอาหารทะเลขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้งานควรตระหนักว่าวิธีการนี้มีข้อจำกัดเนื่องจากข้อมูลเหล่านี้อ้างอิงจากดาวเทียม มิใช่หลักฐานที่จับต้องได้ว่าปลาดังกล่าวถูกซื้อขายในระดับโลก
- จ. ข้อมูลอื่น ๆ ที่อาจช่วยสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสืบสวน (เช่น พฤติกรรมผิดกฎหมายที่เคยเกิดขึ้นกับเรือหรือกองเรือลำดังกล่าว ความเสี่ยงอื่น ๆ ของเรือที่สังเกตได้ตามเส้นทางเรือที่เรือแล่นผ่าน)

เมื่อสามารถรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องข้างต้นแล้ว ให้ส่งต่อข้อมูลเหล่านั้นให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานใดนั้นต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของหลักฐานที่ได้มาและการกระทำผิดที่เกิดขึ้น โดยหน่วยงานที่ควรส่งข้อมูลให้อาจได้แก่ (i) รัฐเจ้าของธง (ii) รัฐชายฝั่งในน่านน้ำที่เรือทำการประมง (iii) รัฐท่าเรือที่เรือลำดังกล่าวหรือเรือที่สงสัยว่ามีการถ่ายสินค้าให้แก่กันแฉะจอด และ/หรือ (iv) รัฐตลาดที่เป็นปลายทางสุดท้ายของอาหารทะเล หลักฐานอาจถูกส่งต่อไปยังองค์กรระดับภูมิภาคหรือระดับนานาชาติ เช่น องค์กร RFMOs ที่มีอำนาจเหนือพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือชนิดพันธุ์/การประมงที่เกี่ยวข้อง หรือคณะกรรมการการยุโรป (European Commission) หากมีแนวโน้มละเมิดกฎหมายของสหภาพยุโรป ตัวอย่างที่พบเห็นได้บ่อย ได้แก่ การควบคุมการนำเข้าสหภาพยุโรปที่มุ่งป้องกันไม่ให้อาหารทะเลที่เกี่ยวข้องกับการทำประมง IUU เข้าสู่ตลาดสหภาพยุโรป หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาวิภาคีระหว่างคณะกรรมการการยุโรปและประเทศที่สามภายใต้ข้อบังคับ IUU ของสหภาพยุโรป

ควรระบุแผนกและบุคคลที่เหมาะสมที่ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อพวกเขา ทั้งนี้ทำได้โดยการค้นหาจากเว็บไซต์หรือขอคำแนะนำจากพันธมิตรในท้องถิ่นของประเทศนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ในกระทรวงประมง หน่วยงานด้านประมง และ/หรือหน่วยงานทางทะเล และแผนกที่รับผิดชอบงานตรวจสอบ ควบคุม และเฝ้าระวัง (MCS)

เมื่อส่งข้อมูลไปยังผู้รับเรื่องร้องเรียนและองค์กรต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว ควรระมัดระวังการใช้ภาษาที่ใช้ในการอธิบายกิจกรรมของเรือ รวมถึงวิธีการและช่วงเวลาที่จะระบุถึงรายละเอียดของข้อกล่าวหาการกระทำผิด (เช่น ในรายงาน การรายงานข่าว เว็บไซต์) เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบทางกฎหมาย ควรใช้ภาษาที่ระมัดระวัง เช่น “มีรายงานว่า” หรือ “แสดงพฤติกรรมที่มีแนวโน้มเป็นการทำประมง IUU”

5. แอป DASE

5.1 แอป DASE คืออะไร

แอป DASE (ออกเสียงว่า “ดา-ซี”) มีความหมายว่า “หลักฐาน” ในภาษาฟานเต (Fante) ของประเทศกานา เป็นแอปพลิเคชันมือถือที่ EJF พัฒนาขึ้นโดยเฉพาะ โดยให้ใช้งานง่ายและเป็นมิตรกับผู้ใช้ ช่วยให้ชาวประมงสามารถบันทึกหลักฐานภาพถ่ายและภาพเคลื่อนไหวพร้อมบอกพิกัดทางภูมิศาสตร์ของการทำประมง IUU นั้นได้ หลักฐานที่ส่งมาจะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลกลางที่ปลอดภัยและมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญของ EJF หากพบกรณีที่สงสัยว่าเป็นการทำประมง IUU หลักฐานดังกล่าวจะถูกส่งไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ พร้อมกับข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลตัวตน เจ้าของ และพฤติกรรมของเรือ

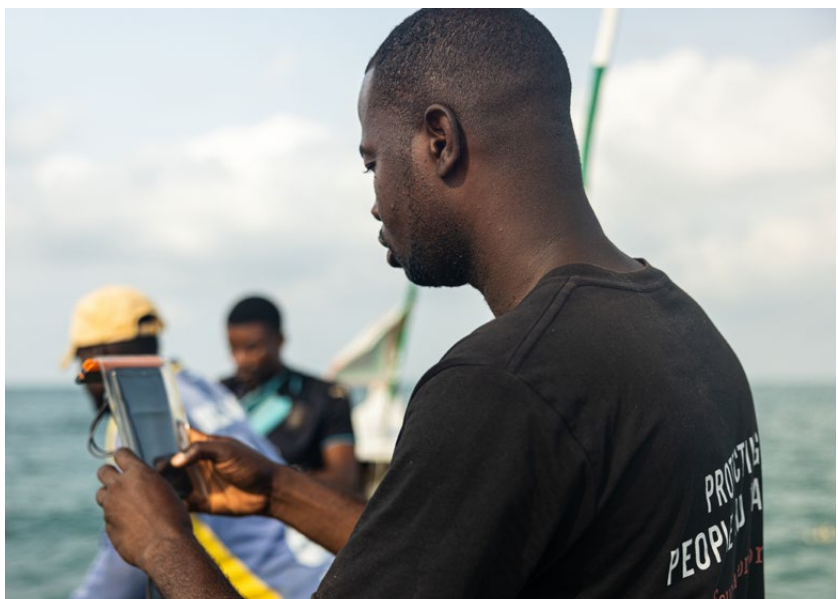
แอปนี้ใช้งานได้บนโทรศัพท์ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และพัฒนาบนซอฟต์แวร์รวบรวมข้อมูลที่ชื่อว่า “KoboToolbox” ซึ่งออกแบบมาเพื่อใช้งานโดยองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรด้านมนุษยธรรมที่ดำเนินงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนและอยู่ห่างไกลในทั่วโลก แอปนี้รองรับการตั้งค่าการใช้งานเป็นภาษาท้องถิ่น ใช้พื้นที่จัดเก็บข้อมูลน้อย และใช้งานได้แม้ในพื้นที่ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจำกัด หรือไม่มีการเชื่อมต่อเลย โดยสามารถอัปโหลดข้อมูลที่ได้ภายหลังเมื่อสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้

แอปนี้ออกแบบมาเพื่อให้ชาวประมงในชุมชนใช้เป็นหลัก เมื่อเกิดการรุกรานโดยเรือประมงอุตสาหกรรมเข้ามาในพื้นที่เขตห้ามทำประมงชายฝั่ง (IEZs) อย่างไรก็ดี แอปนี้ยังสามารถใช้บันทึกภัยคุกคามชายฝั่งอื่น ๆ เช่น การทำประมง IUU ที่เกิดจากชาวประมงท้องถิ่น สถานการณ์ด้านมลพิษทางทะเล การกัดเซาะชายฝั่ง และกิจกรรมการพัฒนาที่ผิดกฎหมายได้อีกด้วย

จนถึงปัจจุบัน แอป DASE ได้ถูกนำไปใช้งานแล้วใน 4 ประเทศในแถบแอฟริกาตะวันตกและกลาง ได้แก่ กานา ไลบีเรีย เซเนกัล และล่าสุดคือแคเมอรูน โดยมีชาวประมงรายย่อยหลายร้อยคนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้กับการทำประมง IUU แม้หลักการและเทคโนโลยีหลักของแอปจะเหมือนกัน แต่แนวทางการนำแอปไปใช้งานได้ถูกปรับให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่ โดยคำนึงถึงหน่วยงานในพื้นที่ที่ได้ทำงานร่วมกับชุมชนชาวประมงพื้นบ้านมาก่อน และบริบทของเรือประมงอุตสาหกรรมและเรือขนาดเล็ก

ในประเทศเซเนกัล ได้มีการสร้างกลุ่มในแอปพลิเคชัน WhatsApp สำหรับผู้ใช้งานแอป เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความท้าทายที่ได้อพบ ในปี ค.ศ. 2023 มีการส่งรายงานเกือบ 850 ฉบับระหว่างการลาดตระเวนร่วมของทีมเฝ้าระวังในเซเนกัล อาทิ การพบเรือประมงอุตสาหกรรมที่ต้องสงสัยว่าทำประมงในเขตประมงพื้นบ้านและจับปลาขนาดเล็ก (ปลาที่มีขนาดเล็กกว่าที่กำหนด) ที่จุดขึ้นฝั่ง หลักฐานที่ได้จากประสบการณ์บอกเล่าว่าโครงการนี้ส่งผลประโยชน์ในหลายด้าน เช่น มีการชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประมงบ่อยขึ้น และการใช้เสื้อชูชีพเพิ่มมากขึ้น

ในประเทศไลบีเรียและแคเมอรูน แอปนี้ถูกติดตั้งบนโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของชาวประมง และบนโทรศัพท์ที่บริจาคให้กับสมาคมการจัดการร่วมในชุมชน (CMAs) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยกันดูแลรักษา ในกรณีที่สอง สมาคม CMAs จะรับผิดชอบบริหารจัดการให้ชาวประมงหยิบยืมโทรศัพท์เมื่อออกทะเล

กรณีศึกษา: เปิดตัวแอป DASE ในประเทศกานา

ชายฝั่งของกานาเป็นที่ตั้งของชุมชนประมงกว่า 200 แห่ง ซึ่งพึ่งพาท้องทะเลเพื่อเลี้ยงชีพและสร้างความมั่นคงทางอาหารมาหลายชั่วอายุคน ปัจจุบันเชื่อว่ามีประชากรถึง 2.6 ล้านคนในประเทศที่พึ่งพาการประมงตามห่วงโซ่คุณค่า อย่างไรก็ตาม จำนวนประชากรปลาที่ลดลง และชนิดพันธุ์ปลาที่สำคัญในท้องถิ่น เช่น ปลาซาร์ดีเนลลา (Sardinella) ตกอยู่ในสถานะขาดแคลนหรือหาจับได้ยากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันให้ชาวประมงจำนวนมากประสบปัญหาความยากจนและไม่มั่นคง

การทำประมง IUU เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชากรปลาลดลง และได้สร้างปัญหาในน่านน้ำของประเทศกานามาหลายทศวรรษ จากการทำงานร่วมกับลูกเรือของเรือประมงอุตสาหกรรมและชุมชนประมงที่ได้รับผลกระทบ ทาง EJF พบว่าเรืออวนลากที่รุกล้ำเข้าพื้นที่เขตห้ามทำประมงชายฝั่ง (IEZ) ในระยะ 6 ไมล์ทะเลของประเทศกานาถือเป็นหนึ่งในรูปแบบการทำประมง IUU ที่สร้างความเสียหายโดยตรงที่สุด มักพบว่าแหของชาวประมงรายย่อยติดเข้าไปอยู่ในอุปกรณ์จับปลาของเรือประมงอุตสาหกรรม สร้างความเสียหายทางการเงินอย่างมหาศาลจากการสูญเสียโอกาสจับปลา และค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเครื่องมือประมง จากผลการศึกษานี้ ค.ศ.2022 ของ EJF โดยการสัมภาษณ์ลูกเรือประมงอุตสาหกรรมจำนวน 36 คน พบว่าลูกเรือถึงร้อยละ 81 เคยเห็นว่าเรือของตนรุกล้ำเข้าไปในเขต IEZ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมักเกิดขึ้นในเวลากลางวันพร้อมกับปิดไฟเรือ การศึกษาอีกฉบับของ EJF ล่าสุด พบว่าชาวประมงพื้นบ้านเกือบร้อยละ 75 กล่าวว่าตนเองพบเห็นเรือประมงอุตสาหกรรมรุกล้ำพื้นที่บ่อขึ้นเมื่อเทียบกับ 5 ปีที่ผ่านมา และร้อยละ 70 ระบุว่าเคยได้รับความเสียหายจากการที่แหของตนเองถูกทำลาย แต่ถึงกระนั้นโอกาสที่ชาวประมงจะเรียกร้องขอชดเชยค่าเสียหายได้สำเร็จมีไม่ถึงร้อยละ 15 ยิ่งซ้ำเติมปัญหาทางการเงินของชาวประมงเหล่านี้มากขึ้นไปอีก

เพื่อปรับปรุงการตรวจจับและยับยั้งการรุกล้ำพื้นที่เขตห้ามทำประมงชายฝั่ง ทาง EJF จึงได้เริ่มออกแบบและเปิดตัวแอป DASE ในปี ค.ศ. 2019 และได้ทำงานร่วมกับชาวประมงกว่า 700 คนในชุมชน 48 แห่งในแถบภาคกลางของประเทศกานา โดยร่วมมือกับคณะกรรมการประมงของรัฐบาล ชาวประมง และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการฝึกอบรมวิธีการใช้งานแอป และช่วยให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของแอป มีชาวประมงได้รับการฝึกอบรมอย่างเข้มข้นจาก EJF และพันธมิตรในประเทศ รวมถึงคณะกรรมการประมง โดยได้เรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลขอบเขตของ IEZs และกระบวนการเรียกร้องค่าชดเชยของคณะกรรมการ อีกทั้งในช่วงปลายปี ค.ศ. 2019 แอปนี้ประสบความสำเร็จเป็นครั้งแรกเมื่อเรืออวนลากอุตสาหกรรมถูกจับเข้ามาทำประมงในเขต IEZs พร้อมส่งหลักฐานไปยังคณะกรรมการประมงของประเทศกานา

ปัจจุบัน โครงการนี้ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปี แอป DASE ยังคงมีการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้สามารถตอบสนองกับความต้องการของชาวประมงและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และลักษณะงานของโครงการเฝ้าระวังของชุมชนในประเทศกานา การปรับปรุงดังกล่าวรวมถึงการแจกของพลาสติกกันน้ำเพื่อปกป้องโทรศัพท์ การใช้กล้องดิจิทัลร่วมกับแอป และสร้างความเข้าใจภายในองค์กรเพื่อหาวิธีสร้างแรงจูงใจให้ชาวประมงเข้าร่วมอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

เจ้าหน้าที่ประสานงานระดับชุมชนของ EJF ยังคงมีปฏิสัมพันธ์กับชาวประมงอย่างต่อเนื่อง โดยให้การสนับสนุนและแก้ไขปัญหารวมถึงพูดคุยกับชาวประมงเพื่อให้ทราบข้อมูลว่าชาวประมงใช้แอปอย่างไร เมื่อไร และเกิดความท้าทายใดบ้าง แม้ว่าแอปนี้จะถูกใช้อย่างแพร่หลายตามแนวชายฝั่ง แต่พบว่ามีเพียงชาวประมงกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้นที่ใช้แอปนี้จริงระหว่างออกทะเล เพื่อแก้ไขปัญหานี้ EJF จึงได้เริ่มโครงการ 'DASE Champions' โดยทำงานร่วมกับชาวประมงที่เชื่อถือได้และมีความกระตือรือร้น เพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนและตั้งใจรวบรวมหลักฐานที่นำไปใช้ในการดำเนินคดีได้จริง

ทั้งนี้ แอป DASE ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทประเทศกานาเมื่อไม่นานมานี้ สามารถใช้เพื่อติดตามการอนุรักษ์เต่าทะเลและการทำประมงปลาฉลาม รวมถึงมีศักยภาพมากเพียงพอที่จะใช้รวบรวมข้อมูลแรงกดดันด้านอื่น ๆ ที่ชุมชนชายฝั่งเผชิญอยู่ เช่น การสูญเสียป่าชายเลน และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากอุตสาหกรรมสกัด/แปรรูปทรัพยากร เป็นต้น

5.2 วิธีดาวน์โหลดและติดตั้งแอป DASE

แอป DASE ทำงานบนซอฟต์แวร์ KoboToolbox ซึ่งใช้งานได้บนโทรศัพท์ที่ใช้ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ เพื่อบันทึกและรายงานหลักฐานผ่านแอป ผู้ใช้ต้องกรอกชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) จาก EJF โดยขอได้ทางลิงก์ที่ระบุไว้ หรือส่งอีเมลไปยัง toolkit@ejfoundation.org โดยระบุข้อมูลดังนี้: ชื่อผู้ขอใช้งาน หมายเลข/อีเมลติดต่อ ชื่อของบุคคลที่จะใช้งานแอป สถานที่ตั้ง (ประเทศและเมือง) และหมายเลขโทรศัพท์ ในขั้นต่อไปคือกระบวนการดาวน์โหลดและติดตั้งแอป มีดังนี้:

ขั้นตอนการดาวน์โหลดและติดตั้งแอป DASE

1. เข้าแอปพลิเคชัน เช่น Google Play ในโทรศัพท์แอนดรอยด์ของคุณ ค้นหาและดาวน์โหลดแอป 'KoboCollect'
2. เปิดแอป KoboCollect บนโทรศัพท์ของคุณ และคลิกตัวเลือกเพื่อใส่รายละเอียดโครงการด้วยตนเอง
3. กรอก URL ชื่อผู้ใช้งาน และรหัสผ่าน ระบบจะแจ้งให้ผู้ใช้งานป้อนข้อมูลดังกล่าวในช่อง URL ให้ป้อนที่อยู่ดังนี้ <https://kc.kobotoolbox.org> จากนั้นกรอกชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่านที่ได้รับจาก EJF
4. เมื่อเข้าระบบสำเร็จให้คลิกที่แท็บ 'ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม (Download form)'
5. ในแท็บ ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม (Download form) ผู้ใช้งานจะเห็นแบบฟอร์มหนึ่งฉบับหรือหลายฉบับที่เปิดให้ดาวน์โหลดได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับสถานที่ที่ผู้ใช้งานอยู่ ตัวอย่างเช่น หากผู้ใช้งานใหม่อยู่ในประเทศกานา จะมีตัวเลือกให้ดาวน์โหลดเอกสารที่ชื่อว่า 'DASE-Ghana' หากยังไม่ได้เลือก ให้คลิกที่กล่องทางด้านขวาของหน้าจอ ซึ่งจะปรากฏเครื่องหมายถูกสีน้ำเงิน จากนั้นคลิก 'เลือก (Get Selected)' ที่มุมขวาล่างของหน้าจอเพื่อดาวน์โหลด
6. ผู้ใช้งานสามารถบันทึกและส่งหลักฐานผ่านแอป DASE ได้แล้ว

5.3 วิธีบันทึกและส่งหลักฐานผ่านแอป DASE

เมื่อชาวประมงเดินเรืออยู่กลางทะเลและคิดว่าตนพบเรือลำหนึ่งกำลังทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือทำลายสิ่งแวดล้อมอยู่ ชาวประมงควรทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ โดยควรรักษาระยะห่างจากเรือดังกล่าวให้อยู่ในระยะปลอดภัย:

1. เปิดแอป KoboCollect
2. คลิกที่แท็บ ‘กรอกแบบฟอร์มใหม่’ (Start new form)
3. เลือกแบบฟอร์มที่ดาวน์โหลดไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งควรจะมีชื่อว่า ‘DASE [ตามด้วยชื่อประเทศหรือภูมิภาคที่คุณอยู่]’
4. คลิกที่แท็บ ‘ถ่ายภาพ (Take picture)’ หมายเหตุ: ผู้ใช้อาจได้รับข้อความแจ้งว่า ‘อนุญาตให้ KoboCollect ถ่ายภาพและบันทึกภาพเคลื่อนไหว (Allow KoboCollect to take pictures and record video)’ ควรเลือก ‘เฉพาะเมื่อใช้งานแอป (While using the app)’
5. ถ่ายภาพเรือ โดยให้เห็นข้อมูลอัตลักษณ์ของเรือให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (เช่น ชื่อเรือ สัญญาณเรียกขาน เป็นต้น) และพยายามถ่ายภาพให้เห็นว่าเรือลำดังกล่าวกำลังทำประมงอยู่ หากภาพถ่ายแล้วไม่คมชัด ผู้ใช้งานสามารถคลิก ‘ลองอีกครั้ง (Retry)’ เพื่อถ่ายภาพใหม่ได้ เมื่อได้ภาพที่ต้องการแล้ว ให้คลิกที่แท็บ ‘ต่อไป (Next)’ ที่มุมขวาล่างของหน้าจอโทรศัพท์มือถือ
6. ผู้ใช้งานจะได้รับแจ้งให้ ‘บันทึกตำแหน่งในปัจจุบันของคุณ (Record your current location)’ ให้คลิกที่แท็บ ‘เริ่มตรวจหาตำแหน่งที่ตั้ง (Start GeoPoint)’
7. อาจจำเป็นต้องใช้เวลาสักครู่เพื่อให้ข้อมูลตำแหน่งพิกัดของผู้ใช้งานมีความถูกต้องแม่นยำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่กลางทะเล หากความแม่นยำอยู่ที่ระดับ 5 เมตรแล้วระบบจึงจะบันทึกตำแหน่ง หากยังไม่ถึงระดับดังกล่าวผู้ใช้งานสามารถรอกรายละเอียดตำแหน่งได้ด้วยตนเอง แต่ควรรอจนกว่าค่าความแม่นยำจะมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (ควรอยู่ในระดับต่ำกว่า 10 เมตร) เมื่อบันทึกตำแหน่งแล้ว ให้คลิกที่แท็บ ‘ต่อไป (Next)’ ที่มุมขวาล่างของหน้าจอโทรศัพท์มือถือ
8. ผู้ใช้งานจะได้รับแจ้งให้ ‘ใช้กล้องเพื่อบันทึกภาพเคลื่อนไหว (Use the camera to record a video)’ (ไม่บังคับ) ให้คลิกที่แท็บ ‘บันทึกภาพเคลื่อนไหว (Record video)’
9. ผู้ใช้งานควรบันทึกภาพเคลื่อนไหวของเรือโดยพยายามบันทึกให้ติดข้อมูลสำคัญตามที่ได้กล่าวไว้ในข้อที่ 2.5 เมื่อได้ภาพเคลื่อนไหวที่พอใจแล้ว ให้คลิกที่แท็บ ‘ต่อไป (Next)’ ที่มุมขวาล่างของหน้าจอโทรศัพท์มือถือ
10. ขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการกรอกแบบฟอร์ม หากผู้ใช้งานพอใจกับข้อมูลที่บันทึกได้แล้ว ให้คลิกที่แท็บสีฟ้าที่เขียนว่า ‘เสร็จสิ้น (Finalize)’
11. ผู้ใช้งานจะกลับไปหน้าจอหลัก ให้คลิกที่แท็บ ‘พร้อมส่ง (Ready to send)’
12. ข้อมูลที่บันทึกไว้จะอยู่ในแฟ้มนี้ ให้ผู้ใช้งานคลิกที่กล่องด้านขวาของหน้าจอถัดจากข้อมูลที่ต้องการส่ง เพื่อให้ขึ้นเครื่องหมายถูกสีน้ำเงิน จากนั้นคลิกที่แท็บ ‘เลือกไฟล์ที่จะส่ง (Send Selected)’ ที่มุมขวาล่างของหน้าจอโทรศัพท์มือถือ
13. เมื่ออัปโหลดเสร็จสิ้นจะมีหน้าต่างแจ้งเตือนว่า ‘ผลการอัปโหลด (Upload Results)’ พร้อมชื่อแฟ้มและข้อความเขียนว่า ‘ส่งข้อมูลสำเร็จ (Successful Submission)’ ให้คลิก ‘ตกลง (Okay)’ เป็นอันเสร็จสมบูรณ์ทุกขั้นตอน
14. ผู้ใช้งานปฏิบัติขั้นตอนดังกล่าวซ้ำได้หลายครั้งตามต้องการเมื่อพบเห็นเรือกระทำผิดแต่ละครั้ง

6. เอกสารและแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม

แหล่งการเรียนรู้	รายละเอียด
ตัวอย่างข้อความแจ้งเตือนเรือที่ของ EJF โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมจากแอป DASE ในประเทศเซเนกัล	ข้อความแจ้งเตือนเรือฉบับนี้แจ้งรายละเอียดของกิจกรรมที่เรืออวนลากต้องสงสัยว่าทำการประมงในน่านน้ำอาณาเขตของประเทศเซเนกัล โดยมีหลักฐานจากแอป DASE เพื่อให้เห็นถึงโครงสร้างข้อความที่ใช้ในการแจ้งเตือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลอัตลักษณ์ของเรือ กิจกรรม ข้อกำหนดทางกฎหมาย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ
ตัวอย่างข้อความแจ้งเตือนเรือต้องสงสัยของ EJF โดยใช้หลักฐานที่เก็บรวบรวมจากทะเลในประเทศแคเมอรูน	ข้อความแจ้งเตือนเรือฉบับนี้แจ้งรายละเอียดของกิจกรรมที่เรืออวนลากต้องสงสัยว่าทำการประมงในอุทยานแห่งชาติดูอาลา-เอเดอา (Douala-Edéa) ในประเทศแคเมอรูน ตามหลักฐานที่ได้รับผ่านแอป DASE เพื่อให้เห็นถึงโครงสร้างข้อความที่ใช้ในการแจ้งเตือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลอัตลักษณ์ของเรือ กิจกรรม ข้อกำหนดทางกฎหมาย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ
คู่มือ - วิธีดาวน์โหลด ติดตั้ง และส่งหลักฐานการทำประมงผิดกฎหมายผ่านแอป DASE	คู่มือฉบับนี้อธิบายวิธีดาวน์โหลดและใช้แอป DASE สำหรับชาวประมงและองค์กรตัวแทนอย่างละเอียดทีละขั้นตอน
สิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ - การเก็บหลักฐานการทำประมงผิดกฎหมาย หรือทำลายสิ่งแวดล้อมที่ได้คุณภาพโดยใช้การเฝ้าระวังของชุมชน	สิ่งสำคัญที่ควรจำเมื่อต้องเก็บหลักฐานการทำประมงผิดกฎหมายหรือทำลายสิ่งแวดล้อมโดยใช้การเฝ้าระวังของชุมชนให้ได้คุณภาพ ข้อควรทำและไม่ควรทำเหล่านี้รวบรวมมาจากข้อมูลในคู่มือฉบับนี้ เพื่อสรุปเนื้อหาสำคัญ
ฐานข้อมูลเรือประมง เรือขนส่งสินค้าท้องถิ่น และเรือส่งกำลังบำรุงทั่วโลก	แหล่งการเรียนรู้นี้รวบรวมโดยองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ซึ่งรวบรวมข้อมูลที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับเรือและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรือ ฐานข้อมูลจะแสดงจำนวนเรือจากแต่ละภูมิภาคทั่วโลก และให้ลิงก์ไปยังรายการเรือที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับ IUU ของ RFMO ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบว่าเรือที่ต้องสงสัยที่รายงานเข้ามาจากโครงการเฝ้าระวังของชุมชนลำดังกล่าวเคยมีประวัติว่าเกี่ยวข้องกับการทำประมงผิดกฎหมายมาก่อนหรือไม่
แผนที่ติดตามเรือประมงแบบอินเทอร์แอคทีฟของ Global Fishing Watch	Global Fishing Watch เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เปิดให้สาธารณะเข้าใช้งาน ให้บริการการวิเคราะห์และแสดงผลกิจกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเรือในทะเล โดยใช้เทคโนโลยีดาวเทียมและการเรียนรู้ของเครื่องจักร เพื่อแสดงข้อมูลการทำประมงเชิงพาณิชย์ของเรือประมงประมาณ 70,000 ลำ เกือบเรียลไทม์ และมีข้อมูลย้อนหลังไปถึงปี ค.ศ. 2012 นำมาใช้เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่รายงานเข้ามาจากโครงการเฝ้าระวังของชุมชนได้ โดยการติดตามเส้นทางเรือที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาที่สงสัยว่ามีกการละเมิดเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงรูปแบบหรือทิศทางเรือ และยืนยันว่ามีกิจกรรมประมงเกิดขึ้นในพื้นที่ต้องห้ามหรือไม่ได้อีกด้วย อีกทั้งยังยืนยันว่ามีกิจกรรมการประมงเกิดขึ้นภายในพื้นที่ต้องห้ามหรือไม่เช่นกัน
คู่มือความปลอดภัยทางทะเลสำหรับชาวประมงขนาดเล็กขององค์การ FAO	คู่มือความปลอดภัยของ FAO ฉบับนี้มีไว้สำหรับชาวประมงรายย่อยที่ใช้เรือที่มีความยาวต่ำกว่า 12 เมตร แต่ก็ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีเรือที่มีขนาดถึง 20 เมตร คู่มือฉบับนี้แจกแจงรายละเอียดด้านความปลอดภัยทั่วไปและความปลอดภัยส่วนบุคคลบนเรือ เนื้อหาเข้าใจง่าย ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และออกแบบมาเพื่อให้ใช้งานได้สะดวก

<p>คู่มือการถ่ายภาพเพื่อการบังคับใช้ทางกฎหมายประมง: การใช้กล้องถ่ายภาพในปฏิบัติการประมง ของ TMT และ Stop Illegal Fishing</p>	<p>คู่มือฉบับนี้อธิบายวิธีการถ่ายภาพและวิเคราะห์ภาพถ่ายของเรือเพื่อช่วยในการบังคับใช้กฎหมายประมงได้ ใช้ได้ทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส โดยสอนวิธีตั้งค่ากล้องและถ่ายภาพเรือให้ได้คุณภาพดี วิธีจัดเก็บและนำภาพถ่ายไปใช้ จุดสำคัญที่ควรรู้เพื่อวิเคราะห์ภาพถ่ายของเรือและกรณีศึกษาต่าง ๆ ที่ช่วยให้เห็นว่าภาพถ่ายเรือถูกใช้ตีแผ่การทำประมงผิดกฎหมายได้อย่างไร คู่มือฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อชาวประมงทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้ที่เข้าร่วมในการเฝ้าระวังของชุมชนเป็นครั้งแรก</p>
<p>Google Earth (ดาวนโหลด)</p>	<p>Google Earth เป็นแผนที่โลกที่มีรายละเอียดและเป็นระบบอินเทอร์เน็ตที่ฟ ช่วยให้เห็นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ วางตำแหน่งสถานที่ วัดระยะทาง และใช้เครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ได้ นำมาใช้ตรวจสอบข้อมูลพิกัดที่ชาวประมงรายงานเข้ามาผ่านโครงการเฝ้าระวังของชุมชนได้</p>
<p>Google Earth (คู่มือการใช้งาน)</p>	<p>คู่มือการใช้งาน Google Earth ฉบับนี้สอนใช้โดยละเอียดเข้าใจง่าย อธิบายฟังก์ชันหลักของ Google Earth ทีละขั้นตอน ตั้งแต่วิธีเปลี่ยนภาษา ค้นหาสถานที่ รวมไปถึงวัดระยะทางและพื้นที่ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบการเฝ้าระวังของชุมชน</p>

บทที่สอง

สมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (Fisheries Co-Management Associations: CMAs)

1. ภาพรวมของบทที่สอง

บทที่สองของคู่มือฉบับนี้แจกแจงข้อมูลและวิธีการสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานร่วมกับชุมชนประมงที่ต้องการจัดตั้งสมาคมการจัดการร่วม (CMAs) ในชุมชนประมงขนาดเล็ก และ/หรือประสงค์ที่จะให้สมาคม CMAs มีบทบาทร่วมต่อสู่กับการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU) โดยบทนี้ประกอบด้วยหัวข้อ ๓ หัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้:

- ทำความรู้จักแนวคิดของสมาคมการจัดการร่วม CMA เบื้องต้นรวมถึงข้อมูลสำคัญว่าวิธีการที่ CMA ใช้จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนประมงขนาดเล็กได้อย่างไร รวมถึงอธิบายวิธีการจัดตั้งสมาคมด้วย
- ความท้าทายในการจัดตั้งและบริหารสมาคมและวิธีการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น
- ทำความเข้าใจว่าสมาคมการจัดการร่วมเป็นกลไกที่ช่วยตรวจสอบและป้องกันการทำประมงผิดกฎหมายทั้งในระดับประมงอุตสาหกรรมและประมงพื้นบ้านได้อย่างไร

2. ทำความรู้จักสมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (Fisheries CMAs)

2.1 การจัดการร่วมด้านการประมงคืออะไร?

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) นิยามการจัดการร่วมด้านการประมงว่าเป็น “รูปแบบการบริหารจัดการที่ผู้ใช้ทรัพยากรและภาครัฐแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและอำนาจในการจัดการทรัพยากรประมง โดยได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายอื่น ตัวแทนภายนอก สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัย” การจัดการร่วมสามารถจัดตั้งได้หลายรูปแบบ (ดูตารางด้านล่าง) และมีได้หลายขนาด เช่น การจัดการการประมงเฉพาะด้าน การจัดการเครื่องมือประมง หรือแม้กระทั่งชุมชนใดชุมชนหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การตรวจสอบและป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย การคลี่คลายความขัดแย้ง และการจัดการพื้นที่คุ้มครอง กระบวนการในการจัดการร่วมยังช่วยเป็นกระบอกเสียงแสดงความคิดเห็นแก่ชุมชนประมง เมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันที่กระทบต่อการดำรงชีวิตในพื้นที่ชายฝั่งได้ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ท้องถิ่น ภูมิภาค ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับนานาชาติ

รูปแบบของการจัดการร่วมด้านการประมง

รูปแบบของการจัดการร่วมด้านการประมง	นิยาม
เชิงให้ข้อมูล (Instructive)	วิธีนี้มุ่งสร้างการสนทนากับกลุ่มผู้ใช้ทรัพยากร/ชุมชนประมง แต่กระบวนการนี้มักใช้ในกรณีที่รัฐบาลต้องการแจ้งข้อมูลให้ชาวประมงทราบว่ารัฐบาลตัดสินใจจะดำเนินแผนการอย่างไร
เชิงให้คำปรึกษา (Consultative)	วิธีนี้เปิดโอกาสให้รัฐบาลปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้ใช้ทรัพยากร/ชุมชนประมง แต่ท้ายที่สุดแล้วอำนาจการตัดสินใจทั้งหมดอยู่กับรัฐบาล
เชิงร่วมมือ (Cooperative)	วิธีนี้รัฐบาลและกลุ่มผู้ใช้ทรัพยากร/ชุมชนประมงร่วมมือกันทำงาน โดยมองว่าทั้งสองฝ่ายเป็นพันธมิตร มีอำนาจตัดสินใจเท่าเทียมกัน
เชิงมอบอำนาจ (Delegated)	วิธีนี้เป็นการมอบอำนาจการบริหารจัดการให้กับกลุ่มผู้ใช้ทรัพยากร/ชุมชนประมงตัดสินใจทั้งหมด เพียงแค่แจ้งให้รัฐบาลรับทราบเท่านั้น

ที่มา: Sen & Nielsen, 1996

2.2 สมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (Fisheries CMAs) คืออะไร?

สมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (Fisheries CMAs) คือ กลุ่มชุมชนที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการและมีบทบาทในการบริหารจัดการด้านการประมง โดยมักทำงานร่วมกับรัฐบาลในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และ/หรือระดับประเทศ สมาคม CMAs สามารถใช้เป็นตัวกลางที่น่าเชื่อถือในการติดต่อสื่อสารกับผู้ที่อยู่ในชุมชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือมีข้อกังวลเกี่ยวกับการจัดการร่วมได้ นอกจากนี้ยังเป็นจุดประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกชุมชน โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และช่วยประสานงานเพื่อลดความขัดแย้งได้ตามความเหมาะสม

2.3 CMAs มีบทบาทช่วยปรับปรุงชีวิตของชุมชนประมงขนาดเล็กได้อย่างไรบ้าง?

สมาคม CMAs มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ชุมชนประมงเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างแข็งขัน มีประสิทธิภาพ ได้รับข้อมูลครบถ้วน ครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุดได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของแนวทางอาสาสมัครว่าด้วยการบริหารจัดการสิทธิในทรัพยากรอย่างมีความรับผิดชอบ (VGGT) และแนวทางอาสาสมัครเพื่อการประมงขนาดเล็ก (VGSSF) สมาคม CMAs ยังเป็นกลไกในการเสริมสร้างศักยภาพและการดำเนินงานของชุมชนประมงขนาดเล็กและชุมชนชายฝั่ง ตลอดจนมีศักยภาพในการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินการร่วมกันเพื่อเป็นกระบอกเสียงทางการเมือง และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของ VGGT ในภาพรวม การจัดการร่วมที่เปิดให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมถือเป็นวิธีการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาความยั่งยืนและความเท่าเทียมในชุมชนประมงขนาดเล็ก

สมาคม CMA มีส่วนช่วยหนุนเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ทางทะเลอย่างยั่งยืนและถูกต้องตามกฎหมายได้โดยพัฒนากระบวนการบังคับใช้ ติดตามตรวจสอบ และสร้างความตระหนักรู้เรื่องมาตรการการจัดการในชุมชนประมงขนาดเล็ก วิธีดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการที่ระบุไว้ใน VGGT ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้ที่มีสิทธิในทรัพยากรนั้นจะต้องได้รับการยอมรับ หรือผู้ที่เพิ่งได้รับสิทธิใหม่ควรทราบสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน มาตรการเหล่านี้อาจรวมถึงการกำหนดฤดูปิดการประมง พื้นที่คุ้มครองทางทะเล และการห้ามใช้อุปกรณ์จับปลาหรือวิธีการทำประมงบางประเภท นอกจากนี้สมาคม CMA ยังเป็นหน่วยงานที่เหมาะสมที่จะช่วยลดการทำประมง IUU ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคประมงขนาดเล็กซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นเพของการจัดการประมงชายฝั่งโดยรวม ทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะช่วยเสริมสร้างให้ประชากรปลาอยู่ในสถานภาพที่ดีขึ้น และช่วยรักษาความมั่นคงทางอาหาร โภชนาการ และวิถีชีวิตของผู้ที่พึ่งพาทรัพยากรเหล่านี้ได้

2.4 จัดตั้งสมาคม CMA ได้อย่างไร?

การจัดตั้งสมาคม CMA ควรเริ่มจากการดูว่าโครงสร้างการจัดการท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนแต่เดิมเป็นอย่างไร และหากเป็นไปได้ควรใช้แนวทางการจัดการร่วมกับแนวทางที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น การทำแบบสำรวจชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้ทราบว่าองค์กรชุมชนและวิชาชีพใดที่เหมาะสมทำงานเป็นพันธมิตรร่วมกับสมาคม CMA นั้น ๆ ได้ดีที่สุด ควรจัดการประชุมเริ่มต้น (Inception meetings) การพูดคุยแบบตัวต่อตัว (One-to-one engagements) การหารือในชุมชนวงกว้าง ควรศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นกับผู้นำท้องถิ่นและหัวหน้าชุมชนประมงก่อนจัดตั้งสมาคม CMA เพื่อให้มั่นใจว่าสมาคมนี้จะตอบสนองความต้องการของชุมชนเฉพาะกลุ่ม ผู้ปฏิบัติงานควรสนับสนุนคณะกรรมการ CMA ในการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดระเบียบกลุ่มการจัดการร่วมกลุ่มนี้ขึ้นเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนของชาวประมง ผู้ประกอบการแปรรูป และสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนประมงขนาดเล็กตามความเหมาะสม

2.5 คัดเลือกผู้นำสมาคม CMA อย่างไร

หน่วยงานภายนอกมักให้การสนับสนุนการจัดตั้งคณะกรรมการจัดตั้งสมาคม CMA ชั่วคราว (Interim CMA Formation Committee: ICFC) โดยเสนอชื่อผู้แทนจากภาคส่วนของชุมชนประมงแต่ละภาคส่วน รวมถึงคัดเลือกตั้งประธานสมาคมฯ โดยในช่วงเริ่มต้นจะเป็นการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ CMA และจัดตั้งคณะกรรมการเลือกตั้ง รวมถึงมีกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญและการจัดการเลือกตั้งผู้นำ (ตัวอย่างรัฐธรรมนูญดูได้ในหัวข้อเอกสารเพิ่มเติมที่นี้) ในช่วงตัดสินใจคัดเลือกผู้นำภายในสมาคม CMA ควรพิจารณาหลักการสำคัญของ VGGT ได้แก่ เคารพสิทธิความเป็นเจ้าของทรัพยากร ความเท่าเทียมทางเพศ การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประสานความขัดแย้ง และหน้าที่รับผิดชอบ หลักการเหล่านี้ช่วยมุ่งเน้นให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประชาธิปไตย ปัจจัยที่กล่าวไปข้างต้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการเน้นเพียงแค่การเพิ่มจำนวนสมาชิกอาจละเลยองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น กฎระเบียบของสมาชิก โครงสร้างองค์กรที่มีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ และการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร เป็นต้น

2.6 การตัดสินใจในสมาคม CMA เกิดขึ้นได้อย่างไร?

สมาคม CMA ดำเนินการภายใต้รัฐธรรมนูญและมีโครงสร้างการทำงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกส่วนใหญ่ รวมถึงมีผู้นำที่มาจากเลือกตั้ง เป้าหมายของสมาคม CMA คือ การยกระดับมาตรฐานการครองชีพของชุมชนชายฝั่งโดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและการบริหารจัดการทรัพยากรประมงอย่างเหมาะสม โดยร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานระดับชาติ และพันธมิตรอื่น ๆ ตามความเหมาะสม สมาคม CMA จะช่วยให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนประมงได้รับโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจในประเด็นที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของพวกเขาทั้งในฐานะบุคคลกลุ่มย่อยและส่วนหนึ่งของชุมชนใหญ่

กรณีศึกษา: การจัดการร่วมด้านการประมงในประเทศโมซัมบิก - โครงการประมงพื้นบ้านและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (FishCC)

1. ความเป็นมา

แม้ว่าการจัดการร่วมด้านการประมงในประเทศโมซัมบิกจะมีมานานราว 30 ปีในรูปแบบของสภาประมงชุมชน (Conselhos Comunitários de Pesca หรือ CCPs) แล้วก็ตาม แต่หน่วยงานเหล่านี้เพิ่งได้รับการยอมรับทางกฎหมายอย่างที่ควรเป็น ในปี ค.ศ. 2020 องค์กรระดับนานาชาติได้พยายามเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานการจัดการร่วมด้านการประมงของประเทศ เช่น โครงการ Artisanal Fisheries and Climate Change (FishCC) ของธนาคารโลก อย่างไรก็ตาม โครงการอย่าง FishCC ประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพื่อให้การจัดการร่วมประสบความสำเร็จรัฐบาลโมซัมบิกจำเป็นต้องเสริมสร้างการสนับสนุนทางการเงินให้กับ CCP

ตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1990 การจัดการร่วมด้านการประมงในโมซัมบิกมุ่งเน้นไปที่การสร้างสภาประมงชุมชน ซึ่งช่วยให้ชุมชนประมงท้องถิ่นมีบทบาทที่กว้างขึ้นในการกำกับดูแลการประมง แม้ว่าบทบาทของสภา จะไม่ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายในอดีต แต่ในปีค.ศ. 2006 กระทรวงประมงแห่งเดิมได้ประกาศใช้แม่แบบข้อบังคับของสภาประมงชุมชนซึ่งได้รวบรวมเป้าหมายของสภา ไว้ใน 4 หมวดหมู่หลัก ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1: วัตถุประสงค์ของสภาประมงชุมชนในแม่แบบข้อบังคับฉบับปีค.ศ. 2006

เป้าหมายหลัก	มีส่วนร่วมอนุรักษ์ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง
บริหารจัดการประมง	<ul style="list-style-type: none">ส่งเสริมและแนะนำการออกใบอนุญาตประมงแจ้งเตือนหน่วยงานบริหารจัดการประมงเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรประมงหรือสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน
ออกมาตรการเสริมสำหรับการบริหารจัดการ	<ul style="list-style-type: none">ดำเนินการเฝ้าระวังและออกใบอนุญาตให้ร่วมมือในการควบคุมมลพิษทางทะเลและชายฝั่งมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อจำกัดการทำประมง
ลดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none">จัดตั้งกลไกคลายความขัดแย้งระหว่างชาวประมงพื้นบ้าน ชาวประมงกึ่งอุตสาหกรรม และชาวประมงอุตสาหกรรม โดยใช้วิธีไกล่เกลี่ยส่งเสริมให้ทำสัญลักษณ์ที่เหมาะสมบนเครื่องมือประมง
ขยายขอบเขตความรู้ด้านการประมง	<ul style="list-style-type: none">ส่งเสริมการศึกษาและสร้างความตระหนักในชุมชนถึงความจำเป็นในการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลด้านกิจกรรมการประมง รวมถึงการฝึกอบรมและการริใช้เคล

ที่มา: ธนาคารโลก (World Bank, 2019)

ตั้งแต่ปีค.ศ. 2010 เป็นต้นมา บทบาทและสถานะทางกฎหมายของสภาประมงชุมชนได้รับการปรับปรุงให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น รวมถึงผ่าน *กฎระเบียบการประมงทางทะเลปีค.ศ. 2020 (Maritime Fisheries Regulation: REPMAR)* และแม่แบบข้อบังคับของสภาประมงชุมชนที่ได้รับการปรับปรุงใหม่โดย กระทรวงทางทะเล แหล่งน้ำภายในประเทศ และการประมง (MIMAIP) ในปี ค.ศ. 2022 (ดูตารางที่ 2)

รัฐบาลโมซัมบิกได้นำระบบการจัดการร่วมมาใช้เป็นกลยุทธ์การจัดการประมงในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา เพื่อจัดการกับปัญหาการทำประมงเกินขนาด แก้ไขความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ทรัพยากรประมงในท้องถิ่น ปกป้องสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น และกำจัดการทำประมงที่เป็นอันตรายและสร้างความเสื่อมโทรมให้สิ่งแวดล้อม ซึ่งการปรับปรุงกฎหมายอย่างต่อเนื่องครั้งล่าสุดสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการร่วมเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ประเทศใช้บริหารจัดการทรัพยากรประมงโดยรวมได้

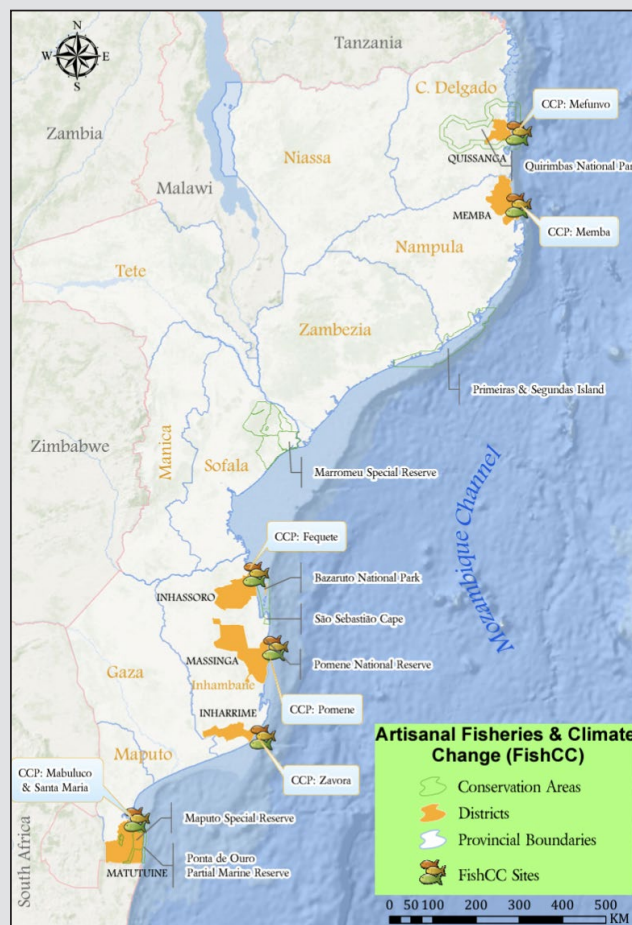
2. ขอบเขตของโครงการ: โครงการประมงพื้นบ้านและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (FishCC)

ระหว่างเดือนเมษายนปี ค.ศ. 2015 ถึงเดือนเมษายนปี ค.ศ. 2019 โครงการ FishCC ดำเนินงานในประเทศโมซัมบิก ภายใต้ กระทรวงทางทะเล แหล่งน้ำภายในประเทศ และการประมง (MIMAIP) โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กร Rare ซึ่งองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรระดับนานาชาติ ตลอดจนหน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอ ทุนสนับสนุนโครงการ FishCC มาจาก กองทุนการพัฒนานอร์ดิก (Nordic Development Fund) และดูแลโดยธนาคารโลก

โครงการ FishCC มีเป้าหมายเพื่อสานต่อความสำเร็จจากโครงการประมงพื้นบ้านที่นำโดยรัฐบาล เช่น โครงการการประมงพื้นบ้านและการจัดการร่วม (PPACG) และ โครงการสิทธิในทรัพยากรของชาวประมงพื้นบ้าน (ProDIRPA) โดยมุ่งเน้นไปที่การ “ปรับปรุงการจัดการชุมชนที่ทำการประมงที่มีความสำคัญลำดับแรก” โดยมีเป้าหมายหลักของโครงการ คือ การเปลี่ยนแปลงการจัดการประมงพื้นบ้านในเขตชายฝั่งของโมซัมบิก ผ่านการปรับใช้และการทดลองโครงการ “Fish Forever” ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการประมงโดยอิงสิทธิของชุมชนที่พัฒนาโดยองค์กร Rare (ดูกล่องที่ 1) เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับประมงเหล่านี้ โครงการ FishCC พยายามปรับปรุงความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของการดำรงชีวิตของชุมชนชายฝั่งในประเทศ เพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในขณะนี้ มี 6 พื้นที่ ซึ่งทางสภาประมงชุมชนดำเนินการอยู่แล้วอย่างน้อย 1 แห่ง ได้แก่ พื้นที่คาโบ เดลกาโด (Cabo Delgado) นัมพูล่า (Nampula) อินฮัมบานะ (Inhambane) และ มาปูโต (Maputo) ที่ได้รับเลือกให้ดำเนินการโครงการ FishCC โดยในจำนวนนี้มี 2 พื้นที่ ได้แก่ เกาะเมฟูโน (Mefunvo) ซึ่งตั้งอยู่ในเขต คาโบ เดลกาโด (Cabo Delgado) และมาซังกูโล (Machangulo) ซึ่งตั้งอยู่ในเขตมาปูโต (Maputo) นับเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตคุ้มครองตามกฎหมายอนุรักษ์ของโมซัมบิกปี ค.ศ. 2013

ภาพที่ 1: แผนที่ของสภาประมงชุมชนที่รวมอยู่ในโครงการ FishCC ที่มา: ธนาคารโลก (World Bank), 2019

3. ความสำเร็จและความท้าทายที่เกิดขึ้น

โครงการ FishCC มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ข้อ ในพื้นที่ดำเนินงานทั้ง 6 แห่ง ได้แก่:

- A. ปรับปรุงการจัดการประมงโดยอิงสิทธิชุมชน
- B. ปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน
- C. สนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จำเป็นต่อการพัฒนาและดำเนินการแนวทาง การตลาดเพื่อสังคมสำหรับการจัดการร่วมด้านการประมง

แม้โครงการจะเผชิญกับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับโครงสร้างกระทรวงประมงหลังจากเริ่มต้นโครงการในปี ค.ศ. 2015 และการขาดกรอบกฎหมายในการสร้างพื้นที่การจัดการร่วมของชุมชนในประเทศ แต่ก็ยังมีผลงานสำคัญบางประการที่ประสบความสำเร็จ ในพื้นที่ทั้ง 6 แห่งของโครงการ FishCC ซึ่งสภาประมงชุมชนได้กำหนดและจัดทำแผนที่ระบุขอบเขตพื้นที่ภายใต้ความดูแลได้สำเร็จ เพราะในทางหลักการได้มีการตกลงกันไว้เรื่องพื้นที่ห้ามทำประมง (No-Take Reserves) แต่ในทางปฏิบัติ พื้นที่ดังกล่าวไม่ถูกกำหนดและระบุขอบเขตไว้แน่ชัด นอกจากนี้ยังมีการตกลงมาตรการการจัดการประมงที่สำคัญอื่น ๆ อีกหลายรายการ ซึ่งแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2: มาตรการสำคัญที่ตกลงร่วมกันในสภาประมงชุมชนทั้ง 6 แห่งของโครงการ FishCC

	เมฟูโนโว (Mefunvo)	เมมบา (Memba)	เฟเกเต (Fequete)	โปเมเน (Pomenae)	ซาโวรา (Zavora)	มาซังกูโล (Machangulo)
มาตรการบริหารจัดการตามลำดับความสำคัญ	ให้ชาวประมงที่ใช้อวนทับตลิ่ง (Beach seine) เปลี่ยนไปใช้เครื่องมืออวนติดตามหรือเบ็ดมือแทน	ดำเนินการเขตสงวนการประมงโนเทค (notake) และลดการใช้มุ้งกันยุ่งในการทำประมง	ให้ชาวประมงที่ใช้ อวนทับตลิ่ง (Beach seine) ปฏิบัติตามกฎปิดทำการประมง 2 ช่วง รวมเป็นระยะเวลา 5 เดือน	ยกเลิกการจับปลาด้วยหอกและดำเนิน การเขตสงวนการประมงโนเทค (notake)	ลดหรือยกเลิก การจับปลาด้วย หอก และดำเนิน การเขตสงวน การประมงโนเทค (notake) จำนวน 3 แห่ง	ดำเนินการเขตสงวนการประมงโนเทค (notake) ในปากแม่น้ำเบมบี (Bembi)

ที่มา: ธนาคารโลก, 2019

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จที่สำคัญของโครงการนี้คือประสบการณ์ที่ได้รับจากการพัฒนาสภาประมงชุมชนในพื้นที่โครงการ FishCC ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้กระทรวง MIMAIP ตัดสินใจปรับปรุงกรอบกฎหมายเพื่อกำหนดพื้นที่จัดการประมงของชุมชน ซึ่งนำไปสู่การประกาศใช้กฎหมายการประมงทางทะเลฉบับใหม่ (Marine Fisheries Regulation: REPMAR) ในปี ค.ศ. 2020 กฎหมายฉบับใหม่นี้ไม่เพียงทำให้เกิดการยอมรับสภาประมงชุมชนอย่างเป็นทางการเพียงเท่านั้น แต่ยังระบุให้สภาเหล่านี้เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบจัดการประมงในท้องถิ่น กฎหมายยังมีบทบัญญัติที่อนุญาตไว้ชัดเจนว่าให้สร้าง "ข้อตกลงการจัดการร่วมกับ [...] สภาประมงชุมชน (CCPs) หรือองค์กรชุมชนอื่น ๆ" เพื่อแบ่งความรับผิดชอบภายใต้กรอบการจัดการทรัพยากรประมงแบบมีส่วนร่วม

4. ขั้นตอนต่อไป

ในอนาคต หากการที่รัฐบาลยอมรับสภาประมงชุมชนอย่างเป็นทางการภายใต้กฎหมายฉบับใหม่นี้จะเปิดโอกาสให้เกิดการจัดการร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ ตัวอย่างเช่น สภาประมงชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นในหมู่บ้านคาบาเซรา เปเกนา (Cabaceira Pequena) ในปี ค.ศ. 2022 ได้ให้ความรู้แก่สมาชิกชุมชนเรื่องการจัดการประมงอย่างยั่งยืน จนนำมาสู่การปิดพื้นที่ประมงชั่วคราวมาใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จ ส่งผลให้มีปริมาณการจับปลาเพิ่มขึ้นในช่วงฤดูเปิดทำการประมง อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาประมงชุมชนที่ดำเนินการใกล้เมืองท่าเบรา (Beira) ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2024 พบว่าหน่วยงานเหล่านี้ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาลกลางจำกัด ในอนาคตรัฐบาลโมซัมบิกจำเป็นต้องจัดหาเงินทุนให้กับสภาประมงชุมชนและองค์กรจัดการประมงอื่น ๆ ให้เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลต้องมั่นใจว่านารายได้ที่ได้จากใบอนุญาตการประมงอุตสาหกรรมมาสนับสนุนจุดประสงค์ด้านดังกล่าวให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่ระบุไว้ใน มาตราที่ 46 ของกฎระเบียบว่าด้วยสิทธิการทำประมงและการออกใบอนุญาตประมงปี ค.ศ. 2017

3. ความท้าทายในการจัดตั้งและดำเนินงานสมาคม CMA และวิธีการแก้ไขปัญหา

3.1 สมาชิกชุมชนไม่สนใจหรือขาดศักยภาพในการจัดตั้งสมาคม CMA

หนึ่งในความท้าทายหลักในการจัดตั้ง CMA คือ สมาชิกขาดความสนใจหรือขาดศักยภาพในการมีส่วนร่วมจัดตั้งโครงสร้าง การจัดการร่วม นอกจากนี้ ปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลให้สมาชิกชุมชนไม่สนใจเข้าร่วมยังรวมไปถึงผลประโยชน์ที่ขัดกันของ สมาชิกชุมชน การขาดคำตอบแทน ความเห็นต่างในการจัดลำดับความสำคัญ ความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร และความลังเลที่จะมีส่วนร่วมของคนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีสิทธิเสียงหรืออำนาจทางสังคมน้อยกว่า เช่น ผู้หญิง ทั้งนี้ การบูรณาการ ระบบบริหารท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วแต่เดิมเข้ากับโครงสร้างการจัดการร่วมกันนับเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจในการจัด ตั้ง CMA ได้ รวมถึงการทำให้สมาชิกชุมชนตระหนักถึงประโยชน์ของ CMA ร่วมกันโดยยกตัวอย่างความสำเร็จจากพื้นที่อื่น ที่มีลักษณะคล้ายกัน

ในกรณีที่กลุ่มชายขอบ เช่น ผู้หญิงรู้สึกไม่สบายใจที่จะร่วมมีบทบาทบังคับใช้กฎระเบียบ หรือฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ แนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของบทบาทของผู้หญิงในการจัดการทรัพยากรทางทะเล ให้ศึกษาว่า ปัจจัยใดเป็นอุปสรรคที่กีดกันไม่ให้คนเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วม และ/หรือมีบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ในกระบวนการตัดสินใจที่ ช่วยให้คนกลุ่มนี้รู้สึกสบายใจที่จะเข้าร่วม เช่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎและระเบียบ ในท้ายที่สุด ชุมชนต้องมีความ สนใจและมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดตั้ง CMA ความสนใจและความสามารถของชุมชนนี้ควร ถูกนำมาพิจารณาตั้งแต่เริ่มระดมชุมชนที่ต้องการผนวกความร่วมมือกัน

3.2 การสลายความขัดแย้ง

เมื่อตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ของห่วงโซ่คุณค่าด้านการประมงมารวมตัวกัน ย่อมมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะเกิดความ ขัดแย้ง เพราะแต่ละฝ่ายมีความต้องการและจัดลำดับความสำคัญไม่เหมือนกัน เช่น บ้างให้ความสำคัญกับทรัพยากร สิทธิ

ในการทำประมง และปัญหาอื่น ๆ การจัดการและสลายความขัดแย้งในชุมชนประมงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสามัคคี ความร่วมมือ และความยืดหยุ่นในชุมชนประมงและสมาคมการจัดการร่วม โดยการใช้วิธีเจรจา สร้างฉันทามติ และกลยุทธ์การสร้างสันติ

ความขัดแย้งในชุมชนประมงเกิดจากปัจจัยหลายประการ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเมื่อประชากรปลาลดลง ทำให้กลุ่มประมงพบกับความกดดัน ความขัดแย้งนั้นอาจเพิ่งเกิดขึ้นก็ได้ หรืออาจเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในบริบทความสัมพันธ์ทางสังคมที่ซับซ้อนก็ได้ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่สลายความขัดแย้งไม่เห็นได้โดยทันที ความขัดแย้งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นระหว่างบุคคลในชุมชน หรือระหว่างกลุ่มสังคม เช่น ชาวประมงที่อพยพเข้ามามีปัญหากับชาวประมงในท้องถิ่น

โครงสร้าง CMA ช่วยส่งเสริมให้ชาวประมงและสมาชิกสมาคม ไม่ว่าจะเป็เพศใดสามารถจัดการและแก้ไขความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการจัดการร่วมที่มีประสิทธิผลและความสามัคคีในหมู่ชุมชนในภาคการประมง การยึดหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม CMA ต้องมุ่งมั่นที่จะให้โอกาสทุกฝ่ายที่ขัดแย้งกันมีโอกาสสื่อสารข้อกังวลของตนได้ชัดเจน โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกตอบโต้ ในขณะเดียวกัน สมาชิก CMA ต้องหาทางตรวจสอบหรือกำจัดอคติและความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างคู่กรณี

ชุมชนนั้น ๆ อาจมีวิธีจัดการกับความขัดแย้งอยู่แล้วแต่เดิม ซึ่ง CMA นำมาใช้ต่อยอดเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาขั้นตอนการสลายความขัดแย้งของตนได้ อย่างไรก็ตาม มีเครื่องมือออนไลน์หลายชุดที่เป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางให้องค์กรจัดการกับความขัดแย้งในชุมชนได้ (โดยเฉพาะความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ) เช่น แนวทางที่จัดทำโดย FAO (รวมถึงแนวทาง VGGT และ VGSSF) และองค์กรอื่น ๆ เช่น MRAG และ Community-Led Alliance

3.3 การทุจริต

องค์กรใด ๆ ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อจัดการทรัพยากรย่อมเผชิญกับความเสี่ยงต่อการทุจริต เนื่องจากมีการแข่งขันเพื่อให้ได้ตำแหน่งสำคัญในองค์กร ได้เป็นเจ้าของทรัพยากร และได้อำนาจบริหารจัดการ ตัวอย่างเช่น สมาชิก CMA อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำประมงผิดกฎหมาย รับสินบนเพื่อปกปิดการทำประมงผิดกฎหมาย หรือไม่ปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตยและความเท่าเทียมของ CMA ในกระบวนการเลือกตั้ง การจัดการทางการเงิน หรือเสาหลักสำคัญด้านอื่น ๆ การรักษามาตรฐานความโปร่งใสใน CMA เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง รวมถึงรักษาการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายในคณะกรรมการตัดสินใจ ความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการจัดทำรายงานทางการเงิน รวมถึงจัดทำบันทึกและรายงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่กระทำผิด

3.4 ความยั่งยืนของสมาคม CMA

ความยั่งยืนของ CMA ยังต้องประสพกับความท้าทายหลายประการ อาทิ ความยากจน อัตราการรู้หนังสือในระดับต่ำ/จำกัด และการขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปฏิบัติงานที่ดำเนินการโครงการจำเป็นต้องมั่นใจว่า CMA จะได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องหลังจากเริ่มต้นจัดตั้งสมาคมแล้ว การสนับสนุนนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจว่าปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้ชุมชนปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้และจะทำให้กระบวนการดังกล่าวดำเนินไปอย่างต่อเนื่องได้อย่างไร

ผู้ปฏิบัติงานควรติดตามผลกับหน่วยงานที่มีอำนาจอยู่เสมอ และอาจพิจารณาจัดหาสิ่งจูงใจหรือผลประโยชน์อื่น ๆ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนยังคงมีส่วนร่วมกับสมาคม CMA นอกจากนี้ ควรสำรวจแหล่งทุนเพื่อจัดกิจกรรมร่วมและหาเงินทุนให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสมาคม

3.5 การกีดกันกลุ่มชายขอบออกจากกระบวนการตัดสินใจ

กระบวนการตัดสินใจในภาคการประมงและในสังคมมักมองข้ามความต้องการและความสำคัญของกลุ่มคนชายขอบสมาคม CMA มีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนโครงสร้างดั้งเดิมและส่งเสริมอำนาจให้กับผู้เข้าร่วมทุกคนในห่วงโซ่คุณค่าด้านการประมง ซึ่งรวมถึงตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น ชาวประมง ผู้ประกอบการแปรรูปและจัดจำหน่าย และผู้ที่มิบทบาทสนับสนุน เช่น ช่างต่อเรือ เพื่อให้มั่นใจว่ากลุ่มที่มักถูกกีดกัน เช่น ผู้หญิง กลุ่มชนพื้นเมือง และชนกลุ่มน้อย ได้รับโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่มีผลโดยตรงกับการดำรงชีวิตของพวกเขา ควรดำเนินการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder analysis) และวิเคราะห์เครือข่าย (Network analysis) เพื่อปรับเครื่องมือให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของชุมชนที่เป็นเจ้าภาพ การเปิดรับคนทุกเพศควรเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้เช่นเดียวกับการให้ความสำคัญกับกลุ่มชายขอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชนนั้น ๆ

กรณีศึกษา: การบริหารจัดการร่วมทรัพยากรชายฝั่งและทรัพยากรทางทะเลในเขตอนุรักษ์สัตว์น้ำวัยอ่อน - กลุ่มประมงพื้นบ้านบ้านน้ำราบ จังหวัดตรัง

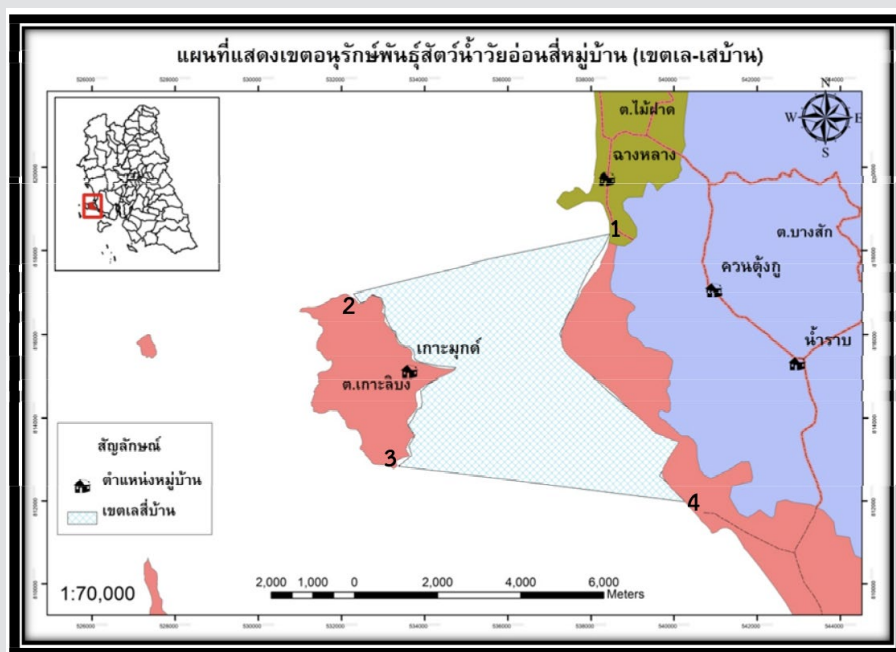
ความเป็นมา

ระหว่างปี ค.ศ. 1996 ถึง ค.ศ.2005 ชุมชนสี่แห่ง ได้แก่ บ้านน้ำราบ บ้านเกาะมุก บ้านควนตั่งกู และบ้านฉางกลาง จังหวัดตรัง ได้ร่วมกันจัดตั้ง “เขตอนุรักษ์ทะเลสีหมูบ้าน” หรือ “เขตเล-เสบ้าน” เพื่อเป็นพื้นที่บริหารจัดการร่วม โดยมีเป้าหมายในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งและทางทะเล เดิมทีชุมชนเหล่านี้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างจำกัด ส่งผลให้เกิดปัญหาจากการทำประมงที่ยั่งยืนและทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้ทรัพยากรทางน้ำ ป่าชายเลน หุ่น้ำทะเล และแนวปะการังในพื้นที่ดังกล่าวเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง

ขอบเขตทั่วไปของโครงการ:

หลังจากจัดตั้งระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สุขภาพและความมั่นคงทางทรัพยากรชายฝั่งและทางทะเลดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด รวมถึงมีการบันทึกจำนวนปลาที่จับได้เพิ่มขึ้น จากความสำเร็จของกลไกการบริหารจัดการร่วมในระยะแรกนี้ ชุมชนทั้งสี่แห่ง พร้อมกับหน่วยงานภาครัฐและตัวแทนต่าง ๆ ได้ร่วมลงนามในข้อตกลงอย่างเป็นทางการเพื่อวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในระยะยาว

ในปี ค.ศ. 2011 ได้มีการออกข้อกำหนดทางปกครองระดับตำบลถึงเพื่ออนุรักษ์พะยูน โดยเป็นกรอบทางกฎหมายสำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่นี้ ซึ่งปัจจุบันยังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านการบริหารจัดการทรัพยากร โดยมุ่งมั่นที่จะรักษาสีแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของเขตเล-เสบ้าน ทั้งในระดับชุมชนและเครือข่ายระดับอำเภอ ตัวอย่างเช่น การฟื้นฟูระบบนิเวศเกาะมุกทั้งหมดที่ประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งแบบมีส่วนร่วม โดยการรวบรวมความคิดเห็นที่หลากหลายและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับผลกระทบ สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้ เช่น การทำประมงเกินขนาดและความเสื่อมโทรมของแหล่งที่อยู่อาศัยทางทะเล ซึ่งนำไปสู่การฟื้นฟูสมดุลทางนิเวศและเสริมสร้างความยืดหยุ่นของสิ่งแวดล้อมทางทะเล แนวทางการบริหารจัดการในระดับระบบนิเวศนี้ยังตอกย้ำความสำคัญของการพิจารณาบริบททางนิเวศวิทยาที่กว้างขึ้นและความเชื่อมโยงกันของระบบนิเวศทางทะเลผ่านความร่วมมือในการบริหารจัดการร่วม

รูปที่ 1: เขตอนุรักษ์สีหมูบ้าน (ที่มา: ทองย้อยและแสงดารา, 2016)

ความสำเร็จของโครงการ

1. การเพิ่มจำนวนประชากรสัตว์น้ำ โดยเฉพาะปูม้า และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ชุมชนได้จัดตั้งสถานีธนาคารปูม้า ซึ่งเป็นจุดที่ชาวประมงสามารถนำปูไข่มมาฝากไว้ และปล่อยปูเหล่านั้นรวมถึงลูกปูกลับคืนสู่ธรรมชาติหลังจากฟักตัวแล้ว จากการศึกษาพบว่าจำนวนปูม้าในพื้นที่เพิ่มขึ้นหลังจากดำเนินโครงการนี้

2. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมและพลังของชุมชน

โดยการห้ามใช้เครื่องมือทำประมงที่ผิดกฎหมายและทำลายล้าง เช่น เรืออวนลาก ในพื้นที่ป่าชายเลน ป่าชุมชน และลำคลอง ทำให้ระบบนิเวศที่เปราะบางและความมั่นคงของประชากรสัตว์น้ำในระยะยาวได้รับการปกป้องและฟื้นฟู เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นไปตามกฎระเบียบ ชุมชนได้ร่วมมือกับหน่วยงานเฉพาะกิจทางทะเลและชายฝั่ง โดยดำเนินการลาดตระเวนร่วมกันเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบและป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย

3. การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและลดการทำประมงผิดกฎหมาย

การประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการจับกุมและยึดเครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย เช่น อวนรุน เรือปั่นไฟ เรืออวนลาก และระเบิดปลา ทำให้มีการปฏิบัติตามแนวทางการทำประมงที่ยั่งยืนมากขึ้น เมื่อหน่วยงานของรัฐทำงานร่วมกับชุมชน การบังคับใช้กฎระเบียบจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถยับยั้งบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจากการทำประมงที่ผิดกฎหมายได้

4. การเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่น

กลุ่มประมงพื้นบ้านบ้านน้ำราบได้ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยเชื่อมโยงการอนุรักษ์กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อรักษาสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชนได้แบ่งรายได้เป็นสามส่วน ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยว (ร้อยละ 30) กองทุนสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 30) และรายได้ที่แบ่งปันระหว่างกลุ่มและพันธมิตรชาวประมงท้องถิ่น (ร้อยละ 40)

5. การเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมและการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย

ในระดับชุมชน มีการเน้นใช้รูปแบบการบริหารจัดการที่ขับเคลื่อนและนำโดยชุมชนเอง ผ่านการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน กระบวนการตัดสินใจ และการดูแลทรัพยากร ในระดับเครือข่าย วิธีการดังกล่าวพัฒนาไปสู่การบริหารจัดการร่วมกัน โดยการทำงานร่วมกับหน่วยงานระดับอำเภอและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้เกิดการประสานงานที่กว้างขึ้น การระดมทรัพยากร และการสนับสนุนเชิงนโยบาย

ความท้าทายของโครงการ

1. ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย

คณะกรรมการพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลสำหรับสัตว์น้ำวัยอ่อนได้ใช้มาตรการลงโทษทางสังคมต่อผู้กระทำผิด เช่น การยึดอุปกรณ์ทำประมงเพื่อให้เกิดความละเอียดต่อสาธารณะ ซึ่งพบว่ามีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้มาตรการทางกฎหมาย เช่น การปรับเงินหรือบทลงโทษอื่น ๆ ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในระยะยาว และส่งผลกระทบต่อเอกภาพของคณะกรรมการในระยะยาว

2. ทรัพยากรทางทะเลที่ลดลงและข้อจำกัดด้านศักยภาพการทำประมง

เพื่อบริหารจัดการประชากรสัตว์น้ำให้เกิดความยั่งยืน การทำประมงในพื้นที่เพาะพันธุ์ อาทิ คลอง ถูกห้ามและมีการสั่งห้ามใช้เครื่องมือประมงที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ชุมชนได้รับการแจ้งให้ทราบว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามทำการประมง และการจัดตั้งสถานีธนาคารปูได้ช่วยเพิ่มจำนวนประชากรปู ซึ่งเอื้อต่อการบริหารจัดการทรัพยากรอาหารที่สำคัญอย่างยั่งยืน

3. แรงกดดันภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือปัจจัยทางเศรษฐกิจ

อุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ลดลงของหย้าทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชากรพะยูนที่เปราะบางในการค้นหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ชุมชนได้หารือร่วมกับสมาคมการจัดการร่วมและเห็นพ้องต้องกันให้กำหนดเขตจำกัดความเร็วของเรือ เพื่อลดผลกระทบต่อพะยูนที่อพยพย้ายถิ่น

4. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปกครองและการจัดองค์กร

ในปีค.ศ. 2011 แนวคิดการจัดการเชิงนิเวศได้รับความเห็นชอบไปในทิศทางเดียวกัน การสร้างความร่วมมือและทำให้ชุมชนเล็งเห็นสิทธิของตน ทำให้ชุมชนชายฝั่งต่าง ๆ ตกลงวางแผนร่วมกันโดยขยายพื้นที่รับผิดชอบในระดับท้องถิ่นในเขตตำบลเกาะลิบง บางสีก และนาเกลือ

5. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อความร่วมมือและการมีส่วนร่วม

กลไกการบริหารจัดการทางสังคมได้รับการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่ขัดขวางไม่ให้เกิดความร่วมมือ เป็นผลให้ชาวประมงที่ใช้อุปกรณ์อันตรายจับปลาไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชน ขณะเดียวกัน รวมถึงคอยย้ำเตือนให้ประชาชนตระหนักว่าการจับสัตว์น้ำด้วยวิธีการที่ยั่งยืนจะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและเป็นประโยชน์ต่อตัวชุมชนเอง ทำให้ประชาชนมีแรงจูงใจร่วมกันปกป้องทรัพยากรเหล่านี้

บทเรียนที่ได้รับ

- การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยทั่วถึงเป็นสิ่งสำคัญ
- การกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ และกระบวนการตัดสินใจที่ชัดเจนเป็นเรื่องจำเป็น
- วิธีบริหารจัดการที่ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและการเรียนรู้จากทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวเป็นสิ่งที่ดี
- การสร้างความไว้วางใจและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งสำคัญ
- การบูรณาการความรู้ดั้งเดิมเข้ากับความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องจำเป็น
- ได้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของนโยบายสนับสนุน กรอบกฎหมาย และการสนับสนุนจากสถาบันต่าง ๆ
- ความมุ่งมั่นและความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรประมงระยะยาวเป็นสิ่งสำคัญ

ก้าวต่อไป

- เสริมสร้างศักยภาพของสถาบันและโครงสร้างการบริหารจัดการ
- ลงทุนในการพัฒนาศักยภาพและการศึกษาของชุมชน
- เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการตรวจสอบ ควบคุม และเฝ้าระวัง
- ส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นพันธมิตรข้ามภาคส่วน
- สนับสนุนการวิจัยและการริเริ่มแบ่งปันความรู้

4. การใช้สมาคม CMA เป็นกลไกในการตรวจสอบและป้องกันการทำประมงผิดกฎหมายทั้งในระดับอุตสาหกรรมและพื้นบ้าน

การทำประมง IUU ถือเป็นภัยคุกคามสำคัญต่อความยั่งยืนของทะเล และส่งผลกระทบต่อชุมชนประมงขนาดเล็กอย่างไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา แม้ว่าการทำประมง IUU ในภาคอุตสาหกรรมจะสร้างความเสียหายมากกว่าเนื่องจากขนาด ความสามารถในการจับปลา และจำนวนเรือ แต่ชาวประมงรายย่อยก็ทำประมงโดยใช้วิธีที่เป็นอันตรายต่อทะเลเช่นกัน ซึ่งบางครั้งเป็นเพราะจำนวนประชากรปลาลดลง ซึ่งปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเช่นกัน

การทำประมง IUU ขนาดเล็กสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทการประมงของประเทศที่เกิดกิจกรรมการประมงนั้น ตัวอย่างเช่น ในแทนซาเนียปัญหาการทำประมงด้วยระเบิด (Blast fishing) ซึ่งใช้วัตถุระเบิดในการฆ่าปลาปริมาณมาก ถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมสำคัญ เพราะก่อให้เกิดความเสียหายถาวรต่อแนวปะการังที่เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ปลามากมาย และมีบทบาทสำคัญในระบบนิเวศ รูปแบบอื่น ๆ ของการทำประมง IUU ขนาดเล็ก ได้แก่ การใช้ตาข่ายแบบใยเดี่ยว (Monofilament nets) ที่มีขนาดตาข่ายเล็กกว่าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจจับสิ่งมีชีวิตที่ไม่ต้องการในปริมาณมากได้ รวมถึงการทำประมงในฤดูปิดและการทำประมงโดยไม่ได้รับอนุญาต

สมาคม CMA เป็นหน่วยงานที่เหมาะสมที่สุดในการทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานด้านการประมงที่มีความขัดแย้งกันและสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ CMA ยังช่วยสร้างความตระหนักรู้และตรวจหาการทำประมง IUU ได้ทั้งในระดับการประมงพื้นบ้านและอุตสาหกรรม ผู้นำสมาคม CMA ควรมีความรู้ความเข้าใจด้านกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการประมงครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประมงขนาดเล็ก โดยปรึกษาร่างหรือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการประมง เช่น NGOs องค์กรพัฒนา และหน่วยงานท้องถิ่น/ระดับประเทศ ในประเทศกานา องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (USAID) ร่วมกับองค์กรไม่แสวงผลกำไรที่เป็นพันธมิตรในประเทศ ได้ทำงานใกล้ชิดกับสมาคม CMA เพื่อปรับปรุงความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย โดยสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับกรอบการกำกับดูแลและกฎหมายได้ทางออนไลน์ เช่น [ฐานข้อมูล FAOLEX](#) ของ FAO หรือบนเว็บไซต์ของหน่วยงานที่มีอำนาจด้านการประมง (เช่น กระทรวงประมง หรือคณะกรรมการการประมง) และควรนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาหากต้องการความชัดเจนว่าเกิดการประมงผิดกฎหมายขึ้นหรือไม่

เมื่อ CMA เข้าใจการทำประมง IUU อย่างละเอียดแล้ว สมาคมก็จะมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดให้แก่ชุมชนของตนได้ วิธีการเผยแพร่อาจมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับพลวัตภายในชุมชน เช่น การรณรงค์แบบปากต่อปาก การจัดการประชุมชุมชน โครงการฝึกอบรม การเดินสายสร้างความตระหนัก จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ หรือให้ข้อมูลผ่านสถานีวิทยุท้องถิ่น สิ่งสำคัญคือชาวประมงต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่ากิจกรรมการประมงใดที่ถือว่าผิดกฎหมาย ผลกระทบทางกฎหมายและทางนิเวศวิทยาของกิจกรรมเหล่านี้คืออะไร และจะเปลี่ยนจากวิธีการเหล่านี้เป็นวิธีที่ถูกต้องต้องทำอย่างไร

สมาคม CMA มีบทบาทสำคัญในการตรวจจับและป้องกันการประมงผิดกฎหมายในชุมชนของตน CMA อยู่ในจุดที่เหมาะสมที่สุดในการตรวจหาการทำประมง IUU ที่เกิดขึ้นในบริเวณชายหาดในความรับผิดชอบของสมาคม เช่น การพบเรือที่ติดตั้งตาข่ายจับปลาขนาดเล็กเกินกว่ากฎหมายกำหนด หรือการนำปลาขึ้นฝั่งในช่วงฤดูปิดการประมง นอกจากนี้ CMA ยังยับยั้งการทำประมง IUU ล่วงหน้าได้อีกด้วย เนื่องจากการสอดส่องดูแลสมาชิก CMA และสร้างความรู้ ความตระหนักถึงความพยายามของชุมชนในการยุติการทำประมงที่เป็นอันตรายอาจช่วยลดอัตราการเกิดกิจกรรมดังกล่าวได้เช่นกัน ในประเทศกานา สมาชิกสมาคม CMA จะสวมเสื้อคลุมสะท้อนแสงเพื่อให้ดูเด่นมากขึ้นเมื่อมองจากชายทะเลและในชุมชน อย่างไรก็ตาม สมาชิกสมาคม CMA ต้องตระหนักถึงขอบเขตอำนาจของตน และไม่ควรรพยายามจับกุมหรือทำอันตรายต่อผู้ที่สงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำประมง IUU แต่ควรติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการที่เหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมายแทนเครื่องมือเฝ้าระวังในชุมชน เช่น แอป DASE ของ EJP นำมาใช้รวบรวมหลักฐาน เช่น ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว และพิกัด ซึ่งช่วยในการวิเคราะห์เพิ่มเติมและดำเนินการต่อไปได้

นอกจากการจับตาและเฝ้าระวังชุมชนแล้ว สมาคม CMA ยังจัดการฝึกอบรมและกระตุ้นชาวประมงให้มีส่วนร่วมในการตรวจจับและยับยั้งการทำประมง IUU ระดับอุตสาหกรรมได้อีกด้วย (โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีเรือประมงขนาดเล็กและเรือประมงอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในน่านน้ำเดียวกัน) ซึ่งทำได้โดยสร้างความตระหนักรู้ด้านการทำประมง IUU ฝึกอบรมชาวประมงควบคู่ไปกับจัดตั้งองค์กรเฝ้าระวังในชุมชน แจกจ่ายองค์ความรู้หากมีปัญหาในการใช้งานอุปกรณ์ และช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์เฝ้าระวังที่แจกจ่ายให้กับชุมชน

ในฐานะที่เป็นกระบอกเสียงของชุมชน สมาคม CMA ยังช่วยชูประเด็นที่น่าเป็นห่วงเรื่องกฎระเบียบการทำประมง IUU ที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชาวประมงขนาดเล็กได้ หรือหากสมาชิกในชุมชนถูกเจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรงโดยอ้าง

ว่าต่อต้านการทำประมง IUU จากการศึกษาวิจัยพบว่า ชาวประมงรายย่อยอาจถูก "ลูกหลง" ในการต่อสู้กับการทำประมง IUU และอาจตกเป็นเหยื่อของการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากการจัดการชาวประมงรายย่อยทำได้ง่ายกว่าดำเนินการกับเรือประมงอุตสาหกรรมรายใหญ่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเรือประมงอุตสาหกรรมรายใหญ่มักมีอำนาจมากกว่า อาจตรวจสอบและดำเนินคดีได้ยากกว่าเนื่องจากโครงสร้างองค์กรที่ซับซ้อน ไม่ใช่ท่าเรือจากรัฐชายฝั่งที่เรือลำนั้นลงทะเบียนไว้ และมักทำประมงห่างจากชายฝั่ง สมาคม CMAs ควรระมัดระวังปัญหาดังกล่าว และทำงานร่วมกับพันธมิตรที่คอยให้การสนับสนุนเพื่อดึงความสนใจไปที่ประเด็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมายด้วยความรุนแรง หรือกรณีที่มาตราการต่อต้านการทำประมง IUU ถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางอาหารหรือการดำรงชีวิตของชุมชน

5. เอกสารและแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติมในตารางด้านล่างนี้จะมีลิงก์นำไปยังแหล่งการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ข้อมูลเพิ่มเติมและสนับสนุนการทำงานของสมาคม CMAs และองค์กรที่ทำงานร่วมกับสมาคมได้ ตามหัวข้อที่อภิปรายไว้ในคู่มือฉบับนี้

แหล่งการเรียนรู้	คำอธิบาย
แนวทางของสาธารณรัฐแทนซาเนียในการจัดการบริหารจัดการประมงตามแนวทางการร่วมมือที่อิงกับชุมชนในน่านน้ำทางทะเลของแทนซาเนีย	ตัวอย่างแนวทางต่างๆ ที่พัฒนาโดยสาธารณรัฐแทนซาเนียร่วมกับองค์กร WWF เพื่อช่วยสนับสนุนการจัดตั้งการบริหารจัดการประมงตามแนวทางการร่วมมือที่อิงกับชุมชนในประเทศ
คู่มือการจัดตั้งพื้นที่ทะเลที่มีการจัดการในระดับท้องถิ่น (LMMA) ขององค์กร Blue Ventures	แหล่งการเรียนรู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ด้านการจัดตั้งพื้นที่ทะเลที่มีการจัดการในระดับท้องถิ่น (LMMA) และแนวทางในการจัดโครงสร้างการบริหาร เครื่องมือในการสลายความขัดแย้ง และวิธีติดตามความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อองค์กรที่บริหารจัดการตามแนวทางการร่วมมือ แม้ว่าเนื้อหาของคู่มือฉบับแรกจะเน้นไปที่การจัดการด้านพื้นที่ทะเล แต่ผู้ดำเนินงานสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสมาคม CMA ได้เช่นกัน
คู่มือของ FAO สำหรับการประเมินประสิทธิภาพของการบริหารจัดการประมงตามแนวทางการร่วมมือ	คู่มือเล่มนี้ซึ่งพัฒนาโดย FAO แจกแจงแนวทางและกระบวนการในการประเมินผลการดำเนินงานของระบบบริหารจัดการประมงตามแนวทางการร่วมมือ รวมถึงแผนการดำเนินงานเพื่อสร้างประโยชน์และสนับสนุนความยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลที่ดีได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
รายงานความก้าวหน้าโครงการฟื้นฟูการประมงของกานา (GFRA) โดยโครงการ Feed the Future - Eyes on the Water	รายงานความก้าวหน้าฉบับนี้เน้นถึงวิธีที่โครงการ GFRA ของ USAID ใช้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาและการดำเนินงานของกลุ่มการบริหารจัดการร่วมที่เรียกว่า คณะกรรมการบังคับใช้กฎหมายบริเวณชายหาดเพื่อการลงจอด (LaBECS) ในประเทศกานา
แม่แบบรัฐธรรมนูญ	เอกสารฉบับนี้เป็นตัวอย่างของรัฐธรรมนูญที่นำมาใช้เป็นแม่แบบให้สมาคม CMAs นำมาใช้และปรับให้เหมาะสมได้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาคมตน รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับโครงการ Communities for Fisheries ในประเทศไลบีเรีย อย่างไรก็ตาม สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างและถ้อยคำเพื่อนำไปใช้งานต่อได้สะดวกยิ่งขึ้น
คู่มือการบริหารจัดการร่วมของ WorldFish	คู่มือฉบับนี้พัฒนาโดย WorldFish เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจงานวิจัยฉบับล่าสุดว่าด้วยวิธีการบรรลุการบริหารจัดการประมงตามแนวทางการร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

บทที่สาม

พัฒนาสมาคมชาวประมงแห่งชาติผ่านการด้วยฝึกอบรมเชิงรณรงค์

1. ภาพรวมของบทที่สาม

บทที่สามของคู่มือฉบับนี้อธิบายข้อมูลและเครื่องมือสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานร่วมกับสมาคมชาวประมงแห่งชาติ (National Fishers Associations: NFAs) ที่ต้องการพัฒนากลยุทธ์การรณรงค์ หรือมีเป้าหมายจัดการฝึกอบรมให้สมาคม NFAs เพื่อพัฒนางานเชิงรณรงค์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ บทนี้ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการรณรงค์ของกลุ่มชาวประมงอื่น ๆ เช่น สมาคมการจัดการร่วมด้านการประมง (CMAs) ด้วย

บทนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ ๓ หัวข้อดังต่อไปนี้

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมาคม NFAs บทบาทที่สมาคมต้องรับผิดชอบ และความประเด็นที่สมาคมเดินหน้ารณรงค์อยู่
- ภาพรวมของกรอบการสนับสนุนตามหลักการ SMART และวิธีใช้กรอบแนวคิดนี้เพื่อช่วยกำหนดกลยุทธ์การรณรงค์ของสมาคม NFAs
- ความท้าทายที่สมาคม NFAs อาจได้พบเมื่อวางแผนงานรณรงค์

2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมาคมชาวประมงแห่งชาติ (NFAs)

2.1 สมาคมชาวประมงแห่งชาติหรือ NFAs คืออะไร?

สมาคม NFAs คือกลุ่มและองค์กรที่เป็นตัวแทนของชาวประมง (ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน กลุ่มกึ่งอุตสาหกรรม หรือกลุ่มอุตสาหกรรม) และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมประมง เช่น ผู้ค้าและผู้แปรรูปอาหารทะเลในระดับประเทศ วัตถุประสงค์หลักของ NFAs คือการสนับสนุนสิทธิของบุคคลและชุมชนที่องค์กรเป็นผู้แทน และดำเนินการเพื่อส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ของบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวในระดับประเทศ NFAs มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและปกป้องสิทธิของชาวประมงพื้นบ้าน ซึ่งช่วยให้ชาวประมงขนาดเล็กและชุมชนชายฝั่งมีสิทธิมีเสียงในการบริหารจัดการการประมงในระดับประเทศ และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในระดับใหญ่มากขึ้น

2.2 NFAs ช่วยสนับสนุนในประเด็นใดได้บ้าง

ชุมชนประมงขนาดเล็กมักเผชิญกับการถูกกีดกันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมาโดยตลอด โดยมักพบว่าคนกลุ่มนี้ไม่มีสิทธิไม่มีเสียงเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีอิทธิพลมากกว่า นอกจากนี้ ชุมชนประมงยังเผชิญกับแรงกดดันในหลายมิติที่ล้วนส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนต้องพึ่งพา เช่น ภาวะโลกร้อน การทำประมงเกินขนาด การประมง IUU และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่เกิดจากการท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงาน

NFAs มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการปรับปรุงการจัดการประมง การลดการทำประมง IUU และการสร้างวิถีชีวิตชายฝั่งที่ยั่งยืนได้โดยทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงที่ช่วยเน้นย้ำปัญหาที่สมาชิกของตนต้องเผชิญ องค์กร NFAs อยู่ในจุดที่เหมาะสมในการเข้าถึงผู้มีอำนาจตัดสินใจทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ และสามารถแก้ไขปัญหาทางกฎหมาย โครงสร้าง เทคนิค หรือความเท่าเทียมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนประมงในประเทศได้ เช่น ปัญหาการประมงอุตสาหกรรมจับปลาเกินขนาด การทำประมงผิดกฎหมาย และ/หรือจำนวนประชากรปลาที่ลดลง นอกจากนี้ NFAs ยังช่วยแก้ไขปัญหากฎหมายการประมงที่ไม่ครอบคลุมเพียงพอหรือยังขาดอยู่เพื่อปกป้องสิทธิของชาวประมงชายฝั่ง และสนับสนุนชาวประมงขนาดเล็กที่ไม่อาจเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็นได้เพียงพอหรือไม่เท่าเทียมกัน

สมาคม NFAs ยังมีบทบาทสำคัญในการต่อสู้กับการทำประมง IUU เนื่องจากองค์กรดังกล่าวเชื่อมโยงกับชุมชนอย่างใกล้ชิดและยังช่วย "เป็นหูเป็นตาในทะเล" ได้อีกด้วย นอกจากนี้ องค์กรยังมีขนาดใหญ่และน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะเข้าร่วมการประชุมเจรจาสำคัญร่วมกับผู้มีอำนาจในระดับชาติและนานาชาติที่กำหนดแนวทางการจัดการประมงได้

กรณีศึกษา: สมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย (FTFA)

ทรัพยากรทางทะเลในประเทศไทยที่ลดลงส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้าน ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านต้องพบกับความยากลำบากทางเศรษฐกิจและมีรายได้ไม่เพียงพอ ส่งผลให้ครอบครัวหลายครอบครัวต้องละทิ้งเรือของตน และเปลี่ยนไปทำงานรับจ้างเพื่อเลี้ยงชีพ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสร้างความแตกแยกในชุมชน และผลกระทบที่เห็นได้ชัดจากปรากฏการณ์นี้คือหมู่บ้านหลายแห่งและชุมชนจำนวนมากต้องล่มสลาย

ในประเทศไทย การรวมตัวของชาวประมงพื้นบ้านต้องอาศัยความร่วมมือในการจัดตั้งโครงสร้างและเครือข่ายร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคม และจัดการกับความท้าทายที่มีร่วมกัน ในบริบทนี้ชาวประมงพื้นบ้านที่มักดำเนินกิจการขนาดเล็กได้รวมตัวกันเป็นสหกรณ์ สมาคม หรือองค์กรชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยขึ้นอยู่กับภูมิหลังและวัตถุประสงค์ของชาวประมงกลุ่มนั้น ๆ

เพื่อรับมือกับทรัพยากรทางทะเลที่ลดลง ชุมชนหลายแห่งในภาคใต้ของประเทศไทยได้มีส่วนร่วมปกป้องและฟื้นฟูทะเลจากการถูกทำลายอย่างเข้มข้น ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1993 องค์กรชาวประมงพื้นบ้านในจังหวัดชายฝั่งทะเลภาคใต้ทั้ง 13 จังหวัด ได้ร่วมกันก่อตั้งสมาคมชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากแต่ละชุมชน ส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สนับสนุนการพัฒนาอาชีพ ยกกระดับคุณภาพชีวิต และผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนประมงท้องถิ่น ความพยายามเหล่านี้ได้วางรากฐานแนวคิดด้านการจัดการทรัพยากรทะเลและชายฝั่งที่ขับเคลื่อนโดยพลเมืองและการมีส่วนร่วมของชุมชนประมงพื้นบ้าน

อย่างไรก็ตาม แม้ท้องถิ่นเหล่านี้จะมีความพยายามในการริเริ่มขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ แต่อุตสาหกรรมประมงของประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ด้วยการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น สมาคมชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้จึงเริ่มดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายระดับชาติของสมาคมชาวประมงพื้นบ้าน และในปี ค.ศ. 2010 จึงได้จัดตั้งและจดทะเบียนเป็น สมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย (FTFA) อย่างเป็นทางการ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างองค์กรตัวแทนชาวประมงพื้นบ้านในระดับประเทศ และเดินทางดำเนินการกิจเพื่อแก้ไขปัญหาที่ชาวประมงพื้นบ้านเผชิญอยู่

สมาคมสมาพันธ์ FTFA โดดเด่นในฐานะองค์กร NFA ที่มีความพร้อมอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านทักษะการระดมความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับผู้กำหนดนโยบาย ปัจจัยดังกล่าวนำไปสู่ความสำเร็จในหลายระดับ โดยเน้นหนักไปที่การสนับสนุนเชิงนโยบายในระดับชาติ ความสำเร็จของ FTFA สามารถสรุปได้เป็นสามประเด็นสำคัญดังนี้:

- 1. กรอบแนวคิดแบบบูรณาการ:** FTFA เป็นองค์กรที่รวมตัวกันจากการควมรวมหน่วยงานย่อย ๖๗ แห่งจากชุมชนประมงต่าง ๆ หน่วยงานย่อยเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ เช่น เพื่อดำเนินงานในพื้นที่เฉพาะ จัดการเครื่องมือประมง หรือวาระพิเศษเฉพาะด้าน (เช่น สมาคมชาวประมงสตรี สมาคมแปรรูปอาหารจากปลา สมาคมฟื้นฟูและพัฒนาหลังสิ้นน้ำ) โดยทั้งหมดดำเนินงานร่วมกันภายใต้โครงสร้างที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ FTFA
- 2. การบริหารงานร่วมกัน:** FTFA มีส่วนร่วมในกรอบการจัดการร่วมตามกลไกรัฐบาลอย่างเข้มข้น โดยนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการประมง บทบาทขององค์กรด้านนี้ขยายครอบคลุมถึงระดับชาติหลายระดับ เช่น คณะกรรมการประมงแห่งชาติ คณะอนุกรรมการรัฐสภาด้านการระงับข้อพิพาทการประมง และคณะกรรมการประมงจังหวัด
- 3. การสนับสนุนเชิงนโยบาย:** แม้ว่าในอดีตการประมงพื้นบ้านมักถูกมองข้ามและไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ แต่ FTFA ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการออกแบนโยบาย นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมในกลไกรัฐบาล FTFA ยังเชิญเจ้าหน้าที่รัฐและผู้กำหนดนโยบายมาเยี่ยมชมสำนักงานของสมาคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารทางตรงและรับทราบปัญหา ความสำเร็จล่าสุดรวมถึงการเชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าร่วมการประชุมประจำปีของ FTFA เพื่อช่วยสะท้อนปัญหาในท้องถิ่นและส่งเสริมหลักการธรรมาภิบาล

เป้าหมายการสนับสนุนของสมาคมสมาพันธ์ FTFA

รายละเอียดเป้าหมายการสนับสนุนของ FTFA มีดังต่อไปนี้:

1. สนับสนุนให้ชาวประมงพื้นบ้านมีอำนาจร่วมในการจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งในท้องถิ่น สมาคมฯ มุ่งมั่นที่จะผลักดันกฎหมายสำหรับคณะกรรมการประมงระดับจังหวัดหรือท้องถิ่น เพื่อรับรองสิทธิและการมีส่วนร่วมของประชาชน ชาวประมงพื้นบ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการควบคุมการใช้ทรัพยากรทางทะเลในระดับท้องถิ่น
2. ยุติการทำประมงด้วยวิธีที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการปฏิบัติการประมงอย่างมีความรับผิดชอบ ใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม และเลือกชนิดพันธุ์สัตว์น้ำที่จับได้ จะช่วยสร้างสมดุล ความยุติธรรม และความมั่นคงทางอาหารในระดับชาติ
3. ควบคุมและลดการทำประมงขนาดใหญ่ที่ทำลายล้าง ประเทศไทยยังขาดการกำหนดเขตทะเลที่ชัดเจนเพื่อจัดการทรัพยากรประมงทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ จำเป็นต้องห้ามไม่ให้เรือประมงขนาดใหญ่และเรือที่มีพลังทำลายล้างเข้าใกล้ภายในระยะ 9.3 กิโลเมตร (5 ไมล์ทะเล) จากชายฝั่ง
4. สนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการปกป้องทรัพยากรชายฝั่งและถิ่นอาศัย สมาคมฯ สนับสนุนนโยบายที่ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรและการอนุรักษ์ที่นำโดยชุมชน
5. แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับชาวประมงในชนบทขนาดเล็กและเคอร์พริวิตดั้งเดิมของชาวประมง กฎหมายฉบับปัจจุบันเปิดช่องทางให้ชุมชนถูกขับไล่ กีดกันสิทธิในที่อยู่อาศัย สมาคมฯ เรียกร้องให้มีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อปกป้องที่อยู่อาศัยและวิถีวัฒนธรรมของชาวประมงในท้องถิ่น
6. สนับสนุนการผลิตของชาวประมงขนาดเล็กเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและอาหาร แม้จะมีทรัพยากรทางน้ำคุณภาพสูง แต่เมื่อทรัพยากรเหล่านี้ลดลง จึงทำให้เกิดการขาดแคลนและราคาสินค้าตกต่ำสำหรับชาวประมงพื้นบ้าน สมาคมฯ สนับสนุนให้มีการซื้อขายอาหารทะเลโดยตรงจากชาวประมงพื้นบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้

แนวทางขององค์กร FTFA ที่สอดคล้องกับแนวทางการประมงขนาดเล็ก (SSF)

หลักการดำเนินงานของ FTFA ส่วนใหญ่อ้างอิงจากแนวทางการประมงขนาดเล็ก (SSF Guidelines) โดยเน้นความพยายามโดยสมัครใจและยั่งยืนเพื่อสนับสนุนชาวประมงขนาดเล็ก เป้าหมายสำคัญได้แก่ ส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร ขจัดความยากจน และสนับสนุนการทำประมงที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากร นอกจากนี้ แนวทางดังกล่าวยังส่งเสริมการเรียกร้องสิทธิของชาวประมงพื้นบ้าน และมุ่งพัฒนาศักยภาพของชาวประมงในท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้าน กลยุทธ์ของ FTFA ในการสนับสนุนสิทธิของชาวประมงพื้นบ้านประกอบด้วย:

1. จัดตั้งองค์กรชุมชนประมงและสมาคมชาวประมงพื้นบ้าน ความร่วมมือระหว่างองค์กรชาวประมงพื้นบ้านจากหลากหลายแห่งมุ่งเน้นไปที่การสร้างการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการประมงในทางปฏิบัติและทางการเมือง FTFA ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงสำคัญอันเป็นจุดเริ่มต้นของการทำประมงอย่างยั่งยืน นั่นคือการก่อตั้ง “องค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น” ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากร ปกป้องสมาชิก และจัดการกระบวนการผลิตในชุมชน อีกทั้งยังเป็นเวทีให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายในหลายระดับ โดยมุ่งเน้นเชิงกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนการจัดตั้งสมาคมชาวประมงพื้นบ้าน ส่งเสริมความเป็นผู้นำในหมู่ชาวประมงพื้นบ้าน และยกระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม
2. ผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยอิงความหลากหลายทางเพศและพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงในชุมชนประมงท้องถิ่น การจัดการประมงที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน โดยให้ทุกเพศได้มีส่วนร่วม มุ่งเน้นไปที่การสร้างภาคการประมงที่ยั่งยืนและครอบคลุม แม้ว่าผู้หญิงในพื้นที่ชายฝั่งจะมีศักยภาพ แต่พวกเธอมักมีข้อจำกัด FTFA มุ่งเน้นการเสริมสร้างอำนาจให้ผู้หญิง โดยเปิดโอกาสให้พวกเธอมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรและมีส่วนร่วมทางสิ่งแวดล้อม เป้าหมายสำคัญ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการจัดการประมง การให้ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากร และการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

3. **จัดการการผลิตและการตลาด จัดตั้งกลุ่มจัดการผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน ส่งเสริมมาตรฐานการประมงที่ยั่งยืน และสื่อสารกับผู้บริโภค** ชาวประมงพื้นบ้านมักมีรายได้น้อยเนื่องจากทรัพยากรที่กระจุกกระจายและต้นทุนการทำประมงที่สูง เพื่อปรับปรุงสถานการณ์ดังกล่าว FTFA ได้ดำเนินการแก้ไขราคาผลิตภัณฑ์ประมง ยกย่องราคาตลาด ส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการผลผลิตการจับปลา และเชื่อมโยงการอนุรักษ์ชายฝั่งเข้ากับผู้บริโภคโดยพัฒนา “มาตรฐานบลูแบรนด์” (Blue Brand Standard) มาตรฐานนี้ช่วยยืนยันให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ได้มาจากการกรรมวิธีการประมงที่ยั่งยืนเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ทำลายทรัพยากร พร้อมทั้งให้ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมแก่ชาวประมงพื้นบ้าน โครงการนี้ไม่เพียงตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในด้านคุณภาพและความปลอดภัย แต่ยังสร้างโอกาสให้กับชุมชนประมงท้องถิ่นอีกด้วย
4. **ดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเน้นการฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรประมง พร้อมส่งเสริมการทำประมงอย่างยั่งยืน** FTFA ยังได้จัดการกับปัญหาการจัดการชายฝั่งในชุมชนประมงและบนเรือประมงผ่านการสร้างความตระหนักรู้และการส่งเสริมมาตรการที่ปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนพลังงานหมุนเวียนเพื่อลดผลกระทบจากต้นทุนพลังงานที่พุ่งสูงขึ้น โดยมุ่งเน้นที่การส่งเสริมพลังงานแสงอาทิตย์และไบโอดีเซล
5. **ส่งเสริมและพัฒนาชาวประมงรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถโดยจัดตั้งโรงเรียนการประมงท้องถิ่นอย่างยั่งยืน** โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ความศึกษาและฝึกอบรมชาวประมงให้ใช้วิธีประมงที่รับผิดชอบสิ่งแวดล้อม โรงเรียนการประมงครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น ชีวบังคับเกี่ยวกับเครื่องมือประมง หลักปฏิบัติที่ต้องตามกฎหมาย และเทคนิคการทำประมงกลางแจ้ง โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประมงอย่างยั่งยืน
6. **ส่งเสริมการตื่นตัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายเพื่อการจัดการทรัพยากรประมงในระดับจังหวัดและระดับประเทศ** ด้วยธรรมชาติของนโยบายและกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้าน โดยเฉพาะในด้านการจัดการประมงอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชาวประมงพื้นบ้านจะต้องสนับสนุนการปฏิรูปนโยบาย ซึ่งหมายถึง การจัดทำข้อเสนอต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลพิจารณา โดยมุ่งเน้นการแก้ไขหรือกำหนดนโยบายและกฎหมายที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของชาวประมงพื้นบ้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวโครงการปฏิรูปนโยบายที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนของ FTFA มีเป้าหมายที่จะใช้แนวทางการศึกษา เสริมสร้างสถาบันท้องถิ่น และขยายเครือข่ายในระดับประเทศและภูมิภาค การส่งเสริมเครือข่ายชาวประมงพื้นบ้านมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับปัญหา นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ

3. กรอบแนวคิดเพื่อสร้างการสนับสนุน SMART

เพื่อให้โครงการสนับสนุนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างถี่ถ้วน กล่าวคือแผนนั้นจะต้องตั้งเป้าไว้สูงในขณะเดียวกันก็ต้องทำได้จริง รวมถึงแผนดังกล่าวต้องสะท้อนข้อกังวลที่สมาชิกในชุมชนเห็นพ้องต้องกัน โดยฟังเสียงของกลุ่มคนชายขอบด้วย และข้อโต้แย้งต่าง ๆ จะต้องสร้างข้อโต้แย้งที่ชวนให้เห็นด้วย โฉมหน้าให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจรับฟัง

กรอบแนวคิดเพื่อสร้างการสนับสนุน SMART เป็นเครื่องมือที่ช่วยวางแผนเป้าหมายการสร้างการสนับสนุน โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลัก 9 ขั้นตอน ซึ่งจัดอยู่ภายใต้หัวข้อใหญ่ 3 หัวข้อ ได้แก่ สร้างฉันทามติ (Build Consensus) มุ่งเน้นความพยายาม (Focus Efforts) บรรลุการเปลี่ยนแปลง (Achieve Change)

แนวทางดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งเป็นบุคคลเฉพาะที่มีอำนาจในการอำนวยความสะดวกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการรับฟังคำร้องจากผู้สนับสนุนที่มีน้ำหนักมากพอ กลยุทธ์นี้มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้ผู้สนับสนุนดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยให้พวกเขาสร้างการเปลี่ยนแปลงได้สำเร็จ แนวทางโดยละเอียดของวงจรการสร้างการสนับสนุน SMART แจกแจงไว้ที่ [ที่นี่](#) ในหัวข้อถัดไปจะเป็นการอธิบายวงจรดังกล่าวโดยสังเขปเพื่อนำไปปรับใช้กับบริบทของปัญหาและกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้นสำหรับสมาคม NFAs

4. การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด SMART เพื่อแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อชุมชนประมงขนาดเล็ก

ระยะที่ 1 - สร้างฉันทามติ (Build Consensus)

ขั้นตอนที่ 1 - เข้าใจภูมิทัศน์:

บททวนปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่อาจเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ มองหาหลักฐานที่อาจต้องใช้เพื่อให้เห็นว่ายังมีจุดใดที่ต้องการการสนับสนุนหรือปรับปรุง รวมถึงพิจารณาหลักฐานที่จำเป็นต้องใช้เพื่อประเมินผลสำเร็จของงาน

ในขั้นตอนนี้ สมาคม NFAs ควรวิเคราะห์ว่าเรื่องที่จะให้การสนับสนุนนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องและบริบทแวดล้อมอย่างไรบ้าง ซึ่งรวมถึงประเมินความรู้เดิมที่มี สิ่งที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม ความท้าทายที่อาจเกิดขึ้น ผู้มีบทบาทสำคัญคือใครบ้าง เป็นต้น ตัวอย่างเช่น หากชาวประมงในชุมชนกำลังประสบปัญหาไม่อาจเข้าถึงเชื้อเพลิงราคาถูกได้ ข้อมูลที่สมาคมฯ ควรรวบรวมมีดังต่อไปนี้ ใครเป็นผู้กำหนดราคาน้ำมัน กฎระเบียบและกฎหมายระบุเรื่องสถานที่และวิธีการจัดจำหน่ายน้ำมันไว้อย่างไรบ้าง คนกลุ่มใดบ้างที่จะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงระบบการกระจายน้ำมัน และคนกลุ่มใดจะคัดค้าน หน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับชาติใดบ้างที่มีอำนาจตัดสินใจเรื่องนี้ มีบุคคลใดในประเทศหรือในพื้นที่กำลังรณรงค์เพื่อเรียกร้องให้เกิดการเข้าถึงน้ำมันที่เป็นธรรมมากขึ้นบ้าง หากกลุ่มชาวประมงขาดศักยภาพในการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ ควรพิจารณาว่าองค์กรหรือบุคคล เช่น นักการเมืองท้องถิ่น องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และสถาบันการศึกษาใดบ้างที่อาจช่วยหาข้อมูลเพิ่มเติมให้ได้

กลุ่มชาวประมงควรให้ความสำคัญกับการรวบรวมความคิดเห็นและประสบการณ์ของสมาชิกในชุมชนที่สมาคมเป็นตัวแทน โดยใช้ตัวอย่างปัญหาการเข้าถึงน้ำมันราคาถูก โดยลงไปสอบถามพูดคุยกับทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบทางตรง (เช่น ชาวประมง) และผู้ที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม (เช่น ผู้หญิงในชุมชนที่อาจต้องหารายได้เพิ่มเติม) คำให้การจากบุคคลที่ได้รับผลกระทบสามารถใช้เป็นหลักฐานที่มีประโยชน์เพื่อแสดงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมัน นอกจากนี้ กลุ่มชาวประมงควรพิจารณาว่าตนจะรวบรวมหลักฐานอื่น ๆ อะไรได้อีกบ้างเพื่อสนับสนุนเป้าหมายของตน

ขั้นที่ 2 - ตัดสินใจว่าควรให้ใครเกี่ยวข้อง:

ตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องและมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ที่เหมาะสมได้เข้ามาร่วมโครงการสนับสนุนนั้น

ก่อนเริ่มโครงการสนับสนุน กลุ่มชาวประมงควรพิจารณาว่าใครในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีบทบาทในการริเริ่ม เผยแพร่ และสนับสนุนโครงการได้ ซึ่งควรต้องมีทักษะและความเชี่ยวชาญที่หนุนเสริมกัน ตัวอย่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการประมงอาจได้แก่ ตัวแทนของชาวประมง ผู้ประกอบการแปรรูปปลา และผู้ค้า องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในระดับท้องถิ่นหรือนานาชาติ หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ทำงานเกี่ยวกับการประมงหรือชุมชนชายฝั่งในประเทศ คณะวิชาในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการประมง (มหาวิทยาลัยหลายแห่งมักมีภาควิชาที่เกี่ยวข้องกับทางทะเล) สถาบันศาสนาหรือสถาบันยึดเหนี่ยวจิตใจต่าง ๆ นักการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ และหน่วยงานของรัฐบาล สื่อมวลชนท้องถิ่น เป็นต้น

โปรดศึกษาเครื่องมือหรือเอกสารเพิ่มเติมด้านการฝึกอบรมเรื่องวิธีวิเคราะห์หาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและวิธีการดึงคนเหล่านั้นมาเข้าร่วม

ขั้นที่ 3 - ตั้งเป้าหมายด้วยหลักการ SMART:

กำหนดเป้าหมายการสนับสนุนระยะยาวร่วมกัน และตั้งวัตถุประสงค์ตามหลักการ SMART เพื่อให้งานเกิดความคืบหน้าและประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

การตั้งเป้าหมายตามหลักการ SMART ควรมีลักษณะดังนี้ S (Specific) คือ ความชัดเจนเจาะจง M (Measurable) คือ วัดผลได้ A (Achievable) คือ ทำได้จริง R (Realistic) คือ สมเหตุสมผล และ T (Timebound) คือ กำหนดเวลาชัดเจน กลุ่มชาวประมงและพันธมิตรต้องพิจารณาว่าสิ่งใดที่บรรลุผลได้อย่างสมจริง สิ่งใดที่นับว่าเป็น "ความสำเร็จ" และต้องการให้เกิดผลภายในระยะเวลาเท่าใด ตัวอย่าง เช่น ชุมชนชายฝั่งที่ประสบปัญหาในระดับน้ำทะเลสูงขึ้นอาจเรียกร้องการสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อปรับตัวกับปัญหานี้ การย้ายชุมชนทั้งหมดใน ๖ เดือนอาจเป็นเป้าหมายที่ทำไม่ได้จริง แต่การสนับสนุนให้มีการสร้างเขื่อนกันคลื่นภายใน 18 เดือนอาจฟังดูมีความเป็นไปได้ กลุ่มชาวประมงอาจพิจารณาตัวชี้วัดความก้าวหน้า เพื่อช่วยประเมินความคืบหน้าว่าได้รับการสนับสนุนมากน้อยแค่ไหนในระหว่างดำเนินการ

ระยะที่ 2 - มุ่งเน้นความพยายาม (Focus Efforts)

ขั้นตอนที่ 4 - รู้ว่าผู้มีอำนาจตัดสินใจคือใคร:

หาข้อมูลว่าผู้มีอำนาจตัดสินใจคนใดที่มีอำนาจหรืออิทธิพลที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ได้ และสร้างกลยุทธ์โดยอิงจากข้อมูลของผู้ตัดสินใจกลุ่มนั้น

ในขั้นตอนนี้ กลุ่มชาวประมงต้องศึกษาว่าผู้มีอำนาจตัดสินใจกลุ่มใดที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่องค์กรต้องการสนับสนุนได้ และพิจารณาว่าจะเข้าหาบุคคลนั้นโดยตรงได้หรือไม่ หรือควรประสานงานผ่านสมาชิกในทีมของผู้มีอำนาจตัดสินใจแทน ควรสำรวจเครือข่ายของกลุ่มชาวประมงและพันธมิตรตั้งที่ได้ระบุไว้ในขั้นตอนที่ 2 เพื่อดูว่าพอมจะมีช่องทางติดต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับคนใดได้บ้างหรือไม่ และสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักอยู่เสมอ คือ ต้องตั้งเป้าหมายที่สมเหตุสมผลและเป็นไปได้จริง กล่าวคือ การพยายามเข้าถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงฯ หรือกรมประมงอาจไม่เหมาะสมเสียเท่าไร หากปัญหานั้นเป็นเพียงปัญหาในระดับชุมชน แต่การขอการสนับสนุนจากตัวแทนระดับภูมิภาคของกระทรวงอาจเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมกว่า

เมื่อระบุผู้มีอำนาจตัดสินใจได้แล้ว กลุ่มชาวประมงและพันธมิตรควรทำความเข้าใจคนกลุ่มนั้น เช่น คนคนนั้นเชี่ยวชาญในเรื่องนี้หรือไม่ เคยมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนหรือไม่ หากมีเขาดำเนินการอย่างไร วาระหรือบทบาทของเขาคืออะไร และเราจะจัดกิจกรรมปัญหาของเราเพื่อให้สอดคล้องกับวาระของเขาได้อย่างไรบ้าง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 - กำหนดข้อเรียกร้อง (Determine the ask):

รวบรวมเหตุผลทั้งในเชิงจริยธรรม ความเข้าใจ และอยู่บนข้อเท็จจริง เพื่อนำมาใช้สนับสนุนข้อเรียกร้องขององค์กร โดยให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญและความสนใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจคนนั้น

ในขั้นตอนนี้ กลุ่มชาวประมงควรพิจารณาปรับเปลี่ยนข้อเรียกร้องของตนให้เข้ากับความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยอิงจากข้อมูลที่ได้รับจากขั้นตอนที่แล้ว และใช้แนวทาง “สาม จ.” (จริยธรรม ความเข้าใจ และข้อเท็จจริง) เช่น หากต้องการรณรงค์ให้เกิดการสนับสนุนเพื่อหยุดการทำประมง IUU เป็นวงกว้างในระดับชุมชน อาจตีกรอบประเด็นให้แคบลง เป็นการขอให้กลุ่มชาวประมงรายย่อยหยุดใช้วัตถุระเบิดจับปลา เป็นต้น กลุ่มชาวประมงควรพิจารณาว่าการให้เหตุผลด้วยกลวิธีใดเหมาะสมที่สุด ให้เหตุผลด้านจริยธรรม “วิธีนี้ขัดต่อหลักการเพราะ...” หรือใช้วาจาที่มุ่งสร้างความเข้าใจ-เห็นใจ “ชาวบ้านในชุมชนนี้ต้องทนทรมานเพราะ...” หรือใช้ข้อเท็จจริง “งานวิจัยระบุว่าวิธีการนี้เป็นอันตรายเพราะ...” หรือบางครั้งอาจใช้กลวิธีทั้งสามร่วมกันได้เพื่อให้บรรลุผลที่หวังไว้ เมื่อต้องตัดสินใจว่าจะเลือกใครเป็น “ผู้ส่งสาร” ให้คำนึงว่ากลุ่มเป้าหมายที่รับสารนั้นเป็นใคร กล่าวคือ ชาวประมงในชุมชนอาจมีแนวโน้มที่จะรับฟังผู้อาวุโสในชุมชนมากกว่านักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่จากองค์กรขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอาจมีแนวโน้มปฏิบัติตามคำขอของเจ้าหน้าที่องค์กรมากกว่าสมาชิกในชุมชน

ขั้นที่ 6 - กำหนดแผนงาน:

เลือกวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อสร้างความคืบหน้าให้บรรลุเป้าหมายตามหลักการ SMART ที่วางไว้ สร้างแผนโดยละเอียดพร้อมกำหนดระยะเวลาของงานและทรัพยากรทางการเงินที่จำเป็นต้องใช้

ขั้นตอนแรกคือแจกแจงว่ามีทรัพยากรอะไรบ้างที่กลุ่มชาวประมงและพันธมิตรในโครงการสนับสนุนเข้าถึงได้ ทรัพยากรในกรณีนี้ไม่ได้หมายถึงแค่ทรัพยากรทางการเงิน แต่ยังรวมถึงเวลา อิทธิพล แพลตฟอร์ม การเข้าถึง ข้อมูล และทรัพยากรมนุษย์ ตัวอย่างเช่น กลุ่มชาวประมงอาจมีความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนของตน และสามารถอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงได้ แต่ขาดทรัพยากรทางการเงินที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หรือใช้ในการสร้างความตระหนักทำให้เกิดขึ้นได้ การขาดแคลนทรัพยากรทางการเงินนี้อาจได้รับการสนับสนุนจากองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ได้

เมื่อดำเนินการดังกล่าวเสร็จสิ้น สมาคม CMAs และพันธมิตรจะสร้างแผนงานที่มีรายละเอียดได้ - โดยระบุว่าใครทำหน้าที่อะไร พร้อมประมาณการค่าใช้จ่ายและระยะเวลา ควรแจกจ่ายแผนงานให้กับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม พร้อมแต่งตั้งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อติดตามผลและตรวจสอบความคืบหน้าว่างานได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่

ระยะที่ 3 - สร้างการเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนที่ 7 - นำเสนองาน:

เตรียมการประชุมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพร้อมสื่อการนำเสนอ และดำเนินการตามแผนงาน

กลุ่มชาวประมงควรพิจารณาว่าจะนำเสนอโครงการด้วยรูปแบบการนำเสนอแบบใดจึงจะเหมาะสมที่สุด เมื่อพยายามโน้มน้าวกลุ่มคนจำนวนมาก วิธีที่เน้นความโดดเด่น เช่น ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ หรือโปสเตอร์ อาจเหมาะสมกว่า ตัวอย่างเช่น ในระหว่างการดำเนินงานของ EJF เพื่อต่อต้านการค้าขายด้วยวิธี 'ไซโกะ (Saiko)' ที่ผิดกฎหมายและเป็นอันตรายในประเทศไทย EJF และพันธมิตรเลือกจัดแสดงป้ายโฆษณาบนถนนสายหลักที่สำคัญใกล้ศูนย์กลางของการค้าในภาคกลางของประเทศกานาเพื่อสร้างความตระหนักรู้

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญมากหากกลุ่มชาวประมงต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาที่เร่งด่วน และปลุกกระตุ้นให้คนหันมาให้การสนับสนุนจุดยืนที่ตั้งไว้ มีช่องทางและช่องทางที่ใช้เผยแพร่ข้อความได้หลากหลาย โดยองค์กรอาจใช้วิธีดั้งเดิมและร่วมสมัยได้ (รวมถึงช่องทางโซเชียลมีเดียหลากหลายรูปแบบ) เพื่อเข้าถึงเป้าหมายขององค์กร กลุ่มชาวประมงควรพัฒนาและดำเนินกลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เป้าหมายของตนบรรลุผล สร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย และเรียกเสียงสนับสนุนเพื่อการทำประมงอย่างยั่งยืนได้

เมื่อกำหนดเป้าหมายชัดเจน ทราบว่ากลุ่มผู้ฟังหลักคือใคร สื่อสารด้วยข้อความที่ดึงดูด เลือกช่องทางที่เหมาะสม และประเมินผลลัพธ์ที่องค์กรก็จะสร้างสื่อสารออกไปสู่สังคมได้หนักแน่นและสร้างแรงกระตุ้นได้อย่างทรงพลัง เมื่อให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มชาวประมงจะส่งเสริมผลประโยชน์ขององค์กรได้ดียิ่งขึ้น และผลักดันการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในการจัดการประมงในระดับชาติหรือแม้กระทั่งระดับนานาชาติได้เป็นผลสำเร็จ กรรณศึกษาเครื่องมือหรือเอกสารเพิ่มเติมสำหรับการฝึกอบรมด้านการบริหารการสื่อสารและกลยุทธ์การสร้างการสนับสนุน

ในกรณีที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเพียงบุคคลเดียวหรือกลุ่มคนจำนวนไม่มาก กลุ่มชาวประมงและพันธมิตรอาจต้องการเตรียมเอกสารนำเสนอที่มีรายละเอียดชัดเจนและปรับเปลี่ยนเนื้อหาเฉพาะ เช่น นำเสนอโดยใช้ PowerPoint หรือเอกสารอื่น ๆ ในประเทศไทย EJF จัดทำโครงการเพื่อต่อสู้กับปัญหา 'อวนผี' (เศษอวนที่ถูกทิ้งไว้ในทะเลแต่ยังคงดักจับสัตว์ทะเลได้) โดย EJF ได้ให้ความรู้ในโรงเรียนท้องถิ่นเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในประเด็นนี้ให้กับเยาวชน โดยนำตัวอย่างอวนที่เป็นอันตรายและวัสดุที่ EJF ได้รีไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์ผ่านโครงการ 'ทะเลปลอดเศษอวน (Net Free Seas)' ไปแสดงด้วย และในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2022 EJF ได้รวบรวมนักศึกษาและอาจารย์ 80 คน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในประเทศเซเนกัล เช่น ชาวประมงขนาดเล็กและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ที่มหาวิทยาลัยซิดอันตา ดิออป (Cheikh Anta Diop) ในกรุงดาการ์ เพื่อหารือเกี่ยวกับการเฝ้าระวังของชุมชน กิจกรรมดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงวิธีแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และครอบคลุมเนื้อหาเรื่องการต่อสู้กับการทำประมง IUU ในหมู่ผู้นำรุ่นใหม่และผู้จัดการด้านการประมง

ขั้นตอนที่ 8 - ติดตามผลการปฏิบัติงาน:

สร้างระบบในการติดตามความคืบหน้า โดยกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานเพื่อประเมินความสำเร็จ เพื่อให้มั่นใจว่างานดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ สร้างความมั่นใจว่าแผนที่ใช้ยึดหยุ่นพอที่จะปรับเปลี่ยนได้เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง

กรอบแนวคิดการทำแคมเปญรณรงค์ตามหลักการ SMART ตระหนักถึงความซับซ้อนของแคมเปญ และเห็นว่าผลสำเร็จจะตามมาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในการนี้ เพื่อประเมินความคืบหน้าของงาน กลุ่มชาวประมงควรกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้เป็นหมุดหมายบ่งชี้ความสำเร็จ เช่น ในแคมเปญรณรงค์ระดับชุมชนเพื่อต่อต้านการทำประมงด้วยระเบิด อาจกำหนดตัวชี้วัดเป็น จำนวนเหตุการณ์ที่ใช้ระเบิดทำประมงลดลง ชาวประมงเข้าใจถึงอันตรายของการทำประมงด้วยระเบิดเพิ่มมากขึ้น ผู้ที่เคยทำประมงด้วยระเบิดให้คำมั่นว่าจะเลิกใช้วิธีการดังกล่าว การเปลี่ยนแปลงนโยบายระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงด้วยระเบิด จำนวนเจ้าหน้าที่ออกตรวจตราเพิ่มมากขึ้นเมื่อเริ่มดำเนินโครงการสนับสนุน เป็นต้น ทั้งนี้ กลุ่มชาวประมงควรกำหนดตัวชี้วัดที่เจาะจงชัดเจนหากเป็นไปได้ เช่น ตั้งเป้าว่าจะให้มีรายงานพบเห็นการทำประมงด้วยระเบิดไม่เกิน 5 ครั้งต่อเดือน จากเดิมที่มี 50 ครั้งต่อเดือน จึงจะถือว่าประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 9 - บันทึกผลลัพธ์:

เมื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้แล้ว ให้แสดงความยินดีและกล่าวขอบคุณผู้มีอำนาจตัดสินใจ จัดบันทึกว่ากระบวนการใดบ้างที่ประสบความสำเร็จ และประเมินว่ากลยุทธ์ขององค์ใดที่ได้ผล และกลยุทธ์ใดที่ต้องปรับปรุง จากนั้นวางแผนขั้นตอนต่อไปเพื่อเริ่มการรณรงค์อีกครั้ง

เมื่อทำเป้าหมายบางข้อ หรือทุกข้อได้สำเร็จ กลุ่มชาวประมงควรประชาสัมพันธ์ผลงานที่ทำสำเร็จดังกล่าว ซึ่งช่วยเสริมสร้างความชอบธรรมในฐานะองค์กรได้ ทั้งยังสร้างแรงบันดาลใจให้กลุ่มหรือชุมชนอื่น ๆ หันมารวมตัวกันเพื่อรณรงค์บ้าง และอาจดึงดูดองค์กรหรือสถาบันที่ต้องการสนับสนุนแคมเปญในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติได้อีกด้วย การทำเช่นนี้จะช่วยให้กลุ่มขยายงานรณรงค์ออกไปในวงกว้างได้อีกในอนาคต

ในขณะเดียวกัน กลุ่มชาวประมงและพันธมิตรควรสรุปผลความสำเร็จ ความล้มเหลว และความท้าทายที่ได้พบขณะทำแคมเปญ และนำประสบการณ์เหล่านี้มาเรียนรู้และแบ่งปันเพื่อช่วยให้แคมเปญที่จะทำในอนาคตบรรลุผลลัพธ์ตามที่ต้องการได้มากยิ่งขึ้น

5. ความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นกับสมาคม NFAs ในการวางแผนแคมเปญรณรงค์

5.1 ขาดทุนสนับสนุน

สมาคม NFAs จำนวนมากประสบปัญหาการจัดหาทุนเพื่อสนับสนุนแคมเปญของตน เนื่องจากสมาคมนี้เป็นตัวแทนของบุคคลและชุมชนที่ขาดแคลนทรัพยากร การหาเงินให้เพียงพอครอบคลุมเงินเดือน การรณรงค์ การประชุม และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอาจเป็นอุปสรรคสำคัญ

กลยุทธ์หนึ่งที่สมาคม NFAs อาจทำได้คือการเก็บค่าธรรมเนียมจากสมาชิกในสมาคม เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคง องค์กรประเภทนี้มักมีสมาชิกจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น สภาชาวประมงเรือแคนูแห่งชาติกานา (Ghana National Canoe Fishermen Council: GNCFC) ซึ่งคาดว่าจะมีสมาชิกถึง 100,000 คน ดังนั้น แม้สมาชิกต้องจ่ายเงินสนับสนุนรายเดือนหรือรายปีเป็นจำนวนไม่มากก็ช่วยระดมทุนมหาศาลได้ อย่างไรก็ตาม วิธีนี้ต้องใช้ระบบการทำบัญชีและการบริหารจัดการที่ค่อนข้างซับซ้อน และอาจสร้างความไม่พอใจให้กับชาวประมงที่ไม่เต็มใจหรือไม่อาจสนับสนุนทางการเงินได้

อีกหนึ่งโอกาสในการระดมทุนคือการสร้างความร่วมมือหรือการขอทุนย่อยจากองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรและ/หรือหน่วยงานพัฒนาระหว่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป (EU) องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (USAID) องค์กรเพื่อการพัฒนานอร์เวย์ (NORAD) ซึ่งได้ลงทุนในโครงการปรับปรุงทางการประมงทั่วโลกอย่างกว้างขวาง สมาคม NFAs มีทรัพยากรข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการประมง รวมถึงวิธีการประมงและการเข้าถึงชุมชนประมงอย่างใกล้ชิด ทำให้สมาคมเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรหรือสถาบันที่ไม่คุ้นเคยกับบริบทระดับชาติ

5.2 ขาดกระบวนการและโครงสร้างที่เป็นรูปธรรม

หนึ่งในอุปสรรคที่พบเห็นได้ทั่วไปของ NFAs คือการขาดกระบวนการและโครงสร้างที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งทำให้ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรที่ดีขึ้น การตัดสินใจที่มีคุณภาพ และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมประมง

การวางแผนเชิงกลยุทธ์ คือ กระบวนการที่มีขั้นตอนชัดเจนและมีบทบาทสำคัญในการช่วยกลุ่มชาวประมงแห่งชาติกำหนดทิศทางและบรรลุเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประมงอย่างยั่งยืน การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน NFAs อาจช่วยดำเนินการวางแผนเชิงกลยุทธ์ได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

- ประเมินสถานะปัจจุบันขององค์กร รวมถึงวิเคราะห์การเงิน ประเมินความต้องการของชุมชน และทบทวนโครงการ
- ดำเนินการวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม) ซึ่งช่วยระบุจุดแข็งและจุดอ่อนภายในองค์กร พร้อมทั้งโอกาสและภัยคุกคามจากภายนอกได้
- กำหนดเป้าหมายตามหลักการ SMART (ชัดเจนเจาะจง วัดผลได้ ทำได้จริง สมเหตุสมผล และกำหนดเวลาชัดเจน)
- รวบรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายที่เข้ามาในกระบวนการวางแผน เช่น ชาวประมง ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐบาล และองค์กรอนุรักษ์
- กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและรับรองว่ากิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของ NFA
- ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามว่าแผนกลยุทธ์นั้นได้ประสิทธิภาพหรือไม่

หลักปฏิบัติที่ชัดเจนเหล่านี้ช่วยให้ NFAs กำหนดทิศทาง วางเป้าหมายในอนาคต และวัตถุประสงค์หลัก รวมถึงค่านิยมขององค์กรได้อย่างชัดเจน ศึกษาเครื่องมือหรือเอกสารเพิ่มเติมสำหรับการฝึกอบรมด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์

กรณีศึกษา: สภาชาวประมงเรือแคนูแห่งชาติกานา (GNCFC)

สภาชาวประมงเรือแคนูแห่งชาติกานา (Ghana National Canoe Fishermen Council: GNCFC) เป็นสมาคมชาวประมงแห่งชาติ (NFA) ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1982 และมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมประมงของประเทศกานา โดยทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้ชาวประมงรายย่อยทั่วประเทศ ตามร่างรัฐธรรมนูญของ GNCFC สมาคมมุ่งเน้นในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อชาวประมงเรือแคนูในกานา และดำเนินการต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวประมงเรือแคนู
- มาตรฐานวิชาชีพและมารยาทระดับสูงในหมู่ชาวประมงเรือแคนู
- โอกาสในการรับและเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในหมู่ชาวประมงเรือแคนู
- รับของขวัญ กุ๊ยมหรือระดมทุน และการขอรับเงินสนับสนุนในท้องถิ่นหรือระดับนานาชาติเพื่อวัตถุประสงค์การกุศลในภาคการประมง

ตลอดหลายปีที่ผ่านมา GNCFC ได้เป็นตัวแทนผลรักษาประโยชน์ของชาวประมงพื้นบ้านในกานาด้วยดีเสมอมา ปัจจุบัน GNCFC มีสาขาอยู่ในภูมิภาคชายฝั่งของประเทศ 4 แห่ง โดยมี “หัวหน้าชาวประมง” (Chief Fishermen) เป็นผู้นำ และเป็นบุคคลแรกในการสลายข้อพิพาทด้านการประมงในชุมชนชายฝั่งของประเทศกานา GNCFC มีบทบาทมากขึ้นในการนำเสนอโครงการริเริ่มที่เปิดโอกาสให้ชาวประมงเรือแคนูที่จุดขึ้นฝั่งสามารถประสานงานกับรัฐบาลในการกำหนดและดำเนินนโยบายการประมง รวมถึงผลักดันการปฏิรูปในภาคการประมงได้

โครงการสำคัญที่นำโดยสมาคม GNCFC ภายใต้โครงการ “ฟาร์ ดวูมา อินโคโด (Far Dwuma Nkodo)” ในประเทศกานา

ช่วงปี ค.ศ. 2017 ถึง ค.ศ. 2021 EJF ได้ทำงานร่วมกับองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรของประเทศกานานามว่า “เฮ็น มโปอานอ (Hen Mpoano)” เพื่อดำเนินโครงการ ฟาร์ ดวูมา อินโคโด (FDN) หนึ่งในเป้าหมายสำคัญของโครงการนี้คือการจัดตั้งและเสริมสร้างโครงสร้างการจัดการร่วมด้านการประมง รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการเฝ้าระวัง ควบคุม และบังคับใช้ (MCS) โครงการนี้ยังรวมถึงการทำงานร่วมกับ GNCFC เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมและความเสมอภาคทางสังคมในภาคการประมงของประเทศกานา โดยสนับสนุนความพยายามในการลดการทำประมงผิดกฎหมายและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนประมงในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

การให้ความช่วยเหลือเพื่อยุติ ‘ไซโกะ (Saiko)’

หนึ่งในความสำเร็จที่สำคัญและมีผลกระทบมากที่สุดของสมาคมระดับชาติภายใต้โครงการ FDN ในประเทศกานาคือ การเรียกร้องของ GNCFC ให้ยุติการทำ ‘ไซโกะ (Saiko)’ ซึ่งหมายถึง การถ่ายโอนปลาผิดกฎหมายกลางทะเล ไซโกะเป็นภาษาท้องถิ่นไว้เรียกการทำประมงผิดกฎหมายที่สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรง โดยที่เรืออวนลากจากต่างชาติมุ่งเน้นจับปลาสายพันธุ์หลักที่ชาวประมงเรือแคนูในประเทศกานาต้องพึ่งพา เมื่อเรืออวนลากจับปลาเหล่านี้ได้แล้วจะถ่ายโอนไปยังเรือแคนูที่ดัดแปลงพิเศษซึ่งอยู่กลางทะเลและนำไปขายให้กับชุมชนประมง ในอดีต วิธีการนี้เกิดขึ้นจากการที่เรือแคนูซื้อสัตว์น้ำพลอยได้ที่เรือประมงอุตสาหกรรมไม่ต้องการ อย่างไรก็ตามได้พัฒนาเป็นอาชญากรรมที่กลายเป็นขบวนการจนเกิดรายได้มหาศาล โดยที่เรืออวนลากจงใจจับปลาสายพันธุ์ที่ตนไม่ได้รับใบอนุญาตให้จับ เพื่อนำไปขายให้ชาวบ้านในท้องถิ่นซึ่งถูกบีบให้ต้องซื้อ เนื่องจากการทำไซโกะ ทำให้ชาวบ้านประสบปัญหาไม่อาจหาปลาได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต การจับปลาวิธีไซโกะมักจับได้ปลาวัยอ่อน (Juvenile fish) และส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมงขนาดเล็กของประเทศกานา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหาร

ในปี ค.ศ. 2020 GNCFC เป็นผู้นำกลยุทธ์ความร่วมมือเพื่อต่อต้านการทำไซโกะโดยสร้างความร่วมมือกับชุมชน 9 แห่ง จัดการเจรจาระดับภูมิภาค 3 ครั้ง โดยเข้าถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกว่า 1,300 คน จัดการประท้วงริมชายหาด สื่อสารผ่านสื่อมวลชน ส่งจดหมายเปิดผนึกถึงประธานาธิบดีเพื่อยุติการทำไซโกะ เผยแพร่เอกสารความร่วมมือผ่านหนังสือพิมพ์ระดับประเทศ ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2020 GNCFC ร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมอีก 8 แห่งในภาคการประมง ได้เรียกร้อง ประธานาธิบดีกานาผ่านจดหมายเปิดผนึกให้มีคำสั่งเร่งด่วนเพื่อยุติการทำไซโกะ จดหมายดังกล่าวเน้นย้ำว่าหาก ปัญหาไซโกะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน แหล่งรายได้สำหรับชาวกานากว่า 2.7 ล้านคนที่พึ่งพาภาคการประมงในการดำรงชีวิตจะสูญหายไป

ปรากฏการณ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเชิงลบใหญ่หลวงในระดับกว้างต่อความมั่นคงทางอาหาร โภชนาการ รายได้ และการดำรงชีวิต รวมทั้งเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ

นอกจากนี้ ด้วยความพยายามที่นำโดย GNCFC พร้อมชาวประมงพื้นบ้านกว่า 600 ชีวิต (รวมถึงผู้หญิงในกลุ่มแปรรูปและค้าขายอาหารทะเล) ได้เข้าร่วมการประท้วงเจียบเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์เพื่อต่อต้านการทำไซโกะบริเวณชายหาดในภูมิภาคชายฝั่งของประเทศ 4 แห่ง การประท้วงดังกล่าวทำให้เกิดผลลัพธ์สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการคัดเลือกด้านอาหาร เกษตรกรรม และกิจการโกโก้ของกานาสนับสนุนการเคลื่อนไหว กล่าวถึงการยุติวิธีไซโกะในการแลงการหนึ่งปีประมาณปี ค.ศ. 2020 รัฐมนตรีกระทรวงประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำออกชี้แจงเรื่องความผิดทางกฎหมายในการทำไซโกะ ประธานาธิบดีกานาออกแถลงการณ์ให้คำมั่นว่าจะยุติการทำไซโกะระหว่างให้สัมภาษณ์ทางวิทยุ

5.3 กลุ่มคนชายขอบไม่ได้รับโอกาสเข้าร่วมมากพอ

แม้ว่าแนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเปิดกว้างให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้มากขึ้น แต่กลุ่มคนชายขอบยังคงพบว่าตนเองถูกกีดกันนอกจากการตัดสินใจ สมาคม NFAs ควรสร้างความมั่นใจว่าโครงการสนับสนุนของสมาคมคำนึงถึงมุมมองที่หลากหลายและความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยพยายามสร้างพื้นที่ที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง แม้สมาคม NFA อาจประกอบด้วยสมาชิกเฉพาะเพศชายหรือหญิงเสียส่วนมาก ซึ่งสะท้อนธรรมชาติของงานประมงขนาดเล็กในบางประเทศที่งานประมงส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเป็นผู้ชาย และผู้ทำหน้าที่แปรรูปอาหารทะเลมักเป็นผู้หญิง แต่โครงการสนับสนุนต้องคำนึงถึงผลประโยชน์หรือภาวะที่อาจเกิดขึ้นกับสมาชิกทุกคนในชุมชนที่สมาคมเป็นตัวแทน

เพื่อแก้ไขปัญหานี้ NFAs ควรตื่นตัวและเปิดโอกาสให้กลุ่มคนชายขอบได้เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคม ซึ่งทำได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

- ตระหนักถึงประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเพศในการกระจายภาระงานและค่าตอบแทน รวมถึงทัศนคติต่อบทบาทตามเพศที่ฝังรากลึกในภาคการประมง
- สนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมสร้างอำนาจให้แก่ผู้หญิงในการบริหารจัดการประมง เพื่อส่งเสริมการทำงานประมงที่เท่าเทียมและยั่งยืนยิ่งขึ้นภายในสมาคม
- วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่คุณค่าการประมงให้ครบทุกกลุ่มก่อนที่จะเริ่มทำงานร่วมกับคนกลุ่มนี้ กระบวนการดังกล่าวควรรวมถึงการพิจารณาความต้องการ ความท้าทาย และโอกาสของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม พร้อมทำงานร่วมกันด้วยความเคารพเพื่อผลักดันให้เกิดการตื่นตัวและทำงานร่วมกันในกิจกรรมของสมาคม
- ผลักดันให้เกิดการทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยการใช้ความรู้จากงานวิจัยและประสบการณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สามารถแนะนำวิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วมได้ ยกตัวอย่างเช่น งานของ IUCN เกี่ยวกับเพศและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หรือเอกสารฝึกอบรมที่จัดทำโดย WorldFish และพันธมิตรเรื่อง ‘การประเมินการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน (Assessing inclusion in community-based natural resource management)’
- ตระหนักว่าชาวประมงข้ามชาติเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มสำคัญของการทำประมง และเปิดโอกาสให้คนกลุ่มนี้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของ NFA อย่างเต็มที่ ในบางกรณี ชาวประมงข้ามชาติทำงานตามฤดูกาลเท่านั้น และอาจถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมการหาหรือการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อตารางชีวิตของพวกเขา เนื่องจากถูกมองว่าไม่ได้อยู่ในพื้นที่ตลอด ชาวประมงข้ามชาติอาจเป็นกลุ่มคนชายขอบและเสี่ยงต่อการไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ดังนั้น NFA ควรพยายามรวมคนกลุ่มนี้ไว้ในกิจกรรมของตนด้วยเช่นกัน

เมื่อให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายกลุ่ม สมาคม NFAs จะก้าวขึ้นเป็นตัวแทนของกลุ่มคนจากหลากหลายที่ผู้มีความสนใจด้านการจัดการประมงอย่างยั่งยืนได้ดียิ่งขึ้น

6. เอกสารและแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม

ส่วนต่อไปนี้เป็นลิงก์ไปยังเอกสารและแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม ที่จะให้ข้อมูลช่วยเหลือและสนับสนุนกลุ่มชาวประมงและองค์กรที่ทำงานร่วมกับคนกลุ่มนี้ตามหัวข้อที่อภิปรายไว้ในคู่มือฉบับนี้

แหล่งการเรียนรู้	รายละเอียด
คู่มือการใช้แนวทางสนับสนุนตามหลักการ SMART (Smart Advocacy Users Guide)	หนังสือเล่มนี้เป็นคู่มือฉบับสมบูรณ์เพื่อสร้าง "ความสำเร็จให้แก่งานสนับสนุน" ในระยะสั้นได้ดีที่สุด โดยแจกแจงแนวทางที่ละขั้นตอนให้เห็นถึงความสำคัญของกลยุทธ์ที่ใช้หลักฐานและตั้งเป้าหมายตามหลักการ SMART ที่สมาคมชาวประมงแห่งชาติ (NFAs) นำไปใช้เพื่อผลักดันเป้าหมายด้านการให้การสนับสนุนของตนได้
แม่แบบเอกสารธรรมาภิบาล (ประเทศไลบีเรีย)	เอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารตัวอย่างรัฐธรรมนูญที่นำไปใช้เป็นแม่แบบเพื่อแก้ไขเนื้อหาได้ เพื่อให้ NFAs นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของสมาคมตน รัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกแบบมาเพื่อสมาคมชาวประมงพื้นบ้านของไลบีเรียโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างและถ้อยคำเพื่อนำไปใช้ต่อได้สะดวกยิ่งขึ้น
คู่มือของ EJJF เกี่ยวกับกรอบกฎหมายระหว่างประเทศสำหรับการบริหารจัดการประมงและการต่อสู้กับการทำประมง IUU	คู่มือฉบับนี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้ สมาคม NFAs เข้าใจองค์ประกอบสำคัญของกรอบกฎหมายและหลักธรรมาภิบาลระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการประมง โดยมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างศักยภาพของสมาคม NFAs ในการดำเนินงานด้านการสนับสนุนในระดับชาติ ให้มั่นใจว่าสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- Blue Ventures (2016) Scaling and sustaining local marine conservation. A resource kit for Madagascar. อ่านได้ที่: <https://blueventures.org/wp-content/uploads/2021/03/LMMA-Toolkit-ONLINE-v1.0-English-web.pdf>
- FAO (2024) FAOLEX Database. Rome. อ่านได้ที่: <https://www.fao.org/faolex/en/>
- FAO (2024) Smart Fisheries Co-Management (SFC). Rome. อ่านได้ที่: <https://www.fao.org/in-action/smart-fisheries-co-management/en/>
- FAO (2022) Guidebook for evaluating fisheries co-management effectiveness. Rome. อ่านได้ที่: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/8d5e2fd4-5db7-436f-b07b-1178fe65ec27/content>
- FAO (2022) Safety at sea for small-scale fishers. Rome. อ่านได้ที่: <https://www.fao.org/fishing-safety/resources/detail/en/c/1382607/>
- FAO (2022) Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries, and Forests in the context of national food security. Revised version. Rome. อ่านได้ที่: <https://www.fao.org/tenure/voluntary-guidelines/en/>
- FAO (2015) Voluntary Guidelines for Security Sustainable Small-Scale Fisheries in the Context of Food Security and Poverty Eradication. Rome. อ่านได้ที่: <https://openknowledge.fao.org/>
- IUCN (2019) Guidelines for applying the IUCN protected area management categories in marine protected areas. Second edition. อ่านได้ที่: <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/PAG-019-2nd%20ed.-En.pdf>
- Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health; Bill & Melinda Gates Institute for Population and Reproductive Health (2021) SMART Advocacy: Achieving policy and funding change. User's Guide. อ่านได้ที่: <https://static1.squarespace.com/static/61ff5d6c-cf044422e8ffa1cf/t/61662654961ed521b-8c35a1/1634084452697/Final+English.pdf>
- United States Agency for International Development (USAID) (2022) Feed the Future Ghana Fisheries Recovery Activity: Eyes on the Water Progress Report. อ่านได้ที่: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00ZGBF.pdf

Funded by
the European Union

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยได้รับความช่วยเหลือจากสหภาพยุโรป เนื้อหาของเอกสารฉบับนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ EJF แต่เพียงผู้เดียว และไม่อาจตีความสะท้อนมุมมองของสหภาพยุโรปได้แต่อย่างใด

มูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF)
Gensurco House, 3-5 Spafield Street
London, EC1R 4QB, UK
tel: +44 (0) 207 239 3310
info@ejfoundation.org, ejfoundation.org
Registered charity No. 1088128

ตัวแทนจากแต่ละประเทศ
เบลเยียม บราซิล แคนเมอรูน ฝรั่งเศส เยอรมนี
กานา อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ เซเนกัล
เกาหลีใต้ สเปน ไต้หวัน ไทย สหราชอาณาจักร

